

Analiza financijskih izvještaja na primjeru velikih trgovačkih društava s glavnom djelatnošću proizvodnje prehrambenih proizvoda u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2009. do 2016. godine

---

Balent, Valentino

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:226391>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

VALENTINO BALENT

Analiza financijskih izvještaja na primjeru velikih
trgovačkih društava s glavnom djelatnošću
proizvodnje prehrambenih proizvoda u Republici
Hrvatskoj u razdoblju od 2009. do 2016. godine

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

VALENTINO BALENT

Analiza financijskih izvještaja na primjeru velikih
trgovačkih društava s glavnom djelatnošću
proizvodnje prehrambenih proizvoda u Republici
Hrvatskoj u razdoblju od 2009. do 2016. godine

Završni rad

JMBAG:0303057469, redoviti student

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Revizija i analiza poslovanja

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: ekonomija

Znanstvena grana: računovodstvo

Mentor: izv.prof.dr.sc. Robert Zenzerović

Pula, srpanj 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Valentino Balent, kandidat za prvostupnika poslovne ekonomije, smjera financijski management ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, 16. srpnja 2018. godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Valentino Balent dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Analiza financijskih izvještaja na primjeru velikih trgovačkih društava s glavnom djelatnošću Proizvodnja prehrambenih proizvoda u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2009. do 2016. godine koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 16. srpnja 2018. godine

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Definiranje problema.....	1
1.2. Ciljevi istraživanja	1
1.3. Metode istraživanja.....	2
1.4. Struktura rada.....	2
2. TEMELJNI FINACIJSKI IZVJEŠTAJI	4
2.1. Pojam i vrste financijskih izvještaja.....	4
2.1.1. Bilanca – izvještaj o financijskom položaju	6
2.1.2. Račun dobiti i gubitka	8
2.1.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	10
2.1.4. Izvještaj o novčanom toku.....	10
2.1.5. Izvještaj o promjenama kapitala.....	14
2.1.6. Bilješke uz financijske izvještaje	14
2.2. Zakonodavna regulativa financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj....	15
2.3. Standardi financijskog izvještavanja	17
2.3.1. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja	17
2.3.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja	17
2.4. Revizija financijskih izvještaja	18
3. ANALIZA FINACIJSKIH IZVJEŠTAJA	19
3.1. Pojam i namjena analize financijskih izvještaja	19
3.2. Temeljni postupci analize financijskih izvještaja	20
3.2.1. Komparativni financijski izvještaji i postupak horizontalne analize	21
3.2.2. Strukturni financijski izvještaji i postupak vertikalne analize	21
3.2.3. Analiza financijskih izvještaja s pomoću financijskih pokazatelja	22
3.2.3.1. Pokazatelji likvidnosti	23
3.2.3.2. Pokazatelji zaduženosti	25
3.2.3.3. Pokazatelji aktivnosti.....	27
3.2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	28

3.2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti	29
3.3.4. Sustavi pokazatelja i sintetički pokazatelji	30
3.3.4.1. Du Puntov sustav pokazatelja.....	30
3.3.4.2. Kralicekov DF pokazatelj	32
4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PREHRAMBENE INDUSTRIJE U	
RAZDOBLJU OD 2009. DO 2016. GODINE.....	34
4.1. Horizontalna analiza bilance prehrambene industrije	36
4.2. Vertikalna analiza bilance prehrambene industrije	44
4.3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka prehrambene industrije	52
4.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka prehrambene industrije	57
4.5. Analiza poslovanja prehrambene industrije pomoću financijskih pokazatelja .	62
4.5.1. Pokazatelji likvidnosti	62
4.5.2. Pokazatelji zaduženosti	64
4.5.3. Pokazatelji aktivnosti	67
4.5.4. Pokazatelji ekonomičnosti.....	69
4.5.5. Pokazatelj profitabilnosti	70
4.6. Du Punt sustav pokazatelja prehrambene industrije.....	73
4.7. Analiza Kralicekovog DF pokazatelja prehrambene industrije	75
4.8. Horizontalna analiza izvještaja o novčanom toku	76
5. ZAKLJUČAK.....	81
POPIS LITERATURE	83
POPIS TABLICA I SLIKA	85
PRILOZI	87
SAŽETAK.....	88
SUMMARY	89

1.UVOD

1.1. Definiranje problema

Financijska izvješća mogu se slikovitom riječju nazvati „anatomijom“ financija svakog poduzeća poradi činjenice što pružaju detaljniji uvid u sam financijski položaj i uspješnost poslovanja na temelju čega će se u konačnici i donositi određene poslovne odluke. Za uspješno upravljanje poduzećem, važno je poznavanje samih financijskih izvještaja i kvalitetna interpretacija podataka i informacija sadržanih u njima. Upravo sam postupak analize financijskih izvještaja omogućava korisnicima financijskih izvještaja, bilo da se radi o internim i eksternim da s jedne strane identificiraju sve pozitivne segmente koje društvo uspijeva uspješno koristiti, ali isto tako s druge strane sama analiza omogućava prepoznavanje slabosti koje društvo ima te daje određene smjernice za akcije koje je potrebno poduzeti kako bi se te slabosti umanjile ili pak u potpunosti neutralizirale. Shodno tome, interni korisnici, među kojima je svakako najvažniji menadžment koji upravlja samim poduzećem, mora dobro poznavati kako financijske izvještaje tako i postupak njihove analize kako bi se mogao uspješno koristiti financijskim izvještajima kao jednim od temelja za uspješno planiranje koje će u konačnici rezultirati uspješnim poslovanjem poduzeća. Eksterni korisnici služe se financijskim izvještajima i postupkom analize, kako bi mogli donijeti odgovarajuće i ispravne poslovne odluke. Temeljni problem prilikom postupka analize financijskih izvještaja je sveobuhvatnost financijskih informacija sadržanih u samim tim izvještajima što u konačnici za sobom povlači pitanje koliko su te financijske informacije prezentirane u samim izvješćima pouzdane za donošenje ocjene o sigurnosti i uspješnosti poslovanja nekog poduzeća. Sukladno tome, financijski izvještaji moraju biti sastavljeni objektivno i istinito te prilikom njihovog sastavljanja i objavljivanja moraju biti poštovane sve važeće zakonske regulative i standardi kako bi se u konačnici osiguralo kvalitetno financijsko izvještavanje.

1.2. Ciljevi istraživanja

Kao ciljevi istraživanja koji se ovim završnim radom namjeravaju ostvariti navode se:

- kroz teorijsko motrište prikazati financijske izvještaje i zakonski okvir financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj

- teorijskim prikazom analize financijskih izvještaja stvoriti podlogu za praktičnu analizu
- provesti analizu financijskih izvještaja prehrambene industrije i izvesti zaključak.

1.3. Metode istraživanja

Prilikom izrade ovog završnog rada, korištene su slijedeće znanstvene metode:

- *Metoda klasifikacije* – ogleda u podijeli financijskih izvještaja i njihovoj razdradi
- *Povijesna metoda* – primijenjena je iz razloga što se u radu analiziraju financijski izvještaji odnosno informacije koje su u njima sadržane kroz veći broj povijesnih razdoblja odnosno godina
- *Matematička metoda* – ogleda se kroz izračun različitih odnosa varijabli odnosno financijskih pokazatelja
- *Komparativna metoda* – ogleda se prilikom usporedbe izračunanih financijskih pokazatelja kao i prilikom horizontalne i vertikalne analize financijskih izvještaja kroz promatrano razdoblje istraživanja
- *Induktivna – deduktivna metoda* – pomoću nje, završni rad u konačnici predstavlja jednu zaokruženu cjelinu jer je ona omogućila zaključivanje i prezentaciju dobivenih rezultata istraživanje problematike rada.

1.4. Struktura rada

Završni rad podijeljen je na pet poglavlja koja su međusobno povezana. U prvom poglavlju rada, definirani su problemi istraživanja kojima će se rad baviti i navedeni su ciljevi koji se istraživanjem u konačnici žele ostvariti. Kako bi se samo istraživanje moglo provesti, navedene su i objašnjenje znanstvene metode koje će biti korištene prilikom istraživanja i izrade rada. Drugo poglavlje pruža detaljnije upoznavanje sa samom problematikom financijskog izvještavanja i financijskih izvještaja sa teorijskog motrišta što u konačnici predstavlja i polazišnu točku za samu analizu financijskih izvještaja na konkretnom primjeru. Treće poglavlje oblikovano je na način da pruži teorijski okvir za razumijevanje problematike analize financijskih izvještaja. U četvrtom poglavlju analiziraju se financijski izvještaji prehrambene industrije kroz postupak horizontalne i vertikalne analize, provodi se analiza pomoću financijskih pokazatelja i sustava financijskih pokazatelja te se analiza financijska sposobnost prehrambene

industrije. U petom poglavlju iznosi se zaključak provedene analize financijskih izvještaja prehrambene industrije te je njime završni rad poprimio zaokruženu cjelinu.

2.TEMELJNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

2.1. POJAM I VRSTE FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

Prilikom sagledavanja poslovanja pojedinog poslovnog subjekta potreban je odgovarajući spektar informacija. Značajni dio tih informacija nastaje u računovodstvu kao jednoj od uslužnih funkcija u poduzeću te su navedene informacije sadržane u financijskim izvještajima. Sukladno tome može se reći kako je jedna od temeljnih zadaća računovodstva prikupljanje odgovarajućih podataka, obrada prikupljenih podataka te u konačnici prezentiranje na taj način dobivenih informacija svim zainteresiranim korisnicima. S navedenog motrišta, financijski izvještaji čine posljednju fazu računovodstvenog procesa koja nastaje kao rezultanta prikupljanja i klasifikacije podataka o nastalim poslovnim događajima i njihove evidencije u odgovarajućim poslovnim knjigama i naposljetku sastavljanja probne bilance (Žager et al., 2016;86).

Financijsko izvještavanje treba osigurati pouzdane informacije za donošenje upravljačkih odluka, upotrebljive informacije sadašnjim i budućim potencijalnim investitorima i kreditorima za donošenje odluka u svezi ulaganja ili kreditiranja, informacije o resursima poslovnog subjekta i izvorima tih resursa te o transakcijama i događajima koji imaju utjecaj na promjenu resursa i njihovih izvora, informacija o uspješnosti poslovanja subjekta tijekom obračunskog razdoblja, informacije koje će korisnicima pomoći u procjeni iznosa, vremena i neizvjesnosti budućih novčanih primitaka i u konačnici financijsko izvještavanje mora pružiti informacije stručnjacima koji žele analizirati i proučavati stanja i kretanja u prošlosti u vezi sa planiranjem i odlukama o budućem financijskom položaju i financijskim rezultatima. Kako bi financijski izvještaji ispunili navedene ciljeve oni u prvom redu moraju zadovoljiti kvalitativna obilježja poput razumljivosti, važnosti, objektivnosti, usporedivosti i pouzdanosti. (Dražić – Lutilsky et al., 2010;120)

Korisnike financijskih izvještaja moguće je podijeliti u dvije osnovne kategorije: interni ili unutarnji i eksterni ili vanjski korisnici. U kategoriju unutarnjih korisnika u prvom redu pripada menadžment te potom zaposlenici, sindikati i sl. Među vanjskim korisnicima nalaze se vlasnici, potencijalni investitori, kreditori, država i njene institucije, kupci, dobavljači, ostali vjerovnici i javnost.

Menadžment kao najznačajniji unutarnji korisnik, definira zahtjeve računovodstvu za informacijama koje su nužne za ostvarivanje menadžerskih funkcija, aktivnosti i

zadataka pri čemu računovodstvene informacije u velikom opsegu podržavaju funkcije planiranja i kontrole, ali potrebno je naglasiti kako financijski izvještaji samo u djelomičnom opsegu sadrže navedene informacije jer informacije sadržane u financijskim izvještajima pružaju uvid samo u financijske učinke prošlih poslovnih događaja te poradi toga menadžment se prilikom planiranja služi i dodatnim financijskim informacijama koje nisu sadržane u financijskim izvještajima nego u ostalim računovodstvenim izvještajima. Unatoč navedenom, menadžment aktivno upotrebljava informacije sadržane u financijskim izvještajima što je i logično imajući na umu da menadžment mora osigurati rast i razvoj poduzeća, povrat vlasnicima (dioničarima) za uložena sredstva, nadnice zaposlenicima i sl. Vlasnici poduzeća i sadašnji te potencijalni budući investitori zainteresirani su u prvom redu za informacije koje pružaju uvid u poslovanje poduzeća te sigurnost i povrat uloženi sredstava. Temeljem tih informacija vlasnici te ostali vanjski korisnici mogu ocijeniti uspješnost menadžmenta u upravljanju poduzećem što se očituje kroz rezultat poslovanja te shodno tome povratom na uložena sredstva. Kreditori su zainteresirani za informacije koje im služe kao potpora pri donošenju odluke o pozajmljivanju sredstava poduzeću u kojem iznosu i pod kojim uvjetima što znači da ih u prvom redu zanima sposobnost poduzeća da vrati pozajmljena sredstva zajedno sa pripadajućom kamatom. Dobavljače i ostale vjerovnike zanimaju informacije koje im ukazuju na likvidnost i solventnost poduzeća odnosno zanima ih da li će poduzeće po dospijeću obveze na naplatu imati dovoljno sredstava da tu obvezu podmiri. Kupci su usmjereni na informacije koje im ukazuju na stalnost poslovanja poduzeća odnosno na održavanje ponude poduzeća koju kupci kupuju. Država u prvom redu je orijentirana na informacije koje se odnose na ubiranje javnih prihoda putem poreza, a što se ostvaruje kroz ispravan obračun i pravovremenu uplatu poreznih obveza od strane poduzeća. Naposljetku javnost kao vanjski korisnik također je zainteresiran za informacije sadržane u financijskim izvještajima jer poduzeće u velikoj mjeri može imati utjecaj na društvo u kojemu posluje kroz zapošljavanje lokalnog stanovništva, nabave od lokalnih dobavljača i sl. (Dražić – Lutilsky et al., 2010;121)

Prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)* koji je stupio na snagu 1. siječnja 2016. godine, odjeljku VII., članku 19. i stavku 2., u godišnje financijske izvještaje ubrajaju se: izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj

sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.

2.1.1. Bilanca – izvještaj o financijskom položaju

Bilanca kao jedan od temeljnih financijskih izvještaja sastoji se od imovine, kapitala (glavnice) i obveza poslovnog subjekta. Sukladno navedenom, bilanca se najjednostavnije može definirati kao „sustavni pregled imovine, obveza i kapitala poduzeća na određeni datum“ (Dražić – Lutitsky et al., 2010;52).

Na stranu aktive bilance ulazi imovina kao „resurs kojim se poslovni subjekt koristi i koji se nalazi pod njegovom kontrolom, a koji proizlazi iz prošlih poslovnih događaja i od kojeg se u konačnici očekuju buduće ekonomske koristi“ (Žager et al., 2016;36). Imovina iskazuje se u bilanci kao dugotrajna i kratkotrajna imovina. U dugotrajnu imovinu se ubraja nematerijalna, materijalna, financijska imovina i potraživanja. Kratkotrajna imovina sastoji se od zaliha, potraživanja, financijske imovine i novca. Pasiva bilance sastoji se od kapitala i obveza koje se klasificiraju kao dugoročne i kratkoročne. Obveze mogu se definirati kao „postojeći dug poduzeća, proizašao iz prošlih događaja, za čije se podmirenje očekuje smanjenje resursa koji utjelovljuju ekonomske koristi“ (Žager et al., 2016;36). Kapital ili glavnica predstavlja onaj dio imovine koji ostaje poduzeću nakon što se odbiju sve njegove obveze. Prema tome pasiva bilance pruža informacije o izvorima financiranja poduzeća. Kapital predstavlja vlastiti izvor financiranja, dok nasuprot tome obveze predstavljaju tuđi izvor financiranja imovine u aktivi bilance.

Shodno tome bilanca korisnicima pruža informacije o financijskom položaju poduzeća, koji ukazuje na stanje i međuodnos imovine na strani aktive i kapitala te obveza na strani pasive bilance. Iz računovodstvenih kategorija koje su obuhvaćene u bilanci mogu se izvesti sljedeće zakonitosti: zbroj aktive jednak je zbroju pasive, imovina je jednaka zbroju kapitala i obveza, a kapital je jednak razlici između imovine i obveza.

Prilikom sastavljanja bilance potrebno je uzeti u obzir kriterije sistematizacije pozicija bilance. Naime, na strani aktive potrebno je uzeti u obzir kriterij funkcionalnosti koji zahtjeva da se u aktivu prvo unose sve pozicije pojedine funkcionalne skupine poput dugotrajne te potom kratkotrajne imovine. Da li će prvo biti prikazana skupina

dugotrajne ili kratkotrajne imovine ovisi o kriteriju likvidnosti koji se dijeli na rastuću i opadajuća likvidnost. Prema kriteriju opadajuće likvidnosti prvo se u aktivu bilance unosi novac kao najlikvidniji oblik imovine, potom se unosi financijska imovina i naposljetku dugotrajna imovina kojoj je potrebna najduže vrijeme da se konvertira u gotov novac. Kriterij rastuće likvidnosti nalaže da se u bilancu najprije unosi dugotrajna imovina, te potom kratkotrajna imovina. S motrišta pasive, potrebno je uzeti u obzir kriterije namjene i ročnosti. Kriterij namjene usko je povezan sa osnovnim pravilima financiranja imovine odnosno on nalaže da se kratkotrajna imovina treba financirati iz kratkoročni izvora i dijela dugoročnih dok nasuprot tome dugotrajna imovine se treba financirati iz dugoročnih i trajnih izvora odnosno kapitala. Kriterij ročnosti nalaže da se obveze u pasivu unose prema ročnosti odnosno roku dospijeća. Razlikuje se kriterij rastuće (najprije se unose kratkoročne te potom dugoročne obveze) i opadajuće ročnosti (prvo se prikazuje kapital kao trajni izvor, te dugoročne i kratkoročne obveze). (Žager et al., 2008;64)

Tablica 1. Skraćeni shematski prikaz bilance u Republici Hrvatskoj

AKTIVA		PASIVA	
A	POT. ZA UPISANI, A NEUPL. KAPITAL	A	KAPITAL I REZERVE
B	DUGOTRAJNA IMOVINA	B	REZERVIRANJA
	1. Nematerijalna imovina	C	DUGOROČNE OBVEZE
	2. Materijalna imovina	D	KRATKOROČNE OBVEZE
	3. Financijska imovina	E	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDBLJA
	4. Potraživanja	F	UKUPNO PASIVA
C	KRATKORAJNA IMOVINA	G	IZVANBILANČNI ZAPISI
	1. Zalihe		
	2. Potraživanja		
	3. Financijska imovina		
	4. Novac		
D	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA		
E	UKUPNO AKTIVA		
F	IZVANBILANČNI ZAPISI		

Izvor: izrada autora prema *Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 65/16)*, raspoloživo na:

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_96_1849.html [10.3.2018.]

2.1.2. Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka ili izvještaj o dobiti financijski je izvještaj koji pokazuje uspješnost poslovanja trgovačkog društva tijekom određenog vremenskog razdoblja uobičajeno unutar godine dana. Računovodstvene kategorije koje su sadržane u računu dobiti i gubitka jesu prihodi, rashodi te rezultat poslovanja. Za razliku od bilance koja odražava stanje imovine, kapitala i obveza poduzeća na određeni datum primjera radi na 31.12.XX. godine, račun dobiti i gubitka prikazuje prihode, rashode te ostvareni rezultat poslovanja tijekom određenog vremenskog razdoblja, primjera radi od 1.1.XX. do 31.12.XX. godine. Shodno tome stanja bilance na kraju godine su ujedno i početna stanja na početku naredne godine dok nasuprot tome račun dobiti i gubitka u narednoj godini je izvještaj koji je popunjen sa potpuno novim podacima koji su vezani uz nastale poslovne događaje u tom godini.

Kao što je prethodno navedeno osnovni sastojci računa dobiti i gubitka jesu prihodi i rashodi te rezultat poslovanja koji se utvrđuje sučeljavanjem prihoda i rashoda. Prihodi se mogu definirati kao „povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja sredstava ili smanjenja obveza što za posljedicu ima povećanje glavnice, ali ne ono koje je vezano sa uplatama vlasnika“ (Žager et al., 2016;51). Nasuprot prihodima, rashodi se mogu definirati kao „smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili iscrpljenja sredstava ili stvaranja obveza, što ima za posljedicu smanjenje glavnice, ali ne one u svezi s raspodjelom glavnice (Žager et al., 2016;51).

Prihodi se u računu dobiti i gubitka klasificiraju na poslovne i financijske prihode. Poslovni prihodi nastaju kao posljedica obavljanja temeljne djelatnosti poput prodaje proizvoda, trgovačke robe ili pružanjem usluga. Čine najveći strukturni udio u ukupnim prihodima te se iskazuju bez poreza na dodanu vrijednost. Financijski prihodi nastaju kao rezultat ulaganja viška raspoloživih novčanih sredstava od strane poduzeća poput kamata na depozite ili pozajmljen novac drugom poduzeću, pozitivne tečajne razlike i sl. Uz poslovne i financijske prihode u obračunskom razdoblju mogu se javiti i ostali poslovni prihodi poput prihoda od prodaje dugotrajne imovine i sirovina, inventurni viškovi, otpis obveza i sl. (Žager et al., 2016;55)

Nasuprot prihodima, rashodi se u računu dobiti i gubitka također klasificiraju na poslovne i financijske. Poslovni rashodi javljaju se kao rezultat obavljanja glavne

djelatnosti poput troškova proizvodnje prodanih proizvoda ako se radi o proizvodnom poduzeću ili troškova

nabave prodane robe ako se radi o poduzeću koje se bavi prodajom trgovačke robe. Financijski rashodi javljaju se kao posljedica korištenja tuđih izvora financiranja poput kamata na bankovne kredite ili negativne tečajne razlike. Uz navedene vrste rashoda javljaju se i ostali poslovni rashodi koji se ne javljaju redovito pa ih iz tog razloga je teško predvidjeti i planirati. U navedenu kategoriju rashoda ubrajaju se kazne, penali, štete, manjkovi, rashodovanje dugotrajne imovine i sl. (Žager et al., 2016;55)

Temeljem sučeljavanja prihoda i rashoda koji su nastali u obračunskom razdoblju formira se rezultat poslovanja koji se može javiti kao dobit ili gubitak. Dobit se javlja kao posljedica većih prihoda u odnosu na rashode dok se gubitak javlja kao posljedica većih rashoda u odnosu na prihode

Tablica 2. Skraćeni shematski prikaz računa dobiti i gubitka prema ZOR-u

Oznaka	Naziv pozicije
I.	POSLOVNI PRIHODI
II.	POSLOVNI RASHODI
III.	FINANCIJSKI PRIHODI
IV.	FINANCIJSKI RASHODI
V.	UDIO U DOBITI OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM
VI.	UDIO U DOBITI OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
VII.	UDIO U GUBITKU OD DRUŠTAVA POVEZANIH SUDJELUJUĆIM INTERESOM
VIII.	UDIO U GUBITKU OD ZAJEDNIČKIH POTHVATA
IX.	UKUPNI PRIHODI
X.	UKUPNI RASHODI
XI.	DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA
XII.	POREZ NA DOBIT
XIII.	DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA

Izvor: izrada autora prema *Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 65/16)*, raspoloživo na:

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_96_1849.html [10.3.2018.]

2.1.3. Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti

U izvještaju o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti sadržane su promjene u kapitalu koje su povezane s transakcijama u koje nisu uključeni vlasnici, a navedene transakcije odnose se na stavke prihoda i rashoda koje se ne priznaju u dobit ili gubitak već se iskazuju u okviru navedenog izvještaja. Navedeni prihodi i rashodi nalaze se pod utjecajem ekonomskih uvjeta poslovanja subjekta odnosno oni su izvan utjecaja menadžmenta. Elementi ostale sveobuhvatne dobiti odnose se na: (Pretnar – Abičić., 2018;93)

- tečajne razlike iz preračuna inozemnog poslovanja
- promjene revalorizacijskih rezervi dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine
- dobitak i gubitak s osnove naknadnog vrednovanja financijske imovine raspoložive za prodaju
- dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite novčanog toka
- dobitak ili gubitak s osnove učinkovite zaštite neto ulaganja u inozemstvu
- udio u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti ili gubitku društava povezanih sudjelujućim interesom
- aktuarski dobici ili gubici po planovima definiranih primanja
- ostale nevladničke promjene kapitala

Prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 1, subjekt može sastaviti izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti na način da se stavke ostale sveobuhvatne dobiti iskažu kao poseban izvještaj ili pak da se zajedno iskažu sa stavkama dobiti ili gubitka pri čemu je stavke potrebno separirati na one koje se kasnije neće prenijeti na dobit ili gubitak i na one koje se kasnije prenose na dobit ili gubitak ako se ispune određeni uvjeti.

2.1.4. Izvještaj o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku pruža informacije „o novčanim primicima i izdacima tijekom obračunskog razdoblja te stanju novca i novčanih ekvivalenata na kraju i na početku obračunskog razdoblja“ (Dražić – Lutitsky et al., 2010;83).

Informacije o novčanim tokovima poduzeća iznimno su značajne prilikom ocjene aktivnosti poduzeća. Naime, poduzeće može s jedne strane u svome računu dobiti i gubitka imati iskazanu neto dobiti, dok s druge strane to isto poduzeće može imati značajne probleme sa likvidnošću. Primjera radi, poduzeće prilikom prodaje proizvoda ili trgovačke robe ostvaruje prihode koji se klasificiraju u računu dobiti i gubitka koji na kraju obračunskog razdoblja sudjeluju u formiranju rezultata poslovanja, ali navedeni prihodi od prodaje će se iskazati kao novčani primitak od poslovnih aktivnosti u izvještaju o novčanom toku tek kada će taj prihod biti naplaćen. Iz navedenog može se zaključiti kako je osnovni cilj izvještaja o novčanom toku prikazati kako poduzeće ostvaruje i raspolaže sa novcem. U navedenom izvještaju svi novčani primici i izdaci poduzeća klasificiraju se u okviru poslovnih, financijskih i investicijskih aktivnosti. Poslovne aktivnosti obuhvaćaju glavne aktivnosti poduzeća koje rezultiraju prihodima i koje imaju najznačajniji utjecaj na rezultat poslovanja poduzeća (dobit ili gubitak). Novčani primici i izdaci od obavljanja poslovnih aktivnosti su sljedeći: (Žager et al., 2016;69)

- novčani primici na osnovi prodaje robe ili pružanja usluga
- novčani primici od provizija, naknada, tantijema
- novčani primici od osiguravajućeg društva
- novčani izdaci dobavljačima za isporučenu robu ili usluge
- novčani izdaci zaposlenima i za račun zaposlenih
- novčani izdaci vezani uz plaćanje poreza
- novčani izdaci za premije osiguranja i slično.

Investicijske aktivnosti obuhvaćaju aktivnosti koje imaju utjecaj na promjenu dugotrajne imovine odnosno na sve njezine sastavnice, a to su nematerijalna i materijalna imovina, financijska imovina i potraživanja. Može se reći kako su to aktivnosti vezane uz stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine i drugih ulaganja. Novčani primici i izdaci po osnovi investicijskih aktivnosti su: (Žager et al., 2016;70)

- novčani primici od prodaje nekretnina, postrojenja, opreme i druge materijalne i nematerijalne imovine
- novčani primici od povrata danih kredita drugima
- novčani primici po osnovi prodaje financijske imovine
- novčani izdaci za nabavu nekretnina, postrojenja, opreme i druge materijalne i nematerijalne imovine

- novčani izdaci na osnovi kredita danih drugima
- novčani izdaci za kupovinu dionica ili obveznica drugih subjekata.

Financijske aktivnosti sastoje se od aktivnosti koje se odnose na financiranje poslovanja poduzeća pa samim time navedene aktivnosti vezane su promjenu veličine i strukture kapitala i obveza u pasivi bilance. Novčani tokovi od financijskih aktivnosti obuhvaćaju: (Žager et al., 2016;70)

- novčani primici od emisije dionica, obveznica i drugih vrijednosnih papira
- novčani primici od primljenih kredita
- novčani izdaci za otkup vlastitih dionica
- novčani izdaci za dividende, kamate i slično
- novčani izdaci na osnovi otplate kredita.

Prilikom sastavljanja izvještaja o novčanom toku mogu se primijeniti direktna i indirektna metoda. Prema direktnoj metodi prikazuju se svi primici i izdaci novca koji su klasificirani po aktivnostima – poslovnim, investicijskim i financijskim. Na temelju takve klasifikacije jednostavno se može iščitati koliko je novca plaćeno dobavljačima, državi na ime poreza, bankama na ime kamata i sl, te se također može vidjeti koliko je novčanih primitaka primilo poduzeće od kupaca i sl. (Žager et al., 2016;71)

Tablica 3. Skraćeni shematski prikaz izvještaja o novčanom toku – direktna metoda

NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
1.	Novčani primici od kupaca
2.	Novčani primici od tantijema, naknada, provizija i slično
3.	Novčani primici od osiguranja za naknadu šteta
4.	Novčani primici s osnove povrata poreza
5.	Novčani izdaci dobavljačima
6.	Novčani izdaci za zaposlene
7.	Novčani izdaci za osiguranje za naknade šteta
8.	Ostali novčani primici i izdaci
I.	Novac iz poslovanja
A.	NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	
II.	Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti
III.	Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti
B.	NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	
IV.	Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti
V.	Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti
C.	NETO NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI
D.	NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA
E.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA
F.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA

Izvor: izrada autora prema *Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 65/16)*, raspoloživo na:

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_96_1849.html [11.3.2018.]

Kod indirektna metode sastavljanja izvještaja o novčanom toku, neto novčani tok od poslovnih aktivnosti se utvrđuje indirektno na osnovi podataka iz bilance i računa dobiti i gubitka. Kao početna osnova uzima se ostvarena dobit ili gubitak u obračunskom razdoblja koja se potom korigira za određene nenovčane transakcije poput amortizacije, promjene zaliha, potraživanja i obveza koje utječu na dobit ili gubitak, ali nisu posljedica novčanog toka. (Žager et al., 2016;72)

Tablica 4. Skraćeni shematski prikaz izvještaja o novčanom toku – indirektna metoda

NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
1.	Dobit prije oporezivanja
2.	Usklađenja
a.	Amortizacija
b.	Dobici i gubici od prodaje i vrijednosna usklađenja dugotrajne materijalne i
c.	Dobici i gubici od prodaje, nerealizirani dobiti i gubici i vrijednosna usklađenja
d.	Prihodi od kamata i dividendi
e.	Rashodi od kamata
f.	Rezerviranja
g.	Tečajne razlike (nerealizirane)
h.	Ostala usklađenja za nenovčane transakcije i nerealizirane dobitke i gubitke
I.	Povećanje ili smanjenje novčanih tokova prije promjena u radnom kapitalu
II.	Novac iz poslovanja
A.	NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	
III.	Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti
IV.	Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti
B.	NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI
NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	
V.	Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti
VI.	Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti
C.	NETO NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI
D.	NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA
E.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA
F.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA

Izvor: izrada autora prema *Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 65/16)*, raspoloživo na:

https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_96_1849.html [11.3.2018.]

2.1.5. Izvještaj o promjenama kapitala

Izvještaj o promjena kapitala prikazuje promjene, odnosno povećanje ili smanjenje kapitala, između završne bilance tekućeg i prethodnog obračunskog razdoblja. Ovaj izvještaj ukazuje na sve promjene koje su nastale na uloženom kapitalu, zadržanoj dobiti i ostaloj sveobuhvatnoj dobiti. Cilj izvještaja je pružiti odgovarajuće informacije o povećanju ili smanjenju neto imovine u promatranom obračunskom razdoblju. Kapital poduzeća dijeli se na uloženi i zarađeni. Uobičajeno se kao najznačajnija promjena na poziciji kapitala javlja rezultat poslovanja koja ima značajni utjecaj na vrijednost ukupne pozicije kapitala u pasivi bilance. Strukturna kapitala u Republici Hrvatskoj dijeli se na šest osnovnih pozicija koje su prikazane u dolje navedenom tabličnom prikazu. (Žager et al., 2008;87)

Tablica 5. Struktura kapitala u Republici Hrvatskoj

I.	UPISANI KAPITAL
II.	PREMIJE NA EMITIRANE DIONICE
III.	REVALORIZACIJSKE REZERVE
IV.	REZERVE
	○ Zakonske rezerve
	○ Rezerve za vlastite dionice
	○ Statutarne rezerve
	○ Ostale rezerve
V.	ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
VI.	DOBITI ILI GUBITAK TEKUĆE GODINE

Izvor: Žager, K., Tušek, B., Mamić – Sačer, I., Sever – Mališ, S., Žager, L. (2016): *Računovodstvo I*, HZRFID, Zagreb, str 73.

2.1.6. Bilješke uz financijske izvještaje

Bilješke imaju osnovni zadatak da dodatno pojašne strukturu, obilježja, karakteristike i vrijednosti pojedinih pozicija iskazanih u ranije navedenim izvještajima. Primjerice, u bilješkama može biti dan pregled obveza s dospijecem duljim od pet godina, podatak o prosječnom broju zaposlenih, metode procjene bilančnih pozicija i mnoge druge korisne informacije koje nisu izravno vidljive iz financijskih izvještaja. (Žager et al., 2008;75)

2.2. Zakonodavna regulativa financijskog izvještavanja u Republici Hrvatskoj

Financijski izvještaji sastavljaju se primjenom standarda financijskog izvještavanja poštujući odrednice Zakona o računovodstvu. Standardi financijskog izvještavanja se dijele na Hrvatske standarde financijskog izvještavanja i Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. Prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)*, i članku 4., poduzetnicima koju su obvezni sastavljati financijske izvještaje smatraju se trgovačko društvo i trgovac pojedinac određeni propisima kojima se uređuju trgovačka društva, poslovna jedinica sjedištem u drugoj državi članici ili trećoj državi ako prema propisima te države ne postoji obveza vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja financijskih izvještaja, te poslovna jedinica poduzetnika iz države članice ili treće države koji su obveznici poreza na dobit sukladno propisima kojima se uređuju porezi i podružnica inozemnih poduzetnika u Republici Hrvatskoj, ako ista nije poslovna jedinica, kako je određeno propisima kojima se uređuju trgovačka društva.

Sastavljeni financijski izvještaji predaju se Financijskoj agenciji (FINA) do 30. travnja tekuće godine za prethodnu kalendarsku godinu za statističke i druge potrebe, u roku od 6 mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine za potrebe javne objave, u roku od 9 mjeseci od zadnjeg dana poslovne godine ako postoji obveza sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja i u roku od 90 dana u slučaju statusnih promjena, pokretanja likvidacije ili stečaja.

Prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)*, članku 5., poduzetnici se klasificiraju na mikro, male, srednje i velike ovisno o pokazateljima utvrđenim na zadnji dan poslovne godini koja prethodi poslovnoj godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Kriterij za klasifikaciju poduzetnika prema jesu: vrijednost aktive, prihoda i prosječan broj radnika tijekom poslovne godine. Prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)* godišnje financijsko izvješće čine izvještaj o financijskom položaju (bilanca), račun dobiti i gubitka, izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Sukladno ranije navedenoj klasifikaciji i Zakonu o računovodstvu, mikro i mali poduzetnici obvezni su sastavljati bilancu, račun dobiti i gubitka i bilješke uz financijske izvještaje. Srednji poduzetnici dužni su objavljivati bilancu, račun dobiti i gubitka, izvještaj o novčanim tokovima, izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje. Veliki poduzetnici obvezni su sastavljati izvještaj o financijskom položaju, izvještaj o

sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o novčanim tokovima izvještaj o promjenama kapitala i bilješke uz financijske izvještaje.

Tablica 6. Kriteriji za razvrstavanje poduzetnika prema ZOR-u

Mikro poduzetnici	<p>Oni koji ne prelaze dva od sljedeća tri kriterija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna ▪ prihod 5.200.000,00 kuna ▪ prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika
Mali poduzetnici	<p>Oni koji ne prelaze dva od sljedeća tri kriterija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna ▪ prihod 60.000.000,00 kuna ▪ prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika
Srednji poduzetnici	<p>Oni koji ne prelaze dva od sljedeća tri kriterija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna ▪ prihod 300.000.000,00 kuna ▪ prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika
Veliki poduzetnici	<p>Poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta za srednje poduzetnike. Velikim poduzetnicima smatraju se još i banke, štedne banke, stambene štedionice, osiguravajuća društva, leasing društva, investicijska društva, UCITS fondovi, burze, središnja klirinška depozitna društva, mirovinska društva, faktoring društva i sl, bez obzira na veličinu aktive, prihoda i broja zaposlenih.</p>

Izvor: izrada autora prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)*, raspoloživo na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_07_78_1493.html [15.3.2018.]

2.3. Standardi financijskog izvještavanja

2.3.1. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

Prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)* i članku 16., Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila priznavanja, mjerenja i klasifikacije poslovnih događaja te sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja koje donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja u skladu sa *Zakonom o računovodstvu* i objavljuju se u Narodnim novinama.

Hrvatski standardi financijskog izvještaja temelje su na Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja i Direktivama Europske unije. Razvijeni su u prvom radu za male i srednje poduzetnike koji su zbog same prirode složenosti Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja imali problema sa njihovom primjenom. Može se reći kako su Hrvatski standardi financijskog izvještavanja nešto jednostavniji po opsegu naspram Međunarodnih standarda, ali generalno gledajući nisu suprotni odredbama Međunarodnih standarda. Obveznici primjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja su poduzetnici koji su prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)* klasificirani kao mikro, mali i srednji. (Žager et al., 2016;145)

2.3.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

Kako bi se računovodstveni sustavi zemalja ujednačili, najprije su doneseni Međunarodni računovodstveni standardi koji su usvojeni tijekom 1970-ih godina. Kako se tijekom godina, samo poslovanje i okružje mijenjalo, tako su i standardi doživljavali određene promjene. 2004. godine Međunarodni računovodstveni standardi promijenili su svoje ime u Međunarodne računovodstvene standarde budući da su u prvom redu bili usmjereni na problematiku financijskog izvještavanja. Danas je velik broj zemalja prihvatio Međunarodne računovodstvene standarde među kojima je i Republika Hrvatska koja je temeljem njih donijela nacionalne standarde odnosno Hrvatske standarde financijskog izvještavanja. Prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/15)* obveznici primjene Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja su veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa. (Žager et al., 2016;144)

2.4 Revizija financijskih izvještaja

Prema *Zakonu o reviziji (NN 127/17)*, članku 4., i stavku 2, revizija financijskih izvještaja definira se kao provjera i ocjenjivanje godišnjih financijskih izvještaja i godišnjih konsolidiranih financijskih izvještaja i drugih financijskih izvještaja te podataka i metoda korištenih prilikom njihova sastavljanja i na temelju toga, davanje neovisnog stručnog mišljenja o tome prikazuju li financijski izvještaji u svim značajnim odrednicama istinit i fer prikaz financijskog položaja i uspješnosti poslovanja te novčanih tokova u skladu s primjenjivim okvirom financijskog izvještavanja ili, ako je to primjenjivo, jesu li financijski izvještaji u skladu s propisima. Revizija financijskih izvještaja obuhvaća zakonsku reviziju i druge revizije financijskih izvještaja.

Prema *Zakonu o računovodstvu (NN 78/2015)* i članku 20, obvezi revizije godišnjih financijskih izvještaja podliježu godišnji odvojeni i konsolidirani financijski izvještaji subjekata od javnog interesa te velikih i srednjih poduzetnika koji nisu subjekti od javnog interesa. Također prema navedenom Zakonu o računovodstvu reviziji financijskih izvještaja podliježu i poduzetnici koji su matična društva velikih i srednjih grupa ako nisu obveznici revizije sukladno prethodno navedenim obveznicima revizije prema ZOR-u. Reviziji financijskih izvještaja podliježu odvojeni i konsolidirani godišnji financijski izvještaji dioničkih društava te komanditnih društava i društava s ograničenom odgovornošću ukoliko nisu obveznici revizije prema prethodno dva navedena kriterija, čiji odvojeni, odnosno konsolidirani podaci u godini koja prethodi reviziji prelaze pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta: iznos ukupne aktive 15.000.000,00 kuna, iznos prihoda 30.000.000,00 kuna i prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 25.

3. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA

3.1. Pojam i namjena analize financijskih izvještaja

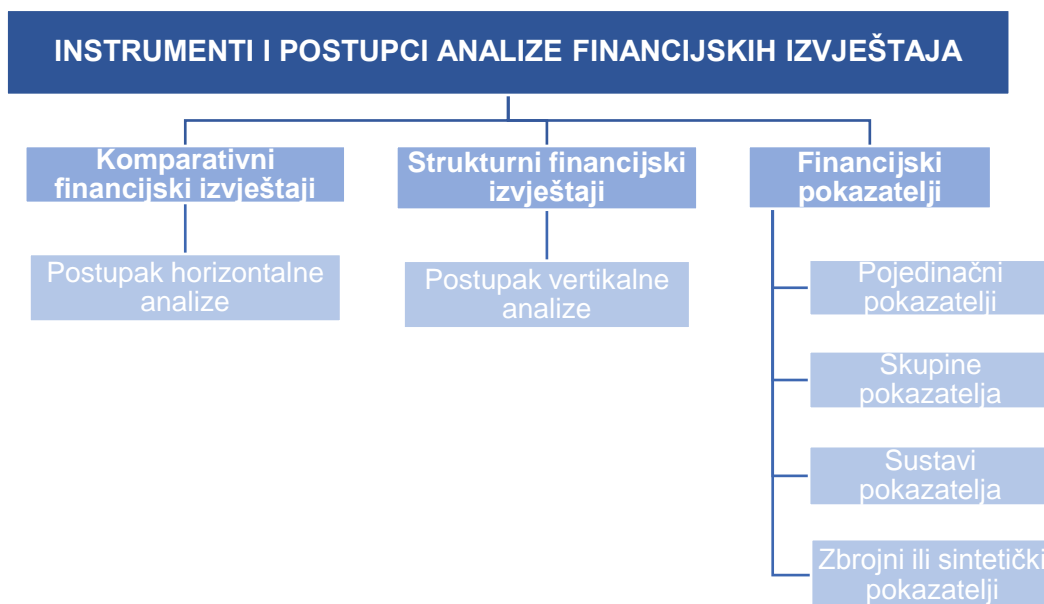
Kako bi poduzeće osiguralo opstanak i razvoj u tržišnom okruženju u okviru kojega djeluje nužna je kontinuirana i sveobuhvatna analiza poslovanja. Analizom poslovanja kreiraju se informacije koje su neophodne za dobro i kvalitetno upravljanje poduzećem. Analiza poslovanja uzima u obzir sve relevantne vrijednosne ili novčane i količinske ili prirodne podatke i informacije. Nasuprot tome, analiza financijskih izvještaja u prvom redu je okrenuta prema vrijednosnim ili novčanim podacima i informacijama, odnosno ona proučava kvantitativne financijske informacije radi čega se još i naziva financijskom analizom. Analiza financijskih izvještaja orijentirana je na budućnost i to posebice na one elemente poslovanja koji su neophodni za preživljavanje i opstanak poduzeća, a to su prvenstveno sigurnost i uspješnost poslovanja. Analiza financijskih izvještaja s teorijskog motrišta definira se kao „znanstvena metoda koja, koristeći se različitim analitičkim sredstvima i tehnikom, podatke iz financijskih izvještaja pretvara u informacije kojima stvara mišljenje o stanju i uspješnosti poslovanja zainteresiranim korisnicima, internim, za donošenje upravljačkih odluka, a eksternim za mišljenje i zauzimanje stajališta o pitanjima za koja su zainteresirani“ (Tintor, 2014;47). Iz navedeno definicije može se zaključiti kako analiza „proizvodi“ informacije za koje su zainteresirani interni i vanjski korisnici. Menadžment kao najznačajniji interni korisnik, služi se analizom prilikom planiranja i upravljanja poduzećem. Stoga, analiza financijskih izvještaja menadžmentu treba menadžmentu pružiti odgovor u svezi sa dobrim značajkama poduzeća kako bi se one u konačnici i adekvatno iskoristile, ali isto tako treba ponuditi odgovor o slabostima poduzeća kako bi ih menadžment odgovarajućim postupcima otklonio. Prema tome, analiza financijskih izvještaja pruža informacije za potrebe poslovnog odlučivanja, ali pri tome menadžment treba imati na umu da analiza financijskih izvještaja pruža djelomične odnosno samo financijske informacije, te iz tog razloga ona ne omogućava razmatranje poduzeća kao cjeline. Među vanjskim korisnicima koji se služe informacijama iz analize nalaze se vlasnici ili dioničari, investitori, revizori, kreditori i ostali zainteresirani korisnici. Kreditore primjerice zanima likvidnost poduzeća, investitore zaduženost, dioničari su zainteresirani za profitabilnost i sigurnost i sl. U analizi financijskih izvještaja koriste se analitička sredstva i postupci. Kao najznačajnija analitička sredstva i postupci navode se komparativni financijski izvještaji pomoću kojih je omogućeno uočavanje nastalih

promjena tijekom većeg broja obračunskih razdoblja, te se još upotrebljavaju strukturni financijskih izvještaji, analiza pomoću pokazatelja i specijalizirane analize. (Žager et al., 2016;222).

3.2. Temeljni postupci analize financijskih izvještaja

U postupku analize financijskih izvještaja na raspolaganju stoje različiti postupci kojima se je moguće koristiti u provedbi same analize. Svi postupci su u prvom redu utemeljeni na raščlanjivanju i uspoređivanju kao metodama pomoću kojih se ispituju financijski izvještaji. Prema navedenom, u analizi financijskih izvještaja kao temeljni instrumenti upotrebljavaju se komparativni financijski izvještaji, strukturni financijski izvještaji i financijski pokazatelji, a kao postupci primjenjuje se horizontalna i vertikalna analiza, pojedinačni pokazatelji, skupine i sustavi pokazatelja, te zbrojni ili sintetički pokazatelji što je radi jednostavnijeg razumijevanja predočeno dolje navedenom slikovitom shemom. U nastavku poglavlja svaki od navedenih instrumenata i postupaka biti će prikazan kroz teorijsko motrišta u cilju razumijevanja kasnije provedene analize financijskih izvještaja na primjeru poduzeća koja posluju u okviru prehrambene industrije u Republici Hrvatskoj. (Žager et al., 2008;224)

Slika 1. Klasifikacija instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja

Izvor: Žager, K, Mamić – Sačer, L., Sever, S., Žager, L. (2008), *Analiza financijskih izvještaja*, II. prošireno izdanje, Masmedia, Zagreb, str. 224.

3.2.1. Komparativni financijski izvještaji i postupak horizontalne analize

Horizontalna analiza financijskih izvještaja omogućava „usporedbu podataka tijekom određenog broja razdoblja u cilju otkrivanja tendencije i dinamika promjena pojedinih bilančnih pozicija“ (Žager et al., 2008;228).

Prilikom provođenja horizontalne analize primjenjuju se komparativni financijski izvještaji kao temelj za provođenje same analize. U tom kontekstu uspoređivanje predstavlja osnovni oblik ispitivanja financijskih izvještaja. Prilikom oblikovanja standardnih financijskih izvještaja kao baze za provođenje horizontalne analize, sami financijskih izvještaji oblikuju se na način da se u posebnim kolonama, za svaku pojedinu poziciju u financijskim izvještajima utvrdi apsolutna razlika između veličine svake pozicije u tekućem razdoblju i prethodnom odnosno baznom razdoblju, te se potom na temelju utvrđenih apsolutnih veličina izračunava relativni broj odnosno postotak promjene svake pojedine pozicije u financijskim izvještajima. Za što potpunije sagledavanje stanja i poslovanja poduzeća, horizontalnom analizom potrebno je obuhvatiti financijske izvještaje za što veći broj obračunskih razdoblja. Prema općeprihvaćenim standardima, minimalan broj razdoblja promatranja izvještaja za uočavanje tendencije kretanja je 5 godina poslovanja.

3.2.2. Strukturni financijski izvještaji i postupak vertikalne analize

Vertikalna analiza predstavlja „postupak ispitivanja i uspoređivanja pozicija financijskih izvještaja u jednoj godini s ciljem radi otkrivanja i ispitivanja strukture i značenje odnosa među pojedinim elementima strukture“ (Tintor, 2014;76).

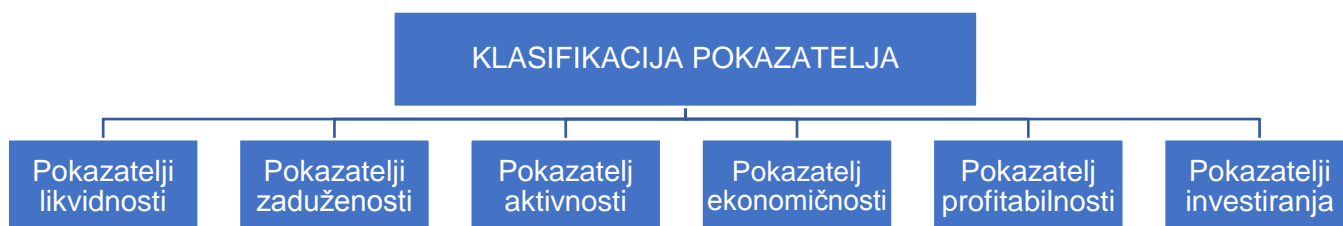
Kod vertikalne analize, usporedba se vrši uz primjenu relativnih brojeva. U bilanci se vrijednost ukupne aktive i pasive uobičajeno izjednačava sa 100% te se potom sve ostale pozicije aktive i pasive stavljaju u odnos prema toj osnovici odnosno 100%. Sukladno tome, sve pozicije aktive i pasive izražavaju se postotkom s obzirom na ukupnu aktivu odnosno pasivu. Strukturni financijski izvještaji koji se temelje na bilanci orijentirani su na dva vrlo važna segmenta. To su razmatranje izvora imovine poduzeća koje možemo podijeliti na kapital kao vlastiti izvor i obveze kao tuđe izvore i na sagledavanje strukture imovine koja se prvenstveno odnosi na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu. Kod računa dobiti i gubitka u većini slučajeva se prihodi od

prodaje izjednačavaju sa 100% te se potom sve ostale pozicije razmatraju s obzirom na relativnu baznu osnovicu prihoda od prodaje izjednačenih sa 100%. Važno je naglasiti kako se uz prihode od prodaje kao bazne osnovice, može primijeniti drugi pristup gdje se kao bazna osnovica primjenjuju ukupni prihodi izjednačeni sa 100%. Strukturni financijski izvještaji su od iznimnog značaja prilikom uspoređivanja financijskih izvještaja dvaju poduzeća različite veličine u uvjetima inflacije kada usporedba pomoću apsolutnih brojeva nije relevantna. Prema navedenom, može se reći kako korištenje strukturnih financijskih izvještaja, otklanja potrebu za modifikacijom financijskih izvještaja u uvjetima inflacije.

3.2.3. Analiza financijskih izvještaja s pomoću financijskih pokazatelja

Pokazatelj može se definirati kao „racionalni ili odnosni broj, što podrazumijeva da se jedna ekonomska veličina stavlja u odnos (dijele se) s drugim ekonomskim veličinama“ (Žager et al., 2008;243). Financijski pokazatelji s obzirom na vremensku dimenziju mogu se svrstati u dvije skupine. Prvu skupinu čine pokazatelji pomoću kojih se razmatra poslovanje poduzeća u određenom vremenskom razdoblju (najčešće je to godina dana) i temelje se na podacima iz računa dobiti i gubitka. Drugu skupinu pokazatelja čine oni pokazatelji koji svoje ishodište pronalaze u podacima iz bilance i oni pokazuju financijski položaj poduzeća s datumom sastavljanja bilance. Financijski pokazatelji pružaju menadžmentu informacije o financijskom položaju, rezultatima poslovanja i ostvarivanju postavljenih ciljeva pa se svrsishodno tome može reći kako su pokazatelji u osnovi nositelji određenih informacija koje su potrebne za dobro i kvalitetno upravljanje poslovanjem i razvojem poduzeća. Sukladno tome, financijski pokazatelji se i računaju sa ciljem kako bi se stvoriti informacijska baza za donošenje odgovarajućih poslovnih odluka. (Žager et al., 2016:225).

Slika 2. Klasifikacija skupina financijskih pokazatelja

Izvor: Žager, K., Tušek, B., Mamić – Sačer, I., Sever – Mališ, S., Žager, L. (2016): *Računovodstvo I*, HZRIFD, Zagreb, str 227.

Kada je zadovoljen kriterij sigurnosti koji obuhvaća likvidnost, financijsku stabilnost i zaduženost te kriterij uspješnosti koji obuhvaća profitabilnost odnosno rentabilnost, tada se može reći da je upravljanje poduzećem uspješno. Prema tome, pokazatelji likvidnosti i zaduženosti mogu se klasificirati kao pokazatelji koji prikazuju financijski položaj poduzeća. S druge strane, pokazatelji ekonomičnosti, profitabilnosti i investiranja pripadaju u skupinu pokazatelja koja ukazuje na uspješnost tj. efikasnost poslovanja poduzeća. Suprotno tome, pokazatelje aktivnosti može se prikazati i kao pokazatelje sigurnosti i uspješnosti jer koeficijent obrtaja sredstava s jedne strane značajno utječe na likvidnost i financijsku stabilnost, a s druge strane izravno ima utjecaj na rentabilnost poslovanja. Kriteriji sigurnosti i uspješnosti su kratkoročno gledano u pravilu međusobno suprotstavljeni, ali s dugoročnog motrišta promatrano sigurnost uvjetuje uspješnost i obrnuto. Svi prethodno navedeni pokazatelji sami za sebe ne pružaju previše informacije, te iz tog razloga sve pokazatelje potrebno je usporediti sa određenim standardnim veličinama kako bi se mogao donijeti kvalitetan zaključak o tome da li veličina pojedinog pokazatelja je prihvatljiva ili ne. (Žager et al., 2008;244)

3.2.3.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji izračunavaju se na temelju podataka sadržanih u bilanci poduzeća. Oni mjere sposobnost poduzeća da podmiruje svoje dospjele kratkoročne obveze. U nastavku, kroz tablični prikaz su prikazani najčešće korišteni financijski pokazatelji kojima se izračunava likvidnost poduzeća. (Žager et al., 2008;248)

Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti

<i>Pokazatelj</i>	<i>Obrazac izračuna</i>
koeficijent trenutne likvidnosti	$\frac{\text{novac} + \text{novčani ekvivalenti} + \text{utržive vrijednosnice}}{\text{kratkoročne obveze}}$
koeficijent ubrzane likvidnosti	$\frac{\text{novac} + \text{novčani ekvivalenti} + \text{utržive vrijednosnice} + \text{potraživanja}}{\text{kratkoročne obveze}}$
koeficijent tekuće likvidnosti	$\frac{\text{kratkotrajna imovina}}{\text{kratkoročne obveze}}$

pokazatelj financijske stabilnosti	$\frac{\text{dugotrajna imovina}}{\text{glavnica + dugoročne obveze}}$
Udio novca u kratkotrajnoj imovini	$\frac{\text{novac + novčani ekvivalenti + utržive vrijednosnice}}{\text{kratkoročna imovina}}$
Udio radnog kapitala u imovini	$\frac{\text{radni kapital}}{\text{ukupna imovina}}$

Izvor: nastavni materijali iz kolegija *Revizija i analiza poslovanja*, Fakultet ekonomije i turizma dr. Mijo Mirković Pula, ak. godina 2017./18.

Koeficijent trenutne likvidnosti prikazuje sposobnost poduzeća da trenutačno podmiri kratkoročne obveze. Njegova uobičajena referentna vrijednost se kreće između 0,1 i 0,3 dok praksa pokazuje da pokazatelj trenutne likvidnosti u prosjeku poprima vrijednost oko 0,1. Koeficijent ubrzane likvidnosti trebao bi imati vrijednost veću ili jednaku 1 iz čega proizlazi da poduzeće koje želi održavati neku normalnu razinu likvidnosti bi trebalo posjedovati brzo unovčivu imovine u jednakoj ili većoj vrijednosti od kratkoročnih obveza. Koeficijent tekuće likvidnosti trebao bi biti veći od 2 što znači da ako poduzeće želi održavati normalnu razinu likvidnosti i izbjeći situaciju podmirenja obveza sa zakašnjenjem, da bi u tom slučaju poduzeće trebalo raspolagati sa minimalno dvostruko više kratkotrajne imovine u odnosu na kratkoročne obveze. Taj odnos između kratkotrajne imovine i kratkotrajnih obveza proizlazi iz rizika pretvaranja kratkotrajne imovine u gotov novac. Sukladno navedenom, u cilju održavanja normalne likvidnosti poduzeća jedan dio kratkotrajne imovine trebao bi biti financiran iz kvalitetnih dugoročnih izvora, a taj dio kvalitetnih dugoročnih izvora naziva se radni kapital koji se utvrđuje kao razlike između kratkotrajne imovine i kratkotrajnih obveza. Prema tome radni kapital pruža informaciju o tome koliko je kratkotrajne imovine financirano iz kvalitetnih dugoročnih izvora i što je veća vrijednost radnog kapitala to je i veća likvidnost i financijska stabilnost poduzeća. Pokazatelj financijske stabilnosti trebao bi biti manji 1 jer poduzeće bi trebalo jedan dio svoje kratkotrajne imovine financirati iz kvalitetnih dugoročnih izvora tj. iz prethodno spomenutog radnog kapitala. Što je vrijednost ovog koeficijenta manja to je i udio radnog kapitala veći pa je samim time veća likvidnost i financijska stabilnost poduzeća i obrnuto. Ako je vrijednost veća od jedan to ukazuje da poduzeće nema radnog kapitala već dio svoje dugotrajne imovine financira iz kratkoročnih izvora.

3.2.3.2. Pokazatelji zaduženosti

Pokazatelji zaduženosti pružaju informaciju o izvorima financiranja imovine poduzeća, odnosno oni pružaju informaciju o tome koliki dio imovine poduzeće financira iz vlastitih izvora, a koliko iz tuđih izvora. Pokazatelji zaduženosti, vlastitog financiranja, financiranja i pokazatelji stupnja pokrića I. i II. se izračunavaju na temelju podataka sadržanih u bilanci pa samim time oni ukazuju na statičku zaduženost tj. zaduženost poduzeća u nekom određenom vremenskom trenutku. Nasuprot tome, ostali pokazatelji zaduženosti, promatraju dug s motrišta mogućnosti njegova podmirenja pa samim time oni reflektiraju dinamičku zaduženost. Ti pokazatelji se izračunavanja na temelju podataka sadržanih u bilanci i računu dobiti i gubitka. U tabličnom prikazu, navedeni su uobičajeni pokazatelji zaduženosti koji se izračunavaju. (Žager et al., 2008;250)

Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti

<i>Pokazatelj</i>	<i>Obrazac izračuna</i>
koeficijent zaduženosti	$\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{ukupna imovina}}$
koeficijent vlastitog financiranja	$\frac{\text{glavnica}}{\text{ukupna imovina}}$
pokazatelj financiranja	$\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{glavnica}}$
pokriće troškova kamata	$\frac{\text{dobit prije poreza i kamata}}{\text{kamate}}$
faktor zaduženosti	$\frac{\text{ukupne obveze}}{\text{neto dobit} + \text{amortizacija}}$
stupanj pokrića I	$\frac{\text{glavnica}}{\text{dugotrajna imovina}}$
stupanj pokrića II	$\frac{\text{glavnica} + \text{dugoročne obveze}}{\text{dugotrajna imovina}}$
pokazatelj financijske poluge	$\frac{\text{ukupna imovina}}{\text{obična glavnica}}$
indeks financijske poluge	$\frac{\text{rentabilnost glavnice (ROE)}}{\text{neto rentabilnost imovine (ROA)}}$
pokazatelj autonomije (kumulativne profitabilnosti)	$\frac{\text{zadržana dobit}}{\text{ukupna imovina}}$

neto dug / EBITDA pokazatelj
$$\frac{\text{ukupne obveze - novac i novč. ekvivalenti}}{\text{dobit prije poreza i kamata + amortizacija}}$$

Izvor: nastavni materijali iz kolegija *Revizija i analiza poslovanja*, Fakultet ekonomije i turizma dr. Mijo Mirković Pula, ak. godina 2017./18.

Pokazatelj zaduženosti i vlastitog financiranja, ukazuju na strukturu financiranja imovine poduzeća odnosno da li u samom financiranju imovine prevladavaju vlastiti ili tuđi izvori. Pokazatelj financiranja ukazuje na odnos između obveza i glavnice. Vrijednost pokazatelja veća od 1 sugerira da su obveze poduzeća veće od njegove glavnice, a u slučaju da pokazatelj poprima vrijednost manju od 1 to je znak da glavnica pokriva obveza odnosno veća je od obveza. Pokazatelj troškova kamata pruža informaciju o tome koliko puta su kamate pokriveno iz dobiti prije poreza i kamata. Veća vrijednost pokazatelja upućuje na veću pokrivenost kamata i samim time na manju zaduženost i obratno. Faktor zaduženosti govori koliko je potrebno godina da se iz neto dobiti i amortizacije pokriju ukupne obveze. Zapravo, radi se o indikatoru zaduženosti jer se obveze ne mogu pokriti iz amortizacije i neto dobiti. Što je vrijednost pokazatelja manja to je i manja zaduženost i obrnuto. Stupanj pokrića I. pokazuje koliko je dugotrajna imovina pokrivena glavnicom. Uobičajeno je stajalište, da cjelokupna dugotrajna imovina treba biti pokrivena glavnicom. Stupanj pokrića II. pokazuje koliko je dugotrajna imovina pokrivena glavnicom uvećanom za dugoročne obveze poduzeća. Pokazatelj bi trebao poprimiti vrijednost veću od 1, jer poduzeće jedan dio svojih dugoročnih obveza bi trebalo koristiti za financiranje svoje kratkotrajne imovine. Pokazatelj financijske poluge ukazuje na to, koliko je imovine poduzeća stvoreno iz temeljnog kapitala. Indeks financijske poluge dobiva se dijeljenjem ROE i ROA. On ukazuje da li se poduzeću isplati dalje dodatno zaduživati. Vrijednost pokazatelja veća od 1, sugerira na to da djeluje financijska poluga što znači da je trošak kamata manji od rentabilnosti imovine što u konačnici je znak da poduzeće može dodatno povećati svoje obveze odnosno može se dodatno zadužiti. Ako pak pokazatelj poprima vrijednost manju od 1, znači da financijska poluge ne djeluje te će u tom slučaju dodatno zaduživanje smanjiti rentabilnost glavnice. Pokazatelj autonomije ili kumulativne profitabilnosti pokazuje koliki dio imovine poduzeće financira iz svoje zadržane dobiti.

Dijeljenjem neto duga sa EBITDA pokazateljem, dobiva se informacija o tome kako poduzeće može otplatiti svoje obveze u budućem razdoblju odnosno sugerira na

financijsku sposobnost poduzeća. Vrijednost pokazatelja između 3 i 4 sugeriraju na rano upozorenje da poduzeće ide prema opasnoj zoni zaduživanja te je potreban dodatni oprez dok vrijednost pokazatelja ispod 2,027 sugerira da je financijska situacija poduzeća izvrsna. Vrijednosti veće od 4,01 upućuju na već granično područje izdržljivosti poduzeća odnosno približavanje poduzeća prema financijskom slomu čija je granična vrijednost preko 5,513. (Belak 2017;179)

3.2.3.3. Pokazatelji aktivnosti

Pokazatelji aktivnosti utvrđuju se na temelju podataka sadržanih u bilanci i računu dobiti i gubitka. Poznati su pod imenom pokazatelji ili koeficijenti obrta koji se izračunavaju na temelju odnosa prometa i prosječnog stanja. Oni u prvom redu pružaju uvid u brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu odnosno drugim riječima kazano, oni pružaju informaciju o tome koliko puta se angažirana imovina obrne tijekom jedne godine. Ako je poznat podatak o koeficijentu obrta, tada je moguće na temelju njega izračunati prosječne dane vezivanja sredstava odnosno prosječno trajanje obrta. Uobičajeno se koeficijenti obrta računaju za ukupnu imovinu, kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu te potraživanja i zalihe. Temeljem pokazatelja obrta potraživanja moguće je izračunati prosječno vrijeme naplate potraživanja, a temeljem pokazatelja obrta zaliha moguće je izračunati prosječno vezivanje zaliha u danima. Potrebno je naglasiti kako s motrišta sigurnosti i uspješnosti, poželjnije je da pokazatelj obrta bude što veći odnosno da vrijeme vezivanja ukupne i pojedinih vrsta imovina bude što kraće. (Žager et al., 2008;251)

Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti

<i>Pokazatelj</i>	<i>Obrazac izračuna</i>
pokazatelj obrta ukupne imovine	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{prosječno stanje imovine}}$
pokazatelj obrta kratkotrajne imovine	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{prosječno stanje kratkotrajne imovine}}$
pokazatelj obrta dugotrajne imovine	$\frac{\text{ukupni prihodi}}{\text{prosječno stanje dugotrajne imovine}}$

pokazatelj obrta potraživanja	$\frac{\text{prihodi od prodaje}}{\text{prosječno stanje potraživanja}}$
prosječna naplata potraživanja u danima	$\frac{\text{broj dana u godini (365)}}{\text{pokazatelj obrta potraživanja}}$
pokazatelj obrta zaliha	$\frac{\text{troškovi prodane robe}}{\text{prosječno stanje zaliha}}$
prosječno vezivanje zaliha u danima	$\frac{\text{broj dana u godini (365)}}{\text{pokazatelj obrta zaliha}}$
operativni ciklus	prosječno vezivanje zaliha u danima + prosječna naplata potraživanja u danima

Izvor: nastavni materijali iz kolegija *Revizija i analiza poslovanja*, Fakultet ekonomije i turizma dr. Mijo Mirković Pula, ak. godina 2017./18.

3.2.3.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelji ekonomičnosti izračunavaju se na temelju podataka sadržanih u računu dobiti i gubitka i ukazuju na odnos između prihoda i rashode te pokazuju koliko se prihoda ostvaruje po jedinici rashoda. Koeficijenti ekonomičnosti uvijek bi trebali poprimati vrijednosti veće od 1 jer samo u tom slučaju na svaku jedinicu rashoda su ostvareni veći prihodi. (Žager et al., 2008;252)

Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti

Pokazatelj	Obrazac izračuna
ekonomičnost ukupnog poslovanja	$\frac{\text{ukupni prihod}}{\text{ukupni rashodi}}$
ekonomičnost poslovnih aktivnosti	$\frac{\text{poslovni prihodi}}{\text{poslovni rashodi}}$
ekonomičnost financijskih aktivnosti	$\frac{\text{financijski prihodi}}{\text{financijski rashodi}}$
ekonomičnosti redovnih aktivnosti	$\frac{\text{poslovni + financijski prihodi}}{\text{poslovni + financijski rashodi}}$

Izvor: nastavni materijali iz kolegija *Revizija i analiza poslovanja*, Fakultet ekonomije i turizma dr. Mijo Mirković Pula, ak. godina 2017./18.

3.2.3.5. Pokazatelji profitabilnosti

Pokazatelji profitabilnosti pokazuju sposobnosti managementa da uz posredovanje odgovarajuće imovine i usluga, ostvari porast sredstava uloženi od strane vlasnika subjekta. Iz navedenog razloga, upravo pokazatelji profitabilnosti se nalaze u žarištu pozornosti vlasnika koji traže što veću stopu povrata na uloženo. (Žager et al., 2008;253)

Najznačajniji pokazatelji profitabilnosti jesu: marža profita (neto i bruto), operativna profitna marža, rentabilnost imovine i rentabilnosti kapitala. Marža profita računa se na temelju podataka iz računa dobiti i gubitka. U kontekstu marže profita razlikuje se neto i bruto marža profita. Neto marža profita pruža informaciju o poslovnoj efikasnosti poduzeća bez utjecaja poreznih i financijskih tereta (EBIT). Ukoliko se bruto i neto marža međusobno suče, tada usporedba pruža informaciju o tome koliko relativno u odnosu na ostvareni ukupni prihod iznosi porezno opterećenje. Pokazatelj operativne profitne marže pruža informaciju o tome koliko poduzeće ostvari operativne dobiti na 1kn ukupnih prihoda. Operativna dobit dobiva se kao razlika između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda te stoga ona ukazuje na financijski rezultat poslovnih aktivnosti subjekta. Pokazatelj neto rentabilnosti imovine (ROA), prikazuje koliko je poduzeće sposobno stvoriti profita po jedinici uložene imovine. Prilikom utvrđivanja rentabilnosti imovine, razlikuje se bruto i neto rentabilnosti. Razlika između bruto i neto rentabilnosti daje informaciju o relativnom poreznom opterećenju u odnosu na ukupnu imovinu. Uz navedene pokazatelje profitabilnosti, računa se još i rentabilnost kapitala ili glavnice (ROE). Prikazuje povrate koje je poduzeće ostvarilo na uloženi vlastiti kapital.

Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti

<i>Pokazatelj</i>	<i>Obrazac izračuna</i>
Neto marža profita	$\frac{\text{neto dobit} + \text{kamate}}{\text{ukupni prihodi}}$
Bruto marža profita	$\frac{\text{dobit prije poreza} + \text{kamate}}{\text{ukupni prihod}}$
Operativna profitna marža	$\frac{\text{operativna dobit}}{\text{ukupni prihodi}}$
Neto rentabilnost imovine (ROA)	$\frac{\text{neto dobit} + \text{kamate}}{\text{prosječno stanje imovine}}$

Bruto rentabilnost imovine	$\frac{\text{dobit prije poreza + kamate}}{\text{prosječno stanje imovine}}$
Rentabilnost glavnice (ROE)	$\frac{\text{neto dobit}}{\text{prosječna glavnica}}$

Izvor: nastavni materijali iz kolegija *Revizija i analiza poslovanja*, Fakultet ekonomije i turizma dr. Mijo Mirković Pula, ak. godina 2017./18.

3.3.4. Sustavi pokazatelja i sintetički pokazatelji

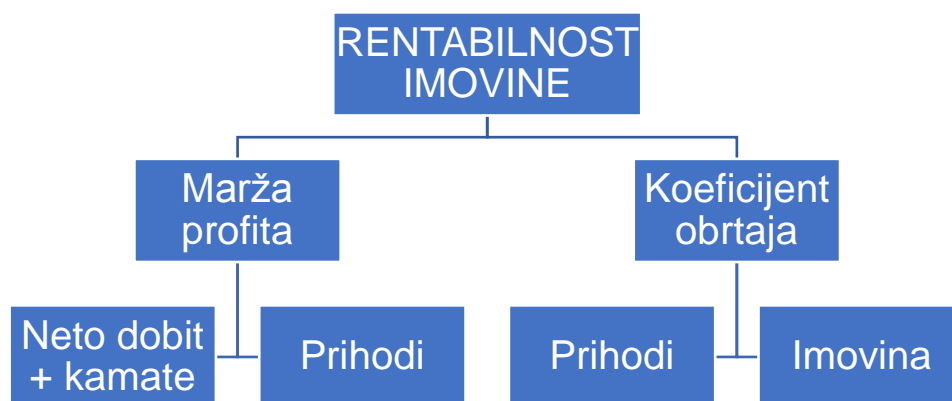
Kada se govori o sustavima pokazatelja tada se može reći da oni predstavljaju „izbor odgovarajućih pokazatelja, odgovarajući način njihovog povezivanja ili odgovarajuća zavisnost i sveukupna zavisnost pojedinih pokazatelja i njihovog povezivanja s ciljem“ (Žager et al., 2008;264). Sustavi pokazatelji uobičajeno se dijele na deduktivne i induktivne sustave pokazatelja. Kao osnovna obilježja deduktivnih pokazatelja mogu se izdvojiti: vršni ili glavni pokazatelj prikazuje najviši cilj poslovanja poduzeća, međuovisnost većeg ili manjeg broja pomoćnih pokazatelja na različitim razinama, koji pružaju detaljnije informacije o sadržaju elemenata glavnog pokazatelja, te detaljnije prikazivanje sadržaja pomoću pomoćnih pokazatelja na različitim razinama formalizira se matematičko – statističkim iskazima. Najjednostavnije se može reći da su sustavi pokazatelja proizašli iz težnje da se obuhvati poslovanje kao jedna cjelina koja se sastoji od većeg broja segmenata ili dijelova. Prilikom sagledavanja pojedinačnih pokazatelja može se uočiti kako oni u prvom redu promatraju upravo te pojedine segmente poslovanja, te je pomoću njih otežano obuhvatiti poslovanje poduzeća kao jedne velike cjeline. Iz navedenog, lako se može izvesti zaključak kako pojedinačni pokazatelji njihovim korisnicima pružaju ograničene informacije. (Žager et al., 2008;264)

3.3.4.1. Du Puntov sustav pokazatelja

Predstavlja najpoznatiji sustav pokazatelja koji pripada u skupinu deduktivnih sustava pokazatelja. Du Puntov-ov sustav pokazatelja u prvom redu upotrebljava se u kontekstu potrebe analize, iz čega proizlaze i potreba za planiranjem odnosno

upravljanjem poslovanjem i razvojem poduzeća. Glavni ili vršni pokazatelj odražava temeljni cilj poslovanja poduzeća, a to je rentabilnost ukupne imovine bez obzira na to da li ta imovina poduzeća nabavljena iz vlastitih ili pak tuđih izvora sredstava. Iz rentabilnosti imovine kao temeljnog cilja, izvode se zahtjevi koji se trebaju ostvariti na pojedinim nižim razinama poslovanja poduzeća. Iz tog razloga Du Puntov sustav pokazatelja je strukturiran u obliku piramide iz koje se može uočiti hijerarhijski uređena struktura u kojoj svi elementi koji se nalaze ispod glavnog cilja odnosno rentabilnosti ukupne imovine su podređeni tome glavnome cilju. Uz navedeno, Du Puntov sustav omogućava delegiranje odgovornosti u cilju ostvarivanja rentabilnosti imovine na niže upravljačke razine u poduzeću. (Dražić – Lutilsky et al., 2010;583).

Slika 3. Du Puntov sustav pokazatelja

Izvor: Dražić – Lutilsky, I., Gulin, D., Mamić – Sačer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vašiček, V., Žager, K., Žager, L. 2010. *Računovodstvo*, III. izmijenjeno izdanje, HZRIFD, Zagreb, str. 583.

Iz navedenog shematskog prikaza, može se uočiti kako je rentabilnosti ukupne jednaka umnošku između marže profita i koeficijenta obrtaja. Ukoliko se slijedi piramidalna struktura, može se uočiti kako se marža profita dobiva odnosom između neto dobiti uvećane za kamate i podijeljene s prihodima, dok se koeficijent obrtaja rezultata odnosa između prihoda i imovine. Iz navedenih relacija može se zaključiti kako se rentabilnosti imovine može povećati s povećanjem marže profita i koeficijenata obrtaja, ali isto tako do povećanja rentabilnosti može doći ako se smanji jedan od pokazatelja uz neproporcionalno povećanje drugog pokazatelja. Ako se dalje promatraju odnosi unutar hijerarhije može se vidjeti da će povećanje prihoda i smanjenje troškova imati utjecaj na rast neto dobiti s jedne strane i koeficijenta obrta

s druge strane. Iz prikazane problematike može se izvesti zaključak kako Du Punt-ov sustav pokazatelja na jednostavan način pruža uvid u promjenu rentabilnosti ukupne imovine, pod utjecajem promjene bilo kojeg elementa u sustavu te iz tog razloga navedeni sustav ima mnogo veću mogućnost pružanja informacija o poslovanju poduzeća od pojedinačnih pokazatelja.

3.3.4.2. Kralicekov DF pokazatelj

S obzirom na to, da je Altmanov Z – score model razvijen na temelju poduzeća koja posluju u američkom gospodarstvu, njegova primjena iz tog razloga je bila teško primjenjiva na uzorku europskih poduzeća, s obzirom na različitosti koje postoje između američkog i europskog gospodarstva. Iz tog razloga je Peter Kralicek, uz primjenu podataka iz financijskih izvještaja njemačkih, švicarskih i austrijskih poduzeća razvio model za predviđanje stečaja koji je primjenjiv na poduzećima koja posluju u kontekstu europskog gospodarstva. Kralicekov model glasi: $DF = 1,5X1 + 0,08X2 + 10X3 + 5X4 + 0,3X5 + 0,1X6$. Gdje je: DF kralicekov DF pokazatelj, a ostale varijable prikazane su u tablici. (Žager et al., 2008;272)

Tablica 12. Kralicekov DF pokazatelj

Pokazatelj	Obrazac izračuna
X1	$\frac{\text{čisti novčani tok}}{\text{ukupne obveze}}$
X2	$\frac{\text{ukupna imovina}}{\text{ukupne obveze}}$
X3	$\frac{\text{dobit prije kamata i poreza}}{\text{ukupna imovina}}$
X4	$\frac{\text{dobit prije kamata i poreza}}{\text{ukupni prihodi}}$
X5	$\frac{\text{zalihe}}{\text{ukupni prihodi}}$
X6	$\frac{\text{poslovni prihodi}}{\text{ukupna imovina}}$

Izvor: izrada autora prema: Žager, K, Mamić – Sačer, L., Sever, S., Žager, L., 2008, *Analiza financijskih izvještaja*, II. prošireno izdanje, Masmedia, Zagreb, str. 270.

Uz primjenu navedenog pokazatelja može se procijeniti financijska stabilnost poduzeća. Kalicekov DF pokazatelj može poprimiti pozitivne i negativne vrijednosti. Što je vrijednost pokazatelja veća, to je poduzeće financijski stabilnije i obrnuto.

Tablica 13. Vrijednosti DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti

Vrijednost DF pokazatelja	Financijska stabilnost
>3	Izvrсна
>2.2	Vrlo dobra
>1.5	Dobra
>1	Osrednja
>0.3	Loša
≤0.3	Početak insolventnosti
≤0.0	Umjerena
≤-1.0	Izrazita insolventnost

Izvor: Žager, K, Mamić – Sačer, L., Sever, S., Žager, L., 2008, *Analiza financijskih izvještaja*, II. prošireno izdanje, Masmedia, Zagreb, str. 270

4. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA PREHRAMBENE INDUSTRIJE U RAZDOBLJU OD 2009. DO 2016. GODINE

U prethodnom poglavlju rada, sa teorijskog motrišta prikazana je problematika same analize financijskih izvještaja koja je neophodna kako bi se mogla razumjeti analiza financijskih izvještaja na konkretnom primjeru odnosno u ovom slučaju na primjeru prehrambene industrije. Kao podlogu za analizu financijskih izvještaja prehrambene industrije, čine financijski izvještaji odabranih deset poduzeća klasificiranih kao veliki poduzetnici u registru poslovnih subjekata Republike Hrvatske za 2016. godinu u djelatnosti proizvodnje prehrambenih proizvoda. Financijski izvještaji koji predstavljaju prehrambenu industriju u ovom radu, zbrojni su financijski izvještaji jer su nastali zbrajanjem deset financijskih izvještaja odabranih velikih poduzeća koja posluju u okviru djelatnosti proizvodnje prehrambenih proizvoda u Republici Hrvatskoj.

Prilikom samog procesa prikupljanja podataka za formiranje zbrojnih financijskih izvještaja prehrambene industrija, naišlo se na nekoliko problema prvenstveno radi različitih formata u kojima poduzeća objavljuju svoja financijska izvješća. Kao izvori financijskih izvješća odabranih poduzeća, korištene su mrežne stranice Zagrebačke burze i Registra godišnjih financijskih izvještaja. Prilikom izrade zbrojnih financijskih izvještaja prehrambene industrije, korištena su konsolidirana financijska izvješća onih poduzeća koji sastavljaju konsolidirane izvještaje, ali isto tako korištena su i nekonsolidirana financijska izvješća onih poduzeća koje ne sastavljaju konsolidirane izvještaje. U oba slučaja, korišteni su revidirani izvještaji kako bi se osigurala vjerodostojnost i istinitost iskazanih podataka u samim izvješćima. U nastavku opisane su pojedine značajke koje je potrebno sagledati prije samog procesa analize.

Kada se usporede pozicije dobiti nakon oporezivanja u bilanci i računu dobiti i gubitka prehrambene industrije, da dolazi do određenog preklapanja iako bi u teoriji te pozicije trebale dijeliti istu vrijednost. Do preklapanje vrijednosti, došlo je poradi činjenice da ona poduzeća koja sastavljaju konsolidirane financijske izvještaje, iskazuju u bilanci dobit ili gubitak pripisan imateljima kapitala matice, a ta se dobit ili gubitak nešto razlikuje od dobiti nakon oporezivanja koja je dobivena u samom računu dobiti i gubitka. Također, neka poduzeća u odabranom uzorku ne sastavljaju konsolidirana financijska izvješća pa samim time njihova dobit ili gubitak nakon oporezivanja, poklapaju se sa dobiti ili gubitkom poslovne godine u pasivi bilance. Iz navedenog

razloga došlo je do razlike u iskazanom financijskoj rezultatu, te će se o provedbi same analize upotrebljavati dobiti nakon oporezivanja iskazana u samom računu dobiti i gubitka. Također, u izvještaju o novčanom toku vidljivo je kako u jednoj godini dolazi do odstupanja u vrijednosti između ukupnog povećanja novčanog toka i povećanja novca i novčanih ekvivalenata poradi činjenice što je jedno od poduzeća u uzorku, u svom izvještaju o novčanom toku imalo iskazano navedeno odstupanje. U izvještaju o novčanom toku prehrambene industrije, potrebno je još naglasiti kako postoji odstupanje između pozicija novca i novčanih ekvivalenata na kraju razdoblja i pozicije novca i novčanih ekvivalenata na početku razdoblje u dvije promatrane godine. Naime, navedene pozicije bi trebale poprimiti jednaku vrijednost budući da je stanje novca na kraju razdoblja ujedno i početno stanje novca u narednom razdoblju, ali u ovom slučaju do razlika u vrijednosti došlo je poradi toga što je jedno od poduzeća u uzroku korigiralo vrijednost novca i novčanih ekvivalenata na početku razdoblja pa je iz tog razloga došlo do navedenog odstupanja. U zbrojnom izvještaju o novčanom toku pozicija novčanog toka od poslovnih aktivnosti sastavljena je od pozicija povećanja i smanjenja novčanog toka od poslovnih aktivnosti bez prikazana glavnih sastavnica poradi različitosti u samom iskazivanju navedene pozicije od strane poduzeća u uzorku.

U nastavku, biti će prikazana najprije horizontalna i vertikalna analiza bilance prehrambene industrije, potom horizontalna i vertikalna analiza računa dobiti i gubitka, analiza financijskih pokazatelja, Kralicekov DF pokazatelj prehrambene industrije, Du Punt sustav pokazatelja i naposljetku biti će prikazana horizontalna analiza izvještaja o novčanom toku. Nakon provedenih analiza, u konačnici biti će dan zaključak o provedenoj analizi prehrambene industrije u Republici Hrvatskoj.

4.1. Horizontalna analiza bilance prehrambene industrije

Komparativna bilanca pruža detaljni uvid u dinamiku i tendenciju kretanja bilančnih pozicija prehrambene industrije koju predstavlja uzorak od deset izabranih poduzeća, kroz razdoblje od 2009. do 2016. godine.

Tablica 14: Komparativna bilanca prehrambene industrije

KOMPARATIVNA BILANCA PREHRAMBENE INDUSTRIJE (relativna promjena)							
AKTIVA	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	-	-	-	-	-	-	-
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	1,674%	0,535%	-2,967%	4,932%	-2,009%	16,121%	3,826%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	0,026%	-8,566%	1,114%	-8,688%	4,087%	1,828%	-5,883%
1. Izdaci za razvoj	633,205%	28,481%	0,040%	33,529%	27,819%	-9,336%	-15,757%
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	1,029%	-17,448%	-11,532%	-5,776%	9,269%	24,701%	-4,974%
3. Goodwill	1,716%	-1,562%	14,954%	-15,865%	-0,744%	-16,607%	-9,549%
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	-43,354%	-100,000%	-	-	577,610%	126,177%	-30,782%
5. Nematerijalna imovina u pripremi	-43,913%	22,301%	-0,656%	15,621%	-16,576%	11,483%	9,989%
6. Ostala nematerijalna imovina	47,292%	19,949%	15,981%	-11,742%	32,991%	-64,840%	5,641%
II. MATERIJALNA IMOVINA	1,562%	-0,762%	-1,839%	4,827%	-2,480%	12,985%	3,494%
1. Zemljište	0,349%	-14,918%	3,555%	17,059%	-0,459%	45,659%	-4,084%
2. Građevinski objekti	1,444%	0,506%	2,111%	4,906%	-3,503%	5,137%	-4,236%
3. Postrojenja i oprema	0,006%	-4,530%	-4,127%	8,779%	-4,386%	10,009%	-4,700%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	10,061%	4,009%	0,091%	2,050%	-4,213%	5,124%	35,923%
5. Biološka imovina	8,696%	-24,783%	15,405%	11,705%	20,498%	-28,969%	9,141%
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	200,103%	-50,927%	-33,127%	37,340%	-7,534%	240,820%	-3,050%
7. Materijalna imovina u pripremi	-3,581%	34,194%	-18,271%	-24,467%	1,759%	13,868%	92,022%
8. Ostala materijalna imovina	0,347%	-0,191%	-11,221%	12,604%	-3,946%	5,161%	-1,483%
9. Ulaganje u nekretnine	-4,613%	1,985%	8,524%	13,463%	83,399%	-11,133%	-1,877%
III. DUGOTRAJNA FINANCIJSKA	7,957%	33,208%	-16,055%	18,448%	-3,660%	28,631%	26,069%
1. Udjeli (dionice) kod povezanih poduzetnika	-7,557%	40,291%	-35,425%	7,594%	13,359%	37,132%	61,199%
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	61,528%	0,000%	-93,647%	0,000%	41,548%	-19,568%	101,216%
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	75,684%	-52,290%	230,035%	125,970%	1,702%	42,109%	22,371%
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	-100,000%	-	-	-	-	-	-
5. Ulaganja u vrijednosne papire	-52,555%	-8,671%	0,077%	-44,408%	-6,013%	114,967%	5,236%
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	28,373%	28,621%	8,826%	-6,915%	-21,525%	-5,858%	-21,801%
7. Ostala dugotrajna financijska	-44,182%	126,452%	-19,026%	238,154%	-6,203%	175,181%	1,624%
8. Ulaganja koja se obračunavaju metodom udjela	-	-	-100,000%	-	-	0,000%	0,000%
IV. POTRAŽIVANJA (030 do 032)	-26,346%	49,516%	-18,445%	-0,866%	-26,005%	229,657%	0,852%
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	-	-	-	-	-	-	-
2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	-35,443%	3,615%	-29,719%	-12,525%	-30,104%	4873,260%	-5,389%
3. Ostala potraživanja	-25,212%	54,459%	-17,630%	-0,148%	-25,784%	-6,480%	17,729%
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	-3,029%	15,475%	-35,365%	71,473%	4,214%	254,873%	-16,691%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	-0,279%	5,980%	-0,888%	3,755%	-0,845%	3,464%	6,256%
I. ZALIHE (036 do 042)	-5,164%	15,636%	4,391%	4,399%	4,342%	1,096%	7,102%
1. Sirovine i materijal	4,002%	8,437%	12,355%	-11,622%	-12,221%	21,823%	-0,736%
2. Proizvodnja u tijeku	21,706%	24,260%	-3,611%	-4,708%	11,471%	13,046%	5,456%
3. Gotovi proizvodi	-1,349%	30,392%	-8,807%	17,057%	3,987%	-20,507%	16,305%
4. Trgovačka roba	-0,266%	-11,308%	21,819%	-6,910%	-5,610%	25,628%	17,028%
5. Predujmovi za zalihe	-81,193%	-31,059%	32,881%	32,483%	151,527%	-38,578%	5,916%
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	773,650%	540,310%	20,380%	119,442%	57,440%	6,685%	-10,494%
7. Biološka imovina	-53,943%	322,429%	-24,617%	-28,226%	66,546%	-17,384%	-61,362%
II. POTRAŽIVANJA	0,034%	7,714%	1,547%	-0,632%	-4,335%	2,176%	2,341%

1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	-27,994%	46,147%	-30,711%	-11,722%	53,730%	38,960%	-24,076%
2. Potraživanja od kupaca	0,388%	6,111%	1,199%	2,358%	-7,559%	2,899%	3,358%
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	-43,430%	105,396%	125,405%	251,699%	-62,703%	-100,000%	-
4. Potraživanja od zaposlenika i članova poduzetnika	-37,053%	11,985%	28,233%	38,630%	-14,498%	14,261%	16,606%
5. Potraživanja od države i drugih institucija	35,063%	25,573%	11,854%	-37,534%	17,324%	-22,156%	21,889%
6. Ostala potraživanja	-35,391%	-10,961%	32,285%	6,922%	49,317%	-5,662%	-27,576%
III. KRATKOTRAJNA FINACIJSKA	13,131%	-24,198%	-23,474%	-15,501%	-13,817%	-14,259%	21,344%
1. Udjeli (dionice) kod povezanih	0,000%	0,000%	-100,000%	-	-	-	-
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	105,809%	145,341%	-41,297%	-11,929%	0,175%	358,437%	71,693%
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	-	-	-	-	-	-	-
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	-95,568%	0,000%	-36,267%	-53,765%	-100,000%	-	-
5. Ulaganja u vrijednosne papire	-35,636%	-25,645%	-15,681%	-66,249%	-84,499%	5,570%	82,127%
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	40,610%	-34,284%	-6,622%	-20,627%	4,581%	-26,791%	7,319%
7. Ostala financijska imovina	67,066%	52,317%	-80,482%	278,336%	-81,574%	-5,278%	85,186%
IV. NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	2,715%	-4,485%	-23,171%	72,491%	5,720%	30,774%	16,335%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI	6,405%	6,592%	-0,372%	-9,050%	107,676%	6,015%	-41,039%
E) UKUPNO AKTIVA	0,729%	3,218%	-1,914%	4,277%	-1,023%	9,652%	4,652%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI	11,041%	3,179%	39,690%	0,616%	29,992%	30,310%	-2,658%
PASIVA							
A) KAPITAL I REZERVE	4,581%	2,262%	2,263%	4,151%	0,669%	16,611%	5,313%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	0,000%	0,000%	0,000%	-16,097%	2,041%	21,190%	1,684%
II. KAPITALNE REZERVE	-1,395%	15,055%	5,226%	30,566%	-6,343%	220,354%	3,512%
III. REZERVE IZ DOBITI	1,441%	-10,436%	30,444%	15,051%	40,435%	9,834%	3,569%
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	-26,000%	-122,268%	-27,761%	-678,127%	117,560%	198,716%	25,613%
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK	-3,683%	15,674%	7,862%	41,585%	-3,722%	-15,318%	21,246%
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE	-5260,293%	4,843%	-9,416%	-27,687%	-61,924%	623,968%	-23,805%
VII. MANJINSKI INTERES	-12,580%	-26,803%	-43,023%	2,808%	-0,136%	31,813%	-12,587%
B) REZERVIRANJA	-0,609%	-0,368%	6,241%	-6,057%	-9,001%	11,265%	6,063%
1. Rezerviranja za mirovine,	-3,267%	5,657%	4,628%	16,066%	0,407%	49,749%	2,675%
2. Rezerviranja za porezne obveze	-100,000%	-	-	-	-	-	-
3. Druga rezerviranja	0,703%	-2,999%	7,008%	-16,347%	-15,072%	-18,095%	10,788%
C) DUGOROČNE OBVEZE	-10,710%	14,888%	-19,358%	5,966%	-8,041%	8,613%	-6,223%
1. Obveze prema povezanim	35,596%	-55,505%	-100,000%	-	-100,000%	-	-100,000%
2. Obveze za zajmove, depozite i	50,185%	130,153%	13,597%	-8,293%	-24,381%	-29,735%	-20,153%
3. Obveze prema bankama i drugim	2,333%	22,148%	-16,594%	-11,512%	9,644%	-3,606%	6,360%
4. Obveze za predujmove	-	-	-	-	-	-	-20,513%
5. Obveze prema dobavljačima	-10,007%	-30,710%	-27,995%	-51,717%	-72,730%	-100,000%	-
6. Obveze po vrijednosnim papirima	-93,869%	-20,526%	-26,574%	-9,289%	-13,784%	-100,000%	-
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	-8,395%	78,607%	-20,410%	-24,994%	-22,556%	-100,000%	-
8. Ostale dugoročne obveze	74,059%	-30,822%	-12,632%	467,783%	-5,207%	24,603%	-4,074%
9. Odgođena porezna obveza	2,265%	-8,798%	69,504%	137,572%	2,266%	128,064%	-10,332%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	5,734%	-0,864%	1,768%	4,198%	1,321%	0,114%	8,373%
1. Obveze prema povezanim	-63,569%	7,578%	-3,306%	7,578%	385,368%	-78,593%	64,788%
2. Obveze za zajmove, depozite i	-50,553%	22,011%	160,814%	66,713%	-15,864%	441,469%	-1,961%
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	-21,858%	7,388%	0,559%	16,598%	-17,686%	35,407%	6,497%
4. Obveze za predujmove	191,851%	140,548%	-15,706%	-68,471%	-70,287%	114,024%	-89,600%
5. Obveze prema dobavljačima	6,264%	17,519%	0,551%	-2,372%	-4,592%	-4,140%	11,147%
6. Obveze po vrijednosnim papirima	275,169%	-97,668%	83,850%	-38,101%	-3,167%	313,642%	59,506%
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	32,599%	64,794%	-2,982%	49,543%	120,731%	-99,408%	-49,071%
8. Obveze prema zaposlenicima	-2,437%	-3,269%	1,246%	0,879%	0,815%	11,176%	-5,999%
9. Obveze za poreze, doprinose i	-23,817%	-5,536%	7,959%	40,487%	-0,022%	22,796%	-0,728%
10. Obveze s osnove udjela u rezultatu	-20,525%	-13,203%	191,054%	-74,268%	-18,363%	-23,923%	-18,462%
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine	-	8,474%	-100,000%	-	-	-	-
12. Ostale kratkoročne obveze	66,239%	-49,717%	37,960%	103,062%	1,588%	-30,149%	6,321%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	-39,612%	-6,746%	9,906%	-1,222%	-27,299%	13,720%	11,754%

F) UKUPNO – PASIVA	0,729%	3,218%	-1,914%	4,277%	-1,023%	9,652%	4,652%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI	11,041%	3,179%	39,690%	0,616%	29,992%	30,310%	-2,658%

Izvor: izrada autora

Tablicom 14. prikazana je komparativna bilanca prehrambene industrije u razdoblju od 2009. do 2016. godine. U nastavku je detaljno razložena dinamika kretanja bilančnih pozicija kroz promatrano razdoblje.

Polazeći od aktive bilance, pozicija dugotrajne imovine bilježi relativno stabilnu dinamiku kretanja sve do 2015. godine kada ostvaruje nešto izraženiji rast od 2015. godine. Posljedica izraženijeg rasta dugotrajne imovine u navedenoj godini, nešto je naglašeniji porast pozicija materijalne i financijske imovine, te odgođene porezne obveze. U nastavku, svaka od pozicija dugotrajne imovine biti će razložena na njene sastavne dijelove kako bi se dobio detaljni uvid u samu dinamiku i trendove kretanja. Nematerijalna imovina bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja. Unutar same pozicije, izdaci za razvoj bilježe najznačajnije povećanje vrijednosti u 2010. godini od 633,205%, čija je posljedica značajniji porast izdataka za razvoj jednog od poduzeća koji predstavljaju prehrambenu industriju. U nastavku promatranog razdoblja, pozicija najprije bilježi trend rasta, sve do 2015. godine kada započinje blaži trend pada od 9,336% koji se nastavlja i u 2016. godini. Pozicija koncesija, patenata, licencija i sl. bilježi oscilirajuću dinamiku kretanja s najznačajnijih porastom od 24,701% u 2015. godini. Pozicija goodwilla, kroz veći dio promatranog razdoblja bilježi smanjenje vrijednosti uz izuzev, 2010. i 2012. godine. Preostale pozicije predujmova, nematerijalne imovine u pripremi i ostale nematerijalne imovine, čine tek neznatni udio u samoj nematerijalnoj imovini te bilježe fluktuirajući dinamiku kretanja.

Pozicija materijalne imovine, kroz promatrano razdoblje bilježi relativno stabilnu dinamiku kretanja, sve do 2015. godine kada bilježi najizraženiji porast od 12,985%, a posljedica je porasta zemljišta, građevinskih objekata i predujmova za materijalnu imovinu. Pozicija zemljišta, kroz veći dio promatranog razdoblja bilježi trend rasta izuzev 2011., 2012. i 2016. godine. Najznačajnije smanjenje od 14,918% ostvareno je u 2010. godini, a posljedica je izraženijeg smanjena zemljišta kod jednog od poduzeća dok najznačajniji rast je ostvaren 2013. godine od 17,059% a, rezultanta je izraženijeg porasta zemljišta kod jednog od poduzeća. Građevinski objekti, približno održavaju svoju dinamiku kretanja kroz promatranog razdoblje koja se približno kreće u rasponu

+/- 5%. Postrojenja i oprema, slično kao i građevinski objekti ne mijenjaju značajnije svoju dinamiku kretanja. Kod alata, pogonskog inventara i transportne imovine, može se uočiti kontinuiran trend rasta izuzev 2014. godine, te je 2016. godine ostvaren najznačajniji porast od 35,923. Materijalna imovina u pripremi, ostvaruje negativan trend kretanja u 2010., 2012. i 2013. godine, te u ostalim godinama bilježi nešto izraženiji trend rasta. Preostale pozicije materijalne imovine, odnosno biološka imovina, predujmovi, ostala materijalna imovina i ulaganje u nekretnine, čine neznatni udio u strukturi ukupne materijalne imovine, u promatranom razdoblju ostvaruju oscilirajuću dinamiku kretanja.

Pozicija dugotrajne financijske imovine, bilježi stabilan trend rasta, osim u 2012. i 2014. godini kada je ostvaren negativan trend kretanja. Unutar same te pozicije, vidljivo je da udjeli kod povezanih poduzetnika bilježe pozitivan trend kretanja kroz veći dio promatranog razdoblja koji je najizraženiji u 2016. godini, kada je rast iznosio 61,199% u odnosu na godinu ranije. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima i sudjelujući interesi, također kroz veći dio promatranog razdoblja ostvaruju pozitivnu dinamiku kretanja. Pozicija ulaganja u vrijednosne papire, ostala dugotrajna financijska imovina i dani zajmovi i sl. kroz promatrano razdoblje bilježe fluktuirajuću dinamiku kretanja.

Pozicija dugoročnih potraživanja, bilježi oscilirajuću trend kretanja kroz promatrano razdoblje, s najizraženijim porastom od 229,657% u 2015. godini, a posljedica je značajnijeg porasta pozicije potraživanja po osnovi prodaje robe na kredit od 4873,260%.

Pozicija odgođene porezne imovine, najznačajniji porast ostvaruje 2015. godine od 254,873%. Razlog takvog značajnijeg porasta, posljedica je preuzimanja porezne imovine s osnove poreznih gubitaka od društva koje je jedno od poduzeća u uzorku u navedenoj godini steklo.

Pozicija kratkotrajne imovine, bilježi stabilan trend kretanja kroz promatrano razdoblje. Unutar same pozicije, vidljivo je da zalihe, novac i financijska imovina, ostvaruju nešto izraženiju fluktuaciju kretanja dok pozicija zaliha u pravilu bilježi trend rasta.

Pozicija zaliha, kao što je već prethodno navedeno, bilježi stabilan trend rasta koji je najizraženiji u 2011. godini kada je iznosio 15,636%. Unutar same pozicije zaliha, sirovine i materijal ostvaruju najprije trend rasta, te potom započinje negativan trend kretanja koji je prisutan u 2013., 2014. i 2016. godine. Proizvodnja u tijeku, bilježi kroz

veći dio razdoblja pozitivan trend kretanja, a izuzetak su 2012. i 2013. godine kada je ostvareno smanjenje od 3,611% odnosno 4,708%. Gotovi proizvodi u godinama 2010., 2012. i 2015. bilježe negativan trend kretanja koji je najizraženiji upravo u 2015. godini kada je ostvareno smanjenje gotovih proizvoda od 20,507%. Kroz ostale promatrane godine, gotovi proizvodi bilježe trend rasta. Trgovačka roba bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja, te u posljednje dvije godine promatranog razdoblja povezan je nešto izraženiji porast od 25,628% i 17,028%. Pozicija predujmova za zalihe, bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja, a pozicija dugotrajne imovine namijenjene prodaji, kroz cijelo promatrano razdoblje bilježi pozitivno kretanje izuzev 2016. godine kada je zabilježen pad od 10,494%. Pozicija biološke imovine, ostvaruje oscilirajući trend kretanja.

Pozicija potraživanja, bilježi relativno stabilnu dinamiku kretanja, bez nekih značajnijih odstupanja od svog trenda kretanja. Unutar same pozicije potraživanja, vidljivo je kako najznačajnija pozicija, ona potraživanja od kupaca bilježi u promatranom razdoblju pozitivan trend kretanja uz izuzetak 2014. godinu kada je zabilježeno smanjenje od -7,559%. Od ostalih značajnijih pozicija, valja istaknuti potraživanja od države koja u pravilu bilježe izraženiji trend rasta koji je prekinut u 2013. i 2015. godini. Naime, 2013. godine, potraživanja od države su smanjenja za 37,534% u odnosu na godinu ranije dok 2015. godine smanjenje iznosi 22,156%. Ostale pozicije unutar potraživanja, čine neznatni udio u strukturi i bilježe fluktuirajuću dinamiku kretanja.

Pozicija kratkotrajne financijske imovine kroz veći dio promatranog razdoblja bilježi negativan trend kretanja, a izuzetak su 2010. i 2016. godina kada je ostvaren nešto izraženiji rast. Unutar navedene pozicije, vidljivo je kako je prehrambena industrija imala udjele kod povezanih društava samo u 2011. godini. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima, bilježe pozitivan trend kretanja osim u 2012. i 2013. godine. Najznačajniji porast, ostvaren je 2015. godine od 358,437%. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi, bilježe negativan trend kretanja, a pozicija ulaganja u vrijednosne papire ostvaruju isto tako negativnu dinamiku kretanja sve do posljednje dvije promatrane godine kada je ostvarena pozitivna dinamika kretanja. Pozicije danih zajmova i ostale financijske imovine bilježe oscilirajući trend kretanja.

Pozicija novca u banci i blagajni bilježi kroz veći dio promatranog razdoblja pozitivan trend kretanja, uz iznimku 2011. i 2012. godine kada je ostvareno smanjenje novca u

banci i blagajni od 4,485% i 23,171%. Najznačajniji porast, ostvaren je u 2013. godini. Naime, te godine vrijednost novca u banci i blagajni, porasla je za 72,491% u odnosu na 2012. godinu.

Pozicija plaćenih troškova budućeg razdoblja, bilježi nešto promjenjivu dinamiku kretanja sa izmjenama pozitivnog i negativnog kretanja. Najznačajnije smanjenje navedene pozicije, ostvareno je u 2016. godini od 41,039% dok je najznačajniji porast ostvaren 2014. godine od 107,676%.

Nakon analize dinamike i trenda kretanja svih pozicija unutar aktive bilance prehrambene industrije, može se vidjeti kako sumarno promatrano, vrijednost ukupne aktive kroz razdoblje od 2009. do 2016. godine bilježi blagi i kontinuirani trend rasta uz tek neznatno smanjenje u 2012. i 2014. godine.

Polazeći od pozicije kapitala i rezervi u pasivi bilance prehrambene industrije, vidljivo je kako navedena pozicija kroz promatrano razdoblje bilježi pozitivan trend kretanja koji je posebno izražen u 2015. i 2016. godini kada je vrijednost kapitala i rezervi povećana za 16,611% odnosno 5,313%. Pozicija temeljnog kapitala, sve do 2013. godine ne ostvaruje promjenu svoje vrijednosti. Naime, u 2013. godini, vrijednost temeljnog kapitala smanjena je za 16,097%. Razlog tog smanjenja, smanjenje je temeljnog kapitala jednog od poduzeća u uzorku poradi pokrivanja prethodno prenesenih gubitaka u poslovanju. Nakon toga, vrijednost temeljnog kapitala bilježi trend porasta vrijednosti do kraja promatranog razdoblja. Najznačajnije povećanje temeljnog kapitala ostvareno je 2015. godine i ono iznosi 21,190%, a posljedica je dokapitalizacije jednog od poduzeća u uzorku radi financiranja novih investicijskih projekata. Pozicija kapitalnih rezervi, bilježi pozitivnu dinamiku kretanja uz izuzetak 2010. i 2014. godine kada je ostvareno blago smanjenje. Pozitivna dinamika kretanja navedene pozicije, upućuje na činjenicu da tržišna vrijednost prodanih dionica prehrambene industrije je veća od njihove knjigovodstvene vrijednosti odnosno sugerira kako prehrambena industrija povećava svoju trgovačku aktivnost na tržištu kapitala. Pozicija rezervi iz dobiti, bilježi kroz veći dio promatranog razdoblja pozitivnu dinamiku kretanja, a izuzetak je 2011. godina kada je njihova vrijednost smanjena za 10,436%. Pozicija revalorizacijskih rezervi, bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja u promatranom razdoblju. Zadržana dobit ostvaruje oscilirajuću dinamiku kretanja. Najznačajniji rast ostvaren je 2013. godine od 41,585%, a najznačajnije smanjenje ostvareno je 2015. godine od 15,318%. Razlozi takve dinamike kretanja su različiti

rezultati poslovanja koje poduzeća u promatranom uzorku ostvaruju, a koji se u konačnici dijelom reflektiraju na vrijednost zadržane dobiti. No, unatoč različitim rezultatima poslovanja, može se vidjeti kako zapravo zadržana dobiti bilježi zadovoljavajući trend kretanja. Pozicija dobiti ili gubitka tekuće godine, bilježi fluktuirajući trend kretanja. Najznačajniji porast ostvaren je 2015. godine kada je jedno od poduzeća ostvarilo rekordno visoki rezultat poslovanja, a koji se u konačnici reflektirao i na dobit prehrambene industrije. Detaljnije o kretanju neto poslovnog rezultata biti će izloženo u poglavlju horizontalne analize računa dobiti i gubitka prehrambene industrije, budući da je u analizi orijentacija na neto rezultat poslovanja iz računa dobiti i gubitka. . Pozicija manjinskog interesa kroz veći dio promatranog razdoblja bilježi negativan trend kretanja.

Pozicija rezerviranja bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja koja je rezultanta fluktuirajuće dinamike kretanja pozicija rezerviranja za mirovine i sl. i pozicije drugih rezerviranja.

Pozicija dugoročnih obveza kroz promatrano razdoblje ostvaruje promjenjivu dinamiku kretanja sa izmjenom pozitivnog i negativnog trenda kretanja. Najznačajnije smanjenje, ostvareno je 2012. godine od 19,358% dok najznačajnije povećanje dugoročnih obveza bilježi se u 2011. godine od 14,888%. Unutar same pozicije, vidljivo je kako najznačajnija pozicija, ona obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama, kroz veći dio razdoblja bilježi trend rasta, osim u godinama 2012., 2013. i 2015. Sukladno takvoj dinamici kretanja, može se reći kako prehrambena industrija odnosno poduzeća u uzorku, preferiraju dugoročne bankarske kredite za financiranje svojih aktivnosti. Ostale pozicije dugoročnih obveza, zauzimaju veoma mali strukturni udio, te stoga ne utječu značajno na dinamiku kretanja vrijednosti dugoročnih obveza i ostale pozicije bilježe fluktuirajući trend kretanja.

Za razliku od dugoročnih obveza, pozicija kratkoročnih obveza kroz veći dio promatranog razdoblja ostvaruje blagi pozitivan trend kretanja. Pozicija obveza prema dobavljačima, koja je najzastupljenija u kratkoročnim obvezama, bilježi najprije trend povećanja do 2012. godine, te potom od 2012. do 2015. godine bilježi trend smanjenja koji završava 2016. godine kada je ostvareno povećanje obveza prema dobavljačima za 11,147%. Pozicija obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama, u pravilu ostvaruje trend povećanja vrijednosti koje je najizraženije u 2015. godine kada je vrijednosti navedene pozicije povećana za 35,407%. Obveze prema povezanim

poduzetnicima, bilježi znatno oscilirajuću dinamiku kretanja. Najveći porasta obveza prema povezanim poduzetnicima ostvaren je 2014. godine od 385,368%. Pozicija obveza za zajmove i depozite, u pravilu ostvaruje kontinuirani porast vrijednosti. Najviše su obveze za zajmove i depozite povećane u 2015. godini, kada je porast vrijednosti iznosio 441,469% u odnosu na godinu ranije. Pozicija obveza prema zaposlenicima bilježi relativno stabilan trend kretanja sve do 2015. godine kada je ostvareno nešto izraženije povećanje od 11,176%, ali isto tako važno je naglasiti kako je u 2016. godini navedena pozicija ostvarila smanjenje od 5,999%. Pozicija ostalih kratkoročnih obveza, bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja. Obveze po vrijednosnim papirima, izraženiji porast bilježe na početku promatranog razdoblja koji je u 2010. godini iznosio 275,169% te potom bilježe najizraženiji porast u 2015. od 313,642%, ali potrebno je naglasiti kako te godine obveze po vrijednosnim papirima nisu nadmašile vrijednost koju su imale u 2010. godini. Ostale pozicije kratkoročnih obveza, bilježe fluktuirajuću dinamiku kretanja, te zauzimaju relativno mali strukturni udio u ukupnih kratkoročnim obvezama te poradi toga ne utječu značajnije na dinamiku kretanja samih kratkoročnih obveza.

Pozicija odgođenog plaćanja troškova i prihod budućeg razdoblja bilježi oscilirajuću dinamiku kretanja za najizraženijim smanjenjem ostvarenim u 2010. godini od 39,612% dok je najveći porast vrijednosti ostvaren od 13,720% 2015. godine

Shodno takvoj dinamici kretanja pozicija pasive, koja se reflektirala na kretanje vrijednosti ukupne pasive koja kao i ukupna aktiva bilježi kroz razdoblje od 2009. do 2016. godine blagi trend porasta vrijednosti.

Pozicija izvanbilančnih zapisa kroz promatrano razdoblje bilježi kontinuiran trend porasta vrijednosti sve do 2016. godine kada je ostvareno neznatno smanjenje od 2,658%.

Nakon provedene horizontalne analize bilance prehrambene industrije, može se zaključiti kako kroz razdoblje od 2009. do 2016. godine, prehrambena industrija koju predstavlja uzorak odabranih poduzeća, bilježi porast vrijednosti dugotrajne imovine uz istovremeno povećanje vrijednosti pozicije kapitala i rezervi. Isto tako, pozicija dugoročnih obveza bilježi promjenjivu dinamiku kretanja, ali bilježi sporije kretanje u odnosu na pozicije dugotrajne imovine i kapitala. Pozicija kratkoročnih obveza ostvarila je manji rast kroz promatrano razdoblje od pozicije kratkotrajne imovine. Sukladno

navedenom, može se kao konačni zaključak navesti kako prehrambena industrija bilježi kroz promatrano razdoblje poboljšanje i rast svih važnih pozicija imovine i kapitala, dok istovremeno pozicije obveze isto tako rastu, ali znatno sporije od navedenih pozicija što je pozitivan znak o kretanju poslovanja same prehrambene industrije.

4.2. Vertikalna analiza bilance prehrambene industrije

Strukturalna bilance prehrambene industrije pruža informacije o kretanju bilančnih pozicija i njihove strukture u razdoblju od 2009. do 2016. godine.

Tablica 15. Strukturalna bilanca prehrambene industrije

Strukturalna bilanca prehrambene industrije								
AKTIVA	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
A) POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
B) DUGOTRAJNA IMOVINA	50,30%	50,77%	49,45%	48,92%	49,23%	48,74%	51,62%	51,21%
I. NEMATERIJALNA IMOVINA	4,72%	4,69%	4,16%	4,28%	3,75%	3,94%	3,66%	3,29%
1. Izdaci za razvoj	0,01%	0,04%	0,05%	0,06%	0,07%	0,09%	0,08%	0,06%
2. Koncesije, patenti, licencije, robne i uslužne marke, softver i ostala prava	2,53%	2,54%	2,03%	1,83%	1,65%	1,83%	2,08%	1,89%
3. Goodwill	1,80%	1,81%	1,73%	2,03%	1,63%	1,64%	1,25%	1,08%
4. Predujmovi za nabavu nematerijalne imovine	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%
5. Nematerijalna imovina u pripremi	0,30%	0,17%	0,20%	0,20%	0,22%	0,19%	0,19%	0,20%
6. Ostala nematerijalna imovina	0,09%	0,12%	0,15%	0,17%	0,15%	0,20%	0,06%	0,06%
II. MATERIJALNA IMOVINA	42,50%	42,85%	41,20%	41,23%	41,45%	40,84%	42,08%	41,61%
1. Zemljište	5,24%	5,22%	4,30%	4,54%	5,10%	5,13%	6,81%	6,24%
2. Građevinski objekti	19,42%	19,56%	19,05%	19,83%	19,95%	19,45%	18,65%	17,07%
3. Postrojenja i oprema	12,30%	12,21%	11,29%	11,04%	11,51%	11,12%	11,16%	10,16%
4. Alati, pogonski inventar i transportna imovina	1,42%	1,56%	1,57%	1,60%	1,57%	1,52%	1,45%	1,89%
5. Biološka imovina	0,13%	0,14%	0,10%	0,12%	0,13%	0,16%	0,10%	0,11%
6. Predujmovi za materijalnu imovinu	0,17%	0,51%	0,24%	0,17%	0,22%	0,20%	0,63%	0,59%
7. Materijalna imovina u pripremi	3,47%	3,32%	4,32%	3,60%	2,61%	2,68%	2,78%	5,10%
8. Ostala materijalna imovina	0,12%	0,12%	0,11%	0,10%	0,11%	0,11%	0,10%	0,10%
9. Ulaganje u nekretnine	0,23%	0,22%	0,21%	0,24%	0,26%	0,48%	0,39%	0,36%
III. DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA	2,57%	2,75%	3,55%	3,04%	3,45%	3,36%	3,94%	4,74%
1. Udjeli (dionice) kod povezanih	1,21%	1,11%	1,51%	0,99%	1,02%	1,17%	1,47%	2,26%
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	0,11%	0,17%	0,17%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,02%
3. Sudjelujući interesi (udjeli)	0,17%	0,30%	0,14%	0,47%	1,01%	1,04%	1,35%	1,58%
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjelujući interesi	0,00%	0,00%	0,26%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
5. Ulaganja u vrijednosne papire	0,24%	0,11%	0,10%	0,10%	0,05%	0,05%	0,10%	0,10%
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	0,82%	1,05%	1,30%	1,45%	1,29%	1,02%	0,88%	0,66%
7. Ostala dugotrajna financijska imovina	0,02%	0,01%	0,02%	0,02%	0,05%	0,05%	0,13%	0,13%
8. Ulaganja koja se obračunavaju	0,00%	0,00%	0,05%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
IV. POTRAŽIVANJA (030 do 032)	0,05%	0,04%	0,05%	0,04%	0,04%	0,03%	0,03%	0,09%
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
2. Potraživanja po osnovi prodaje na kredit	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,07%	0,06%
3. Ostala potraživanja	0,04%	0,03%	0,05%	0,04%	0,04%	0,03%	0,03%	0,03%
V. ODGOĐENA POREZNA IMOVINA	0,46%	0,45%	0,50%	0,33%	0,54%	0,57%	1,84%	1,47%
C) KRATKOTRAJNA IMOVINA	49,32%	48,83%	50,13%	50,66%	50,41%	50,50%	47,65%	48,38%
I. ZALIHE (036 do 042)	16,32%	15,37%	17,22%	18,32%	18,34%	19,34%	17,83%	18,25%
1. Sirovine i materijal	5,33%	5,50%	5,78%	6,62%	5,61%	4,97%	5,53%	5,24%
2. Proizvodnja u tijeku	1,00%	1,20%	1,45%	1,42%	1,30%	1,47%	1,51%	1,52%
3. Gotovi proizvodi	5,53%	5,41%	6,84%	6,36%	7,14%	7,50%	5,44%	6,04%

4. Trgovačka roba	2,91%	2,88%	2,48%	3,08%	2,75%	2,62%	3,00%	3,36%
5. Predujmovi za zalihe	1,54%	0,29%	0,19%	0,26%	0,33%	0,84%	0,47%	0,48%
6. Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	0,01%	0,08%	0,47%	0,58%	1,21%	1,93%	1,87%	1,60%
7. Biološka imovina	0,01%	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,00%
II. POTRAŽIVANJA	25,13%	24,96%	26,05%	26,97%	25,70%	24,84%	23,14%	22,63%
1. Potraživanja od povezanih poduzetnika	0,68%	0,49%	0,69%	0,49%	0,41%	0,64%	0,81%	0,59%
2. Potraživanja od kupaca	22,67%	22,59%	23,22%	23,96%	23,52%	21,96%	20,61%	20,36%
3. Potraživanja od sudjelujućih poduzetnika	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
4. Potraživanja od zaposlenika i članova	0,06%	0,04%	0,04%	0,05%	0,07%	0,06%	0,07%	0,07%
5. Potraživanja od države i drugih institucija	1,06%	1,42%	1,72%	1,97%	1,18%	1,40%	0,99%	1,15%
6. Ostala potraživanja	0,67%	0,43%	0,37%	0,50%	0,51%	0,77%	0,66%	0,46%
III. KRATKOTRAJNA FINANCIJSKA	4,64%	5,21%	3,83%	2,99%	2,42%	2,11%	1,65%	1,91%
1. Udjeli (dionice) kod povezanih	0,18%	0,18%	0,18%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
2. Dani zajmovi povezanim poduzetnicima	0,03%	0,05%	0,12%	0,07%	0,06%	0,06%	0,26%	0,43%
3. Sudjeljujući interesi (udjeli)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
4. Zajmovi dani poduzetnicima u kojima postoje sudjeljujući interesi	0,42%	0,02%	0,02%	0,01%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%
5. Ulaganja u vrijednosne papire	0,92%	0,59%	0,42%	0,37%	0,12%	0,02%	0,02%	0,03%
6. Dani zajmovi, depoziti i slično	2,87%	4,01%	2,55%	2,43%	1,85%	1,95%	1,30%	1,34%
7. Ostala financijska imovina	0,22%	0,36%	0,53%	0,11%	0,38%	0,07%	0,06%	0,11%
IV. NOVAC U BANC I BLAGAJNI	3,23%	3,29%	3,05%	2,39%	3,95%	4,21%	5,03%	5,59%
D) PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG	0,38%	0,40%	0,41%	0,42%	0,36%	0,76%	0,74%	0,42%
E) UKUPNO AKTIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
F) IZVANBILANČNI ZAPISI								
PASIVA								
A) KAPITAL I REZERVE	44,70%	46,41%	45,98%	47,93%	47,88%	48,69%	51,78%	52,11%
I. TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL	26,33%	26,14%	25,33%	25,82%	20,78%	21,42%	23,67%	23,00%
II. KAPITALNE REZERVE	0,36%	0,36%	0,40%	0,43%	0,53%	0,51%	1,48%	1,46%
III. REZERVE IZ DOBITI	3,24%	3,26%	2,83%	3,76%	4,15%	5,89%	5,90%	5,84%
IV. REVALORIZACIJSKE REZERVE	0,10%	0,08%	-0,02%	-0,01%	0,07%	0,15%	0,41%	0,49%
V. ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI	12,34%	11,80%	13,22%	14,54%	19,75%	19,21%	14,83%	17,19%
VI. DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE	-0,05%	2,71%	2,76%	2,54%	1,76%	0,68%	4,48%	3,26%
VII. MANJINSKI INTERES	2,37%	2,05%	1,46%	0,85%	0,83%	0,84%	1,01%	0,85%
B) REZERVIRANJA	0,84%	0,83%	0,80%	0,87%	0,78%	0,72%	0,73%	0,74%
1. Rezerviranja za mirovine, otpremnine i slične obveze	0,26%	0,25%	0,26%	0,28%	0,31%	0,31%	0,42%	0,42%
2. Rezerviranja za porezne obveze	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
3. Druga rezerviranja	0,58%	0,58%	0,54%	0,59%	0,48%	0,41%	0,30%	0,32%
C) DUGOROČNE OBVEZE	19,50%	17,29%	19,24%	15,82%	16,08%	14,94%	14,79%	13,26%
1. Obveze prema povezanim	1,26%	1,70%	0,73%	0,00%	2,30%	0,00%	1,58%	0,00%
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	0,06%	0,09%	0,20%	0,24%	0,21%	0,16%	0,10%	0,08%
3. Obveze prema bankama i drugim	14,31%	14,54%	17,21%	14,63%	12,42%	13,76%	12,09%	12,29%
4. Obveze za predujmove	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
5. Obveze prema dobavljačima	0,21%	0,19%	0,13%	0,09%	0,04%	0,01%	0,00%	0,00%
6. Obveze po vrijednosnim papirima	3,07%	0,19%	0,14%	0,11%	0,09%	0,08%	0,00%	0,00%
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjeljujući interesi	0,43%	0,39%	0,68%	0,55%	0,40%	0,31%	0,00%	0,00%
8. Ostale dugoročne obveze	0,05%	0,09%	0,06%	0,06%	0,30%	0,29%	0,33%	0,30%
9. Odgođena porezna obveza	0,09%	0,09%	0,08%	0,14%	0,32%	0,33%	0,68%	0,59%
D) KRATKOROČNE OBVEZE	32,25%	33,85%	32,51%	33,73%	33,71%	34,51%	31,50%	32,62%
1. Obveze prema povezanim	1,88%	0,68%	0,71%	0,70%	0,72%	3,54%	0,69%	1,09%
2. Obveze za zajmove, depozite i slično	0,19%	0,09%	0,11%	0,29%	0,47%	0,40%	1,96%	1,84%
3. Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	9,85%	7,64%	7,95%	8,15%	9,11%	7,58%	9,36%	9,52%
4. Obveze za predujmove	0,32%	0,93%	2,17%	1,86%	0,56%	0,17%	0,33%	0,03%
5. Obveze prema dobavljačima	15,36%	16,20%	18,44%	18,91%	17,70%	17,06%	14,92%	15,84%
6. Obveze po vrijednosnim papirima	1,14%	4,26%	0,10%	0,18%	0,11%	0,10%	0,40%	0,60%
7. Obveze prema poduzetnicima u kojima postoje sudjeljujući interesi	0,15%	0,19%	0,31%	0,30%	0,43%	0,97%	0,01%	0,00%
8. Obveze prema zaposlenicima	1,29%	1,24%	1,17%	1,20%	1,16%	1,19%	1,20%	1,08%
9. Obveze za poreze, doprinose i slična	0,82%	0,62%	0,57%	0,62%	0,84%	0,85%	0,95%	0,90%
10. Obveze s osnovne udjela u rezultatu	0,10%	0,08%	0,07%	0,20%	0,05%	0,04%	0,03%	0,02%
11. Obveze po osnovi dugotrajne imovine	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
12. Ostale kratkoročne obveze	1,16%	1,91%	0,93%	1,31%	2,55%	2,61%	1,66%	1,69%
E) ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEGA RAZDOBLJA	2,71%	1,63%	1,47%	1,65%	1,56%	1,15%	1,19%	1,27%
F) UKUPNO – PASIVA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%
G) IZVANBILANČNI ZAPISI								

Izvor: izrada autora

Tablicom 15. prikazana je strukturna bilanca prehrambene industrije u razdoblju od 2009. do 2016. godine. U nastavku je razložena dinamika kretanja bilančne strukture kroz promatrane godine.

2009. godine u aktivni bilance strukturni udio dugotrajne imovine iznosi je 50,30%, kratkotrajne imovine 49,32% dok preostali udio od 0,38% otpada na plaćene troškove budućeg razdoblja. U strukturi dugotrajne imovine, najzastupljenija pozicija je materijalna imovina sa udjelom od 42,50%, zatim slijedi nematerijalne imovine sa udjelom od 4,72% dok pozicije financijske imovine i potraživanja zauzimaju udio od 2,57% odnosno 0,05%. Unutar pozicije nematerijalne imovine, najzastupljenija pozicija su koncesije, patenti i sl. sa udjelom od 2,53% i pozicija goodwilla koja čini 1,80% dok ostale pozicije čine tek neznatni udio u strukturi. U materijalnoj imovini, građevinski objekti čine 19,42%, postrojenja i oprema 12,30% i zemljišta 5,24%. Od ostalih pozicija sa nešto izraženijim udjelom ističe se pozicija materijalne imovine u pripremi sa udjelom od 3,47% i pozicija alata, pogonskog inventara i sl. sa 1,42%. Ostale pozicije čine tek neznatni udio u materijalnoj imovini. Unutar dugotrajne financijske imovine, najznačajniji strukturni udio zauzima pozicija udjela kod povezanih poduzetnika od 1,21%. Druga najzastupljenija pozicija su dani zajmovi i depoziti sa udjelom od 0,82%. Ostale pozicije dugotrajne financijske imovine čine tek neznatni udio u strukturi. Potraživanja sa udjelom od svega 0,05% daleko su najmanje zastupljena pozicija u dugotrajnoj imovini i unutar njih najveći udio zauzimaju ostala potraživanja koja čine 0,04% strukture. Unutar kratkotrajne imovine, najdominantnija pozicija je ona potraživanja koja čini 25,13% strukturnog udjela. Zalihe zauzimaju 16,32%, financijska imovina 4,64% dok novac u banci i blagajni čini 3,23% kratkotrajne imovine. Kako je prehrambena industrija u pravilu, proizvodno orijentirani sektor, tako u poziciji zaliha najdominantnije su pozicije sirovina i materijala te gotovih proizvoda. Svaka od njih zauzima približno 5% strukturnog udjela u ukupnim zalihama. Trgovačka roba čini 2,91%, a predujmovi za zalihe 1,54%. Ostale pozicije zalihe čine tek neznatni strukturni udio u zalihama. Unutar pozicije potraživanja, najzastupljenija su potraživanja od kupaca koja čine 22,67%. Od ostalih pozicija sa nešto izraženijim udjelom je pozicija potraživanja od države koja zauzima strukturni udio od 1,06%. Unutar pozicije kratkotrajne financijske imovine, najdominantnija poziciju su dani zajmovi i depoziti sa udjelom od 2,87%. Pozicija novca u banci i blagajni čini 3,23% kratkotrajne imovine. Pozicija plaćenih troškova budućeg razdoblja čini 0,38% ukupne aktive. U pasivi

bilance, najveći udio zauzima kapital i rezerve 44,70%, zatim slijede kratkoročne obveze sa udjelom od 32,25%, dok dugoročne obveze čine 19,50% ukupne pasive. Odgođeno plaćanje troškova zauzima udio od 2,71% dok preostali strukturni udio od 0,84%, otpada na poziciju rezerviranja. Unutar kapitala i rezervi, najdominantniji je temeljni kapital koji ima udio od 26,33%, te potom zadržana dobit sa udjelom od 12,34%. Od ostalih pozicija kapitala i rezervi sa nešto izraženijih udjelom, izdvajaju se pozicije rezervi iz dobiti sa 3,24% i manjinski interes čiji strukturni udio iznosi 2,37%. Ostale pozicije kapitala i rezervi čine tek neznatni udio u strukturi. Kod pozicije rezerviranja, najzastupljenija su druga rezerviranja sa udjelom 0,58%. U dugoročnim obvezama, najveći udio pripada poziciji obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama sa udjelom od 14,31%. Obveze po vrijednosnim papirima čine 3,07% dugoročnih obveza dok obveze prema povezanim poduzetnicima čine 1,26%. Ostale pozicije dugoročnih obveza čine tek neznatni strukturni udio. Kod pozicije kratkoročnih obveza, najveći udio čini pozicija obveza prema dobavljačima sa udjelom 15,36% i pozicija obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama čiji strukturni udio iznosi 9,85%. Obveze prema povezanim poduzetnicima, obveze po vrijednosnim papirima i obveze prema zaposlenicima zauzimaju strukturni udio nešto veći od 1%. Strukturni udio ostalih pozicija kratkoročnih obveza je neznatan. Posljednja pozicija pasive, ona odgođenog plaćanja troškova čini 2,71% ukupne pasive.

2010. godine struktura aktive bilance prehrambene industrije nije doživjela značajnije promjene u odnosu na 2009. godinu. Jedina nešto manja promjena dogodila se na poziciji zaliha unutar kratkotrajne imovine. Naime, strukturni udio zaliha u 2010. godini iznosio je 15,37% što je neznatno smanjenje u odnosu na godinu ranije, kada su zalihe zauzimale strukturni udio od 16,32%. Posljedica smanjenja, strukturnog udjela zaliha, neznatno je smanjenje udjela predujmova za zalihe na 0,29%. Unutar pasive bilance, promjena strukture u odnosu na 2009. godinu nešto je izraženija, ali nije došlo do nekog značajnijeg promjena u strukturi. Nešto izraženije promjene dogodile su na pozicijama kapitala, dugoročnih i kratkoročnih obveza. Pozicija kapitala i rezervi u 2010. godini čini strukturni udio od 46,41% ukupne pasive što je povećanje od nešto manje od 2% u odnosu na 2009. godinu. Rezultanta porasta strukturnog udjela kapitala i rezervi, porast je udjela dobiti tekuće godine na 2,71%. Dugoročne obveze smanjuju udio u ukupnoj pasivi sa 19,50% na 17,29%, a primarni razlog smanjenje je obveza po vrijednosnim papirima na 0,19% sa prethodnih 3,07%. Kratkoročne obveze bilježe

porast svog strukturnog udjela sa 32,25% na 33,85%. Razlog porasta, povećanja je udjela obveza prema dobavljačima sa 15,36% na 16,20% i obveza po vrijednosnim papirima sa 1,14% na 4,26%. Isto tako, pozicije obveza prema povezanim poduzetnicima i obveza prema bankama bilježe smanjenje strukturnog udjela za približno 3%. Pozicija odgođenog plaćanja troškova, bilježi smanjenje udjela u ukupnoj pasivi za nešto više od 1%.

2011. godine struktura aktive prehrambene industrije doživjela je neznatne promjene na pozicijama dugotrajne i kratkotrajne imovine. Naime, dugotrajna imovina smanjuje udio u ukupnoj aktivi sa 50,77% na 49,45% dok istovremeno kratkotrajna imovina u 2010. godini čini 50,13% ukupne aktive što je povećanje u odnosu na 48,83% koliko je njezin udio iznosio u 2010. godinu. Primarni razlog smanjenja udjela dugotrajne imovine, smanjenje je udjela materijalne imovine na 41,20% u odnosu na prijašnjih 42,85%, a posljedica je neznatnog smanjenja udjela zemljišta, građevinskih objekata i postrojenja i opreme. No unatoč smanjenju udjela ukupne dugotrajne imovine, pozicija financijske imovine bilježi blagi porast svog udjela sa 2,75% na 3,55%. Naspram dugotrajne imovine koja u 2010. godini bilježi smanjenje svog udjela u ukupnoj aktivi, kratkotrajna imovina ostvaruje rast svog udjela na 50,12% u odnosu na 2010. godinu kada je njen udio u ukupnoj aktivi iznosio 48,83%. Rezultanta povećanja udjela kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi, povećanje je udjela zaliha sa 48,83% na 50,13% i porasta udjela potraživanja sa 24,96% na 26,05%. Porast udjela zaliha, posljedica je blagog porasta udjela gotovo svih pozicija koje čine zalihe, a porast udjela potraživanja primarna rezultanta je porasta udjela potraživanja od kupaca i ostalih pozicija potraživanja. Unatoč porastu udjela zaliha u 2011. godini, pozicija kratkotrajne financijske imovine bilježi smanjenje udjela sa 5,21% na 3,83%, a posljedica je smanjenje udjela danih zajmova i sl. za nešto više od 1%. Unutar strukture pasive, kapital i rezerve bilježe neznatno smanjenje udjela poradi porasta udjela dugoročnih obveza koje su povećale svoj strukturni udio na 19,24% u odnosu na 17,29% koliko je njihov udio iznosi u 2010. godini. Posljedica porasta udjela dugoročnih obveza, porast je udjela obveza prema dobavljačima za nešto manje od 3% u odnosu na 2010. godinu. Kratkoročne obveze bilježe neznatno smanjenje udjela, poradi nešto izraženijeg smanjenja strukturnog udjela obveza po vrijednosnim papirima koje su u 2011. godini imale udio od 0,10%, a u 2010. godini njihov udio iznosio je 4,26%. Unatoč smanjenju

udjela kratkoročnih obveza, pozicija obveza prema dobavljačima bilježi povećanje udjela za nešto više od 2% u odnosu na 2010. godinu.

2012. godine aktiva bilance prehrambene industrije zadržava približno jednaku strukturu kao i prethodne godine. Vidljivo je kako pozicije i kratkotrajne i dugotrajne imovine ne mijenjaju bitno svoje udjele u ukupnoj aktivi, te su unutar kratkotrajne imovine povećanje udjela doživjele pozicije zaliha i potraživanja dok su istovremeno pozicije financijske imovine i novca neznatno smanjile svoj strukturni udio u kratkotrajnoj imovini. Porast udjela zaliha posljedica je povećanja udjela sirovina i materijala i trgovačke robe za nešto manje od 1% u odnosu na 2011. godinu dok porast udjela potraživanja rezultanta je neznatnog porasta udjela potraživanja od kupaca i države. Pozicija kratkotrajne financijske imovine neznatno smanjuje svoj strukturni udio u 2012. godini poradi smanjenja udjela zajmova i depozita za nešto više od 1%. Pozicija novca u banci i blagajni u 2012. godini čini 2,39% ukupne aktive što je smanjenje u odnosu na 2011. godinu kada je udio novca iznosio 2,39%. Struktura pasive prehrambene industrije u 2012. godini doživjela je nešto izraženije promjene u odnosu na aktivu. Naime, 2012. godine udio kapitala i rezervi se povećava na 47,93% dok dugoročne obveze smanjuju udio na 15,82% dok kratkoročne obveze neznatno povećavaju svoj strukturni udio u ukupnoj pasivi na 33,73%. Porast udjela kapitala i rezervi u prvom redu posljedica je povećanja udjela rezervi iz dobiti sa 2,83% na 3,76% i povećanja zadržane dobiti na 14,54% u odnosu na prethodnih 13,22%. Smanjenje udjela dugoročnih obveza za nešto više od 3%, posljedica je smanjenja udjela obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama na 14,63% u odnosu na prethodnih 17,21%. Blagi porast udjela kratkoročnih obveza u pasivi bilance, posljedica je neznatnog porasta udjela gotovih svih pozicija koje čine strukturu kratkoročnih obveza.

2013. godine struktura aktive bilance prehrambene industrije nije doživjela znatne promjene. Jedine izraženije promjene dogodile su se u strukturi kratkotrajne imovine koja je unatoč tim promjenama zadržala približno jednak strukturni udio kao i u 2012. godini. Naime, pozicija potraživanja smanjuje svoj strukturni udio u kratkotrajnoj imovini na 25,70% u odnosu na prethodnih 26,97% poradi smanjenja udjela potraživanja od kupaca za nešto više od 1% dok istovremeno pozicija novca bilježi porast svog udjela sa 2,39% na 3,95%. Istovremeno, struktura pasive bilance prehrambene industrije u 2013. godini također nije doživjela značajnije promjene u svojoj strukturi. Unatoč tome što pozicija kapitala i rezervi zadržava svoj strukturni udio,

pozicija temeljnog kapitala bilježi smanjenje svog strukturnog udjela sa 25,82% na 20,78%, a posljedica smanjenja je pokrivanje prenesenih gubitaka jednog od poduzeća u odabranom uzorku temeljnim kapitalom. Istovremeno, zadržana dobit bilježi porast strukturnog udjela za približno 5% dok dobit tekuće godine smanjuje svoj strukturni udio za manje od 1%. Udio dugoročnih obveza ostaje gotovo nepromijenjen, ali se unutar njih povećanja udio obveza prema povezanim poduzetnicima za 2,30% dok udio obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama bilježi smanjenje sa 14,63% na 12,42%. Unutar strukture kratkoročnih obveza u 2013. godini nije došlo do značajnijih promjena.

2014. u strukturi bilance prehrambene industrije blage promjene su doživjele pozicije koje čine dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu. Udio pozicije dugotrajne imovine smanjio se neznatno sa 49,23% na 48,74%. Pozicije materijalne i financijske imovine bilježe blago smanjenje strukturnog udjela dok istovremeno pozicije nematerijalne imovine i potraživanja bilježe minoran rast udjela. Udio kratkotrajne imovine povećan je minimalno sa 50,41% na 50,50%. Unutar same pozicije kratkotrajne imovine, vidljivo je da pozicija zaliha bilježi porast udjela za 1% dok pozicije potraživanja i financijske imovine ostvaruju minorno smanjenje udjela. Pozicija novca, isto tako kao i zalihe bilježi blagi rast udjela u kratkotrajnoj imovini. U pasivi bilance, vidljivo je kako najizraženiju promjenu u strukturi ostvaruje pozicija dugoročnih obveza koja smanjuje svoj strukturni udio sa 16,08% na 14,94% u 2014. godini. Posljedica tog smanjenja udjela, u prvom redu je pad udjela obveza prema povezanim poduzetnicima za 2,30% uz istovremeni porast udjela obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama za nešto više od 1%. Udio kratkoročnih obveza ostaje gotovo nepromijenjen u odnosu na 2014. godinu, no važno je istaknuti kako najizraženije promjene u strukturi bilježi pozicija obveza prema povezanim poduzetnicima koja ostvaruje povećanje udjela sa 0,72% na 3,54%, te pozicija obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama koja ostvaruje smanjenje udjela na 7,58% sa prethodnih 9,11%. Unutar strukture kapitala i rezervi, potrebno je istaknuti blagi porast udjela temeljnog kapitala i rezerva iz dobiti uz istovremeno smanjenje udjela dobiti tekuće godine.

2015. godine aktiva bilance prehrambene industrije ostvaruje nešto izraženije promjene u samoj strukturi u odnosu na prethodne godine. Naime, te godine dugotrajna imovina povećava svoj udio u ukupnoj aktivni na 51,62% u odnosu na

prethodnih 48,74%, dok istovremeno kratkotrajna imovina ostvaruje smanjenje udjela sa 50,50% na 47,65%. Porast udjela dugotrajne imovine, u prvom redu posljedica je porasta udjela materijalne imovine sa 40,84% na 42,08%, dok pak je porast udjela materijalne imovine prvenstveno posljedica rasta udjela zemljišta sa 5,13% na 6,81%. Naspram dugotrajne imovine, kratkotrajna imovina u 2015. godini kao što je već kazano bilježi smanjenje svog strukturnog udjela na 47,65% sa prethodnih 50,50%. Posljedica tog smanjenja, smanjenje je udjela zaliha na 17,83% sa 19,34%, potraživanja na 24,84% sa 23,14% i financijske imovine na 2,11% sa 1,65%. Udio zaliha se smanjio prvenstveno poradi smanjenja udjela gotovih proizvoda, potraživanja poradi smanjenja udjela potraživanja od kupaca dok se udio financijske imovine smanjio poradi smanjenja danih zajmova i depozita. Istovremeno, uz smanjenje strukturnog udjela navedenih pozicija kratkotrajne imovine, pozicija novca bilježi porast svog udjela na 5,03% sa prethodnih 4,21%. Struktura pasive isto tako kao i aktiva bilježi u 2015. godini nešto izraženiju promjenu. Kapitale i rezerve povećavaju udio sa 48,69% na 51,78%, dugoročne obveze zadržavaju približno isti udio u ukupnoj pasivi dok kratkoročne obveze ostvaruju pad udjela sa 34,51% na 31,50%. Porast udjela kapitala i rezervi posljedica je porasta udjela temeljnog kapitala sa 21,42% na 23,67% i dobiti poslovne godine sa 0,68% na 4,48% dok istovremeno pozicija zadržane dobiti bilježi smanjenje udjela na 14,83% sa prethodnih 19,21%. Dugoročne obveze zadržavaju svoj udio u strukturi ukupne pasive uz naglasak na porast udjela obveza prema povezanim poduzetnicima za 1,58% dok istovremeno udio pozicije obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama se smanjuje na 12,09%. Unutar strukture kratkotrajne imovine, najznačajnije smanjenje ostvaruje udio obveza prema dobavljačima sa 17,06% na 14,92% i pozicija obveza prema povezanim poduzetnicima sa 3,54% na 0,69% dok istovremeno udio pozicije obveza za zajmove i depozite bilježi porast udjela za nešto više od 1%.

2016. godine aktiva bilance prehrambene industrije ne bilježi značajniju promjenu u svojoj strukturi. Pozicije dugotrajne imovine, zadržavaju približno isti udio u ukupnoj aktivi kao i u prethodnoj godini. Kratkotrajna imovina bilježi blagi porast svog udjela sa 47,65% na 48,38%. Razlog porasta udjela kratkotrajne imovine u ukupnoj aktivi, rezultanta je blagog porasta udjela zaliha i novca, dok istovremeno pozicije potraživanja, financijske imovine bilježe neznatno smanjene svog udjela. Struktura pasive bilance prehrambene industrije isto tako kao i struktura aktive u 2016. godini ne

bilježi neke značajnije promjene u odnosu na 2015. godinu. Važno je istaknuti kako unutar pozicije kapitala i rezervi, udio zadržane dobiti se povećava na 17,19% sa prethodnih 14,83% dok udio dobiti poslovne godine bilježi blago smanjenje. Istovremeno udio dugoročnih obveza se blago smanjuje, a udio kratkoročnih obveza blago povećava. Unutar kratkoročnih obveza, vidljivo je da udio obveza prema dobavljačima je neznatno porastao.

Nakon provedene vertikalne analize strukturne bilance prehrambene industrije mogu se izvesti slijedeći zaključci. Kroz razdoblje od 2009. do 2016. godine, prehrambena industrija koju predstavlja uzorak izabranih poduzeća, u aktivi bilance povećala je neznatno u posljednje dvije godine udio dugotrajne imovine, dok je istovremeno udio kratkotrajne imovine blago smanjen. Vidljivo je kako omjer između dugotrajne i kratkotrajne imovine u pravilu je gotovo jednak. U pasivi, prehrambena industrija kroz promatrano razdoblje, uspjela je u nešto značajnijoj mjeri povećati udio kapitala i rezervi uz istodobno smanjenje udjela dugoročnih obveza. Pozicija kratkoročnih obveza kroz promatrano razdoblje približno zadržava svoju udio u ukupnoj pasivi. Iz navedenog, može se vidjeti kako prehrambena industrija bilježi blago poboljšanje izvora financiranja budući da se povećava udio kapitala, a smanjuje udio dugoročnih obveza. U aktivi potrebno je posebno naglasiti potraživanja od kupaca koja čine najznačajniji udio kratkotrajnoj imovini što je znak da bi prehrambena industrija trebala pronaći način kako da ubrza naplatu tih potraživanja i da ih pretvori u novac kojim bi mogla osigurati značajna sredstva za dodatna ulaganja odnosno investicijske projekte u budućnosti.

4.3. Horizontalna analiza računa dobiti i gubitka prehrambene industrije

Tablica 16. Komparativni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije

Komparativni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije (relativna promjena)							
Naziv pozicije	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
I. POSLOVNI PRIHODI	-2,775%	6,599%	2,759%	3,585%	-0,165%	2,924%	1,034%
1. Prihodi od prodaje	-2,167%	6,322%	3,144%	2,647%	0,554%	2,613%	2,093%
2. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda i usluga	-100,000%	-	-	-	-	-	-
3. Ostali poslovni prihodi	0,489%	17,663%	-11,139%	42,931%	-21,819%	14,949%	-35,567%
II. POSLOVNI RASHODI	-5,158%	7,154%	3,397%	4,422%	1,171%	0,628%	1,068%

1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	346,709%	-214,397%	-127,601%	-177,008%	161,324%	-247,785%	-196,397%
2. Materijalni troškovi	-3,106%	13,679%	1,361%	5,578%	2,455%	-4,488%	3,314%
a) Troškovi sirovina i materijala	-0,399%	19,786%	0,272%	6,391%	4,425%	-6,586%	6,505%
b) Troškovi prodane robe	-7,627%	6,923%	4,096%	2,125%	-0,726%	13,867%	-6,796%
c) Ostali vanjski troškovi	-5,960%	2,116%	2,160%	6,767%	-0,994%	-17,556%	5,605%
3. Troškovi osoblja	-0,995%	-0,647%	0,919%	-1,098%	-2,382%	4,896%	8,924%
4. Amortizacija	-5,081%	-2,542%	1,549%	2,079%	-1,274%	-0,594%	6,967%
5. Ostali troškovi	-9,282%	2,341%	6,986%	11,720%	11,193%	2,278%	1,909%
6. Vrijednosno usklađivanje	-56,612%	59,808%	-4,503%	22,426%	29,869%	0,542%	-77,147%
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	-100,000%	-	-44,797%	12,094%	-48,419%	271,599%	-96,424%
b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	-18,015%	-37,750%	58,646%	28,060%	67,238%	-39,364%	-59,753%
7. Rezerviranja	-72,311%	26,335%	139,150%	-84,371%	-51,001%	615,827%	66,774%
8. Ostali poslovni rashodi	-80,419%	45,572%	-35,763%	98,629%	-36,166%	176,208%	10,674%
III. FINANCIJSKI PRIHODI	-23,290%	1,875%	-15,270%	-15,146%	35,019%	2,085%	17,110%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	-11,817%	28,573%	-9,372%	43,863%	91,770%	-16,145%	41,866%
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	-27,442%	3,936%	-15,901%	-30,087%	28,460%	8,856%	13,415%
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0,000%	0,000%	507,612%	124,629%	-61,231%	-60,047%	-100,000%
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine	4160,809%	-81,868%	-83,261%	3361,453%	-97,532%	822,073%	-50,281%
5. Ostali financijski prihodi	-41,325%	-26,069%	-4,209%	-10,577%	165,265%	1,774%	-61,170%
IV. FINANCIJSKI RASHODI	-9,448%	-7,304%	-19,096%	6,340%	-6,826%	-12,249%	-20,471%
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	-36,520%	37,358%	-11,797%	1,055%	1,834%	6,344%	-9,278%
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	-2,868%	0,378%	-19,644%	-4,508%	3,272%	-15,448%	-20,691%
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	-29,597%	-77,300%	-21,227%	247,527%	-95,293%	-73,578%	582,925%
4. Ostali financijski rashodi	-72,789%	127,845%	5,356%	442,627%	-15,733%	46,176%	-49,015%
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	-	-	-	-	-	-	-
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	-	-	-	-	-	-	-
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	-	-	-	-	-	-	-
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	-	-	-	-	-	-	-
IX. UKUPNI PRIHODI	-3,007%	6,557%	2,605%	3,453%	0,039%	2,917%	1,159%
X. UKUPNI RASHODI	-5,281%	6,758%	2,861%	4,458%	1,018%	0,401%	0,737%
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	263,838%	0,411%	-5,713%	-32,162%	-53,398%	300,510%	13,679%
XII. POREZ NA DOBIT	-16,586%	-19,707%	18,639%	-51,279%	-16,201%	-427,578%	-177,761%

XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	38678,530%	6,339%	-11,131%	-26,483%	-60,720%	606,264%	-23,609%
--	------------	--------	----------	----------	----------	----------	----------

Izvor: izrada autora

Tablicom 16. prikazan je komparativni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije za razdoblje od 2009. do 2016. godine. Polazeći u horizontalnoj analizi računa dobiti i gubitka prehrambene industrije koju predstavlja uzorak odabranih poduzeća, od pozicije poslovnih prihoda kao jedne od najznačajnijih stavaka samog izvještaja, vidljivo je kako poslovni prihodi kroz veći dio promatranog razdoblja ostvaruju kontinuirani porast, a izuzetak su 2010. i 2014. godina kada je ostvareno neznatno smanjenje vrijednosti poslovnih prihoda. Važno je istaknuti kako u posljednje dvije promatrane godine poslovni prihodi ostvaruju pozitivan trend kretanja, ali se njihova dinamika rasta nešto usporila. Unutar poslovnih prihoda, prihodi od prodaje uz izuzetak 2010. godinu, kroz cijelo promatrano razdoblje bilježe pozitivan trend kretanja sa otprilike istom dinamikom rasta od otprilike 2% svake godine. Odstupanja u dinamici rasta vidljiva su u 2011. godini kada su prihodi od prodaje porasli za 6,322% i 2014. godine kada su ostvarili neznatni rast od 0,554%. Prihode na temelju upotrebe vlastitih proizvoda i usluga prehrambena industrija ostvaruje samo u 2009. godinu pa stoga je u 2010. godini prisutno smanjenje od 100%. Ostali poslovni prihodi ostvaruju fluktuirajuću dinamiku kretanja u promatranom razdoblju.

Pozicija poslovnih prihoda od 2011. godine ostvaruje pozitivan trend kretanja sa kontinuiranim trendom smanjenja dinamike rasta. Unutar poslovnih rashoda, pozicija promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda ostvaruje izraženiju fluktuaciju kretanja kroz cijelo promatrano razdoblje. Materijalni troškovi kroz veći dio promatranog razdoblja ostvaruju pozitivan trend kretanja, a izuzetak su 2010. i 2015. godini kada su materijalni troškovi smanjeni za 3,106% odnosno 4,488%. Unutar materijalnih troškova, troškovi sirovina i materijala isto tako kroz veći dio promatranog razdoblja bilježe pozitivan trend kretanja uz izuzetak 2010. i 2015. godinu kada je ostvareno smanjenje vrijednosti. Troškovi prodane robe ostvaruju fluktuirajuću dinamiku kretanja isto kao i pozicija ostalih vanjskih troškova. Troškovi osoblja kroz veći dio razdoblja održavaju približno istu dinamiku kretanja sve do 2015. godine kada je ostvareno nešto izraženije povećanje troškova osoblja od 4,896% u odnosu na

2014. godinu. Isto tako, taj značajniji trend rasta nastavlja se i u 2016. godini kada su troškovi osoblja porasla za 8,924% u odnosu na 2015. godinu. Troškovi amortizacije kroz veći dio promatranog razdoblja ne bilježe značajnije odstupanje od svog trenda kretanja. Najveća odstupanja od trenda kretanja ostvarena su 2010. godine kada su troškovi amortizacije smanjeni za 5,081% u odnosu na 2009. godinu i 2016. godine kada su troškovi amortizacije porasli za 6,967% u odnosu na 2015. godinu. Pozicija ostalih troškova od 2010. godine pa sve do kraja promatranog razdoblja ostvaruje pozitivan trend kretanja sa naglašenijom kontinuiranom dinamikom rasta sve do 2015. godine kada navedena pozicija i dalje ostvaruje pozitivno kretanja, ali je dinamika rasta nešto usporenija. Pozicija vrijednosnog usklađivanja ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja sa nešto izraženijim trendom rasta od trenda smanjenja. Pozicije rezerviranja i ostalih poslovnih rashoda kroz promatrano razdoblje ostvaruju oscilirajuću dinamiku kretanja.

Pozicija financijskih prihoda, ostvaruje promjenjivu dinamiku kretanja u razdoblju od 2009. do 2016. godine. Najprije u 2010., 2011. i 2013. prisutno je nešto izraženije smanjenje financijskih prihoda da bi u preostalim godinama financijski prihodi ostvarili nešto izraženiji porast vrijednosti. Unutar pozicije financijskih prihoda, vidljivo je da pozicija kamata, tečajnih razlika i sl. iz odnosa s povezanim poduzetnicima ostvaruje oscilirajuću dinamiku kretanja u kojoj je najizraženiji rast ostvaren 2014. godini od 91,770% dok je najznačajnije smanjenje ostvareno 2015. godine od 16,145%. Kamate, tečajne razlike i sl. iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima isto kao i prethodno navedena pozicija, ostvaruje oscilirajuću dinamiku kretanja, ali kod ove pozicije važno je istaknuti razdoblje od 2014. do 2016. godine kada je pozicija kamata, tečajnih razlika i sl. iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima uspjela ostvariti pozitivan trend kretanja koji je bio najizraženiji u 2014. godini kada je ostvaren rast od 28,460%. Pozicija dijela prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa, pozicija nerealiziranih dobitaka od prodaje financijske imovine te naposljetku pozicija ostalih financijskih prihoda u promatranom razdoblju ostvaruju fluktuirajuću dinamiku kretanja koja nije imala značajni utjecaj na samu dinamiku kretanja ukupnih financijskih prihoda budući da navedene pozicije čine tek neznatni udio u samim financijskim приходima.

Pozicija financijskih rashoda za razliku od pozicije financijskih prihoda, kroz veći dio razdoblja od 2009. do 2016. godine ostvaruje kontinuirano smanjenje vrijednosti koje je najizraženije u 2016. godini kada su financijski rashodi smanjeni za 20,471% u

odnosu na 2015. godinu. Unutar financijskih rashoda, vidljivo je kako kamate, tečajne razlike i sl. iz odnosa s povezanim poduzetnicima ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja dok se za poziciju kamata, tečajnih razlika i sl. iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima može reći kako većim dijelom promatranog razdoblje smanjuje svoju vrijednost. Pozicije nerealiziranih gubitaka od financijske imovine i ostalih financijskih rashoda, ostvaruju oscilirajuću dinamiku kretanja kroz promatrano razdoblje, pri čemu je potrebno naglasiti kako te dvije pozicije sa svojom dinamikom kretanja nisu bitno utjecale na dinamiku kretanja samih financijskih rashoda budući da su njihovi udjeli u ukupnim financijskim rashodima gotovo neznatni.

Pozicija ukupnih prihoda najprije bilježi negativan trend kretanja u 2010. godini od 3,007%, te potom u preostalim godinama ostvaruje pozitivan trend kretanja sa tendencijom blagog porasta koja je najizraženija u 2015. godini kada su ukupni prihodi porasli za 2,917% u odnosu na 2014. godinu. Pozicija ukupnih rashoda, isto kao i pozicija ukupnih prihoda, najprije bilježi smanjenje vrijednosti u 2015. godini od 5,281% te potom u narednim godinama ukupni rashodi povećavaju svoju vrijednost iz godine u godinu. Potrebno je istaknuti kako je u posljednje dvije promatrane godine rast ukupnih rashoda bio nešto sporiji od rasta ukupnih prihoda.

Prehrambena industrija koju predstavlja uzorak odabranih poduzeća, kroz cjelokupno razdoblje ostvaruje pozitivan bruto i neto rezultat poslovanja tj. bruto ili neto dobit. Vidljivo je kako dobit prije oporezivanja ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja s posebnim naglaskom na 2015. godinu kada je ostvareno najveće povećanje dobiti prije oporezivanja od 300,510%, a posljedica je u prvom redu izrazito visoke ostvarene dobiti u poslovanju jednog od poduzeća u uzorku. Također, nakon ostvarene visoke dobiti prije oporezivanja u 2015. godini, trend rasta se nastavlja i u 2016. godini kada je ostvaren dodatni rast dobiti prije oporezivanja od 13,679%. Pozicija poreza na dobit kroz promatrano razdoblje ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja. Naposljetku, pozicija dobiti nakon oporezivanja također kroz promatrano razdoblje ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja. Posebno je važno naglasiti 2010. i 2015. godinu kada je dobit nakon oporezivanja ostvarila najveći porast svoje vrijednosti. 2010. godine vrijednost dobiti nakon oporezivanja porasla je za 38678,530% u odnosu na 2009. godinu. Tako značajan porast, posljedica je pozitivnog rezultata poslovanja koje je jedno od poduzeća u 2010. godini ostvarilo nakon izrazito velikog gubitka u poslovanju 2009. godine. U 2015. godini dobit nakon oporezivanja porasla je za 606,264% u

odnosu na 2014. godinu. Vidljivo je da tako značajan porast nije zadržan i u 2016. godini poradi porasta poreza na dobit.

Nakon provedene horizontalne analize računa dobiti i gubitka prehrambene industrije koju predstavlja uzorak odabranih poduzeća, mogu se izvesti slijedeći zaključci. Vidljivo je kako prehrambena industrija u razdoblju od 2009. do 2016. godine uspijeva ostvarivati blago povećanje poslovnih prihoda iz godine u godinu uz istovremeni nešto sporiji porast poslovnih rashoda u odnosu na poslovne prihode. Isto tako, financijski prihodi ostvaruju porast naspram financijskih rashoda koji kontinuirano ostvaruju smanjenje vrijednosti. U konačnici ukupni prihodi, posljednje dvije godine uspjeli su ostvariti veći porast naspram rasta poslovnih rashoda što se pozitivno reflektiralo na bruto rezultat poslovanja. Dobit nakon oporezivanja za razliku od vrijednosti razlike između ukupnih prihoda i rashoda tj. bruto dobiti, ostvaruje nešto fluktuirajuću dinamiku kretanja poradi utjecaja poreza na dobit.

4.4. Vertikalna analiza računa dobiti i gubitka prehrambene industrije

Tablica 17. Strukturni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije

Strukturni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije								
Naziv pozicije	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
I. POSLOVNI PRIHODI	98,867%	99,104%	99,143%	99,292%	99,420%	99,217%	99,223%	99,100%
1. Prihodi od prodaje	95,854%	96,685%	96,472%	96,979%	96,223%	96,719%	96,433%	97,323%
2. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda i usluga	0,678%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%	0,000%
3. Ostali poslovni prihodi	2,335%	2,419%	2,671%	2,313%	3,196%	2,498%	2,790%	1,777%
II. POSLOVNI RASHODI	97,130%	97,256%	97,618%	98,126%	98,093%	98,241%	98,462%	98,786%
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	0,334%	1,575%	-1,688%	0,453%	-0,334%	-0,864%	1,271%	-1,217%
2. Materijalni troškovi	70,789%	72,415%	77,110%	75,986%	76,801%	77,893%	74,099%	75,995%
a) Troškovi sirovina i materijala	41,073%	43,190%	48,461%	47,241%	48,115%	49,738%	46,276%	48,926%
b) Troškovi prodane robe	15,826%	15,434%	15,458%	15,643%	15,294%	15,030%	17,046%	15,771%
c) Ostali vanjski troškovi	13,891%	13,792%	13,192%	13,102%	13,392%	13,125%	10,777%	11,298%
3. Troškovi osoblja	13,917%	14,547%	13,538%	13,282%	12,576%	12,153%	12,697%	13,729%
4. Amortizacija	4,405%	4,414%	4,030%	3,978%	3,888%	3,800%	3,762%	3,995%
5. Ostali troškovi	3,314%	3,174%	3,043%	3,165%	3,385%	3,726%	3,795%	3,840%
6. Vrijednosno uskladjivanje	0,848%	0,389%	0,582%	0,540%	0,633%	0,814%	0,815%	0,185%
a) dugotrajne imovine (osim financijske imovine)	0,399%	0,000%	0,355%	0,191%	0,204%	0,104%	0,386%	0,014%

b) kratkotrajne imovine (osim financijske imovine)	0,449%	0,389%	0,227%	0,349%	0,428%	0,709%	0,428%	0,171%
7. Rezerviranja	0,162%	0,047%	0,056%	0,130%	0,020%	0,009%	0,067%	0,112%
8. Ostali poslovni rashodi	3,360%	0,695%	0,947%	0,592%	1,125%	0,711%	1,955%	2,148%
III. FINANCIJSKI PRIHODI	1,133%	0,896%	0,857%	0,708%	0,580%	0,783%	0,777%	0,900%
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	0,088%	0,080%	0,097%	0,086%	0,119%	0,228%	0,186%	0,261%
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	1,016%	0,760%	0,741%	0,608%	0,411%	0,527%	0,558%	0,625%
3. Dio prihoda od pridruženih poduzetnika i sudjelujućih interesa	0,000%	0,000%	0,000%	0,002%	0,005%	0,002%	0,001%	0,000%
4. Nerealizirani dobiti (prihodi) od financijske imovine		0,039%	0,007%	0,001%	0,036%	0,001%	0,008%	0,004%
5. Ostali financijski prihodi		0,017%	0,012%	0,011%	0,009%	0,025%	0,024%	0,009%
IV. FINANCIJSKI RASHODI	2,870%	2,744%	2,382%	1,874%	1,907%	1,759%	1,538%	1,214%
1. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	0,161%	0,108%	0,139%	0,119%	0,115%	0,116%	0,123%	0,111%
2. Kamate, tečajne razlike i drugi rashodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	2,240%	2,297%	2,159%	1,687%	1,542%	1,577%	1,328%	1,045%
3. Nerealizirani gubici (rashodi) od financijske imovine	0,448%	0,333%	0,071%	0,054%	0,180%	0,008%	0,002%	0,015%
4. Ostali financijski rashodi	0,021%	0,006%	0,013%	0,013%	0,070%	0,058%	0,085%	0,043%
V. UDIO U DOBITI OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	-	-	-	-	-	-	-	-
VI. UDIO U GUBITKU OD PRIDRUŽENIH PODUZETNIKA	-	-	-	-	-	-	-	-
VII. IZVANREDNI - OSTALI PRIHODI	-	-	-	-	-	-	-	-
VIII. IZVANREDNI - OSTALI RASHODI	-	-	-	-	-	-	-	-
IX. UKUPNI PRIHODI	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%
X. UKUPNI RASHODI	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%	100,000%
XI. DOBIT ILI GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	0,845%	3,170%	2,987%	2,745%	1,800%	0,838%	3,263%	3,667%
XII. POREZ NA DOBIT	0,839%	0,721%	0,544%	0,629%	0,296%	0,248%	-0,789%	0,607%
XIII. DOBIT ILI GUBITAK RAZDOBLJA	0,006%	2,448%	2,443%	2,116%	1,504%	0,590%	4,052%	3,060%

Izvor: izrada autora

Tablicom 17. prikazan je strukturni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije za razdoblje od 2009. do 2016. godine. Strukturni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije koju predstavlja uzorak izabran poduzeća, formiran je na način da su sve pozicije prihoda izjednačene sa vrijednošću ukupnih prihoda, dok su sve pozicije rashoda izjednačene sa ukupnim rashodima. Pozicije bruto i neto rezultata poslovanja te poreza na dobit izjednačene su sa ukupnim приходima.

2009. godine poslovni prihodi čine najzastupljeniju poziciju u strukturni ukupnih prihoda sa udjelom od 98,867%, dok manji udio otpada na financijske prihode koji su zauzeli udio od 1,133%. Razlažući poslovne prihode na njihove sastavnice, evidentno je da u njihovoj strukturi najveći udio otpada na prihode od prodaje koji zauzimaju udio od 95,854%, dok manji udio u strukturi ukupnih prihoda otpada na ostale poslovne prihode koji čine 2,335%. Prihodi na temelju upotrebe vlastitih proizvoda i usluga, neznatni udio od 0,678%. Struktura financijskih prihoda u potpunosti je zastupljena sa приходima s osnova kamata, tečajnih razlika i sl. iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima. Razlažući poslovne rashode na njihove sastavnice, vidljivo je da su u njihovoj strukturi najzastupljeniji materijalni troškovi sa udjelom od 70,789%. Unutar same pozicije materijalnih troškova, najzastupljeniji su troškovi sirovina i materijala sa udjelom od 41,073%, slijede troškovi prodane robe sa 15,828% dok najmanji udio od 13,891% otpada na ostale vanjske troškove. Druga najzastupljenija pozicija u strukturi poslovni rashoda, pozicija je troškova osoblja sa udjelom od 13,917%. Ostale pozicije poslovnih rashoda zauzimaju preostali udio u strukturi poslovnih rashoda, pa tako amortizacija čini 4,405%, ostali troškovi 3,314%, vrijednosno usklađivanje 0,848% te ostali poslovni rashodi čine 3,360% strukturnog udjela. Pozicija rezerviranja čini tek 0,162% strukture. U strukturi financijskih rashoda, najzastupljenija pozicija je ona kamata, tečajnih razlika i sl. iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima, koja čini 2,240% strukture. Naposljetku, vidljivo je kako pozicije dobiti prije oporezivanja i poreza na dobit čine oko 0,800% ukupnih prihoda, dok pozicija dobiti razdoblja čini tek 0,006% ukupnih prihoda.

2010. godine strukturni udjeli poslovnih i financijskih prihoda u ukupnim приходima, te udjeli poslovnih i financijskih rashoda u ukupnim rashodima nisu doživjeli značajnije promjene. Iako su zadržani približno jednaki udjeli tih pozicija, promjene su se dogodile unutar strukture samih tih sastavnica ukupnih prihoda i ukupnih rashoda. Unutar poslovnih prihoda, vidljiv je blagi porast udjela prihoda od prodaje, dok udio pozicije prihoda na temelju upotrebe vlastitih proizvoda i usluga u 2010. godini iznosi 0%.

Unutar poslovnih rashoda, svoj udio povećavaju materijalni troškovi sa 70,789% na 72,415% poradi porasta udjela troškova sirovina i materijala sa 41,073% na 43,190%. Najizraženije smanjenje udjela ostvaruje pozicija ostalih poslovnih rashoda sa 3,360% na 0,695%. Pozicije financijskih prihoda i rashoda otprilike zadržavaju svoju strukturu. 2010. godine dobit prije oporezivanja izražena u ukupnim prihodima zauzima udio od 3,170% dok dobit nakon oporezivanja čini 2,448% ukupnih prihoda.

2011. udio ukupnih poslovnih i financijskih prihoda i rashoda u ukupnim prihodima i rashodima ostaje gotovo nepromijenjen. Najznačajnija promjena dogodila se unutar strukture poslovnih rashoda, no ta promjena nije utjecala promjenu strukture poslovnih rashoda u ukupnim rashodima. Naime, pozicija materijalnih troškova povećala je udio u poslovnim rashodima sa 72,110% na 77,110%, a rezultanta je porasta udjela troškova sirovina i materijala na 48,461% sa prethodnih 43,190%. Ostale pozicije poslovnih rashoda pretežito ostvaruju smanjenje udjela u poslovnim rashodima. Udio dobiti prije oporezivanja izražen u ukupnim prihodima iznosi 2,987% dok dobit nakon oporezivanja čini 2,448% ukupnih prihoda.

2012. godine pozicije poslovnih i financijskih prihoda, te poslovnih i financijskih rashoda zadržavaju približno isti strukturni udio u ukupnim prihodima, odnosno ukupnim rashodima. Unutar poslovnih rashoda, vidljivo je kako materijalni troškovi smanjuju svoj udio za nešto više od 1% poradi smanjenja udjela troškova sirovina i materijala sa 48,461% na 47,241%. Unutar financijskih rashoda vidljivo je kako pozicija kamata, tečajnih razlika i sl. iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima ostvaruje blago smanjenje udjela na 1,678% sa prethodnih 2,159%. Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnim prihodima iznosi 2,745%, a udio dobiti nakon oporezivanja 2,116%.

2013. godine struktura računa dobiti i gubitka u odnosu na 2012. godinu ostaje gotovo nepromijenjena budući da sve sastavnice prihoda i rashoda održavaju svoje strukturne udjele. Potrebno je samo istaknuti kako jedino unutar strukture poslovnih rashoda, pozicija materijalnih troškova povećava svoj udio za nešto manje od 1% poradi porasta neznatnog udjela troškova sirovina i materijala. Udio dobiti prije oporezivanja u ukupnim prihodima iznosi 1,800% dok pozicija dobiti nakon oporezivanja čini 1,504% ukupnih prihoda.

2014. godine gotovo sve pozicije računa dobiti i gubitka zadržavaju svoju strukturu kao i godinu ranije. Ponovo, potrebno je istaknuti poziciju materijalnih troškova unutar

poslovnih rashoda. Navedena pozicija, ostvaruje porast svog udjela za nešto više od 1% poradi povećanja udjela troškova sirovina i materijala sa 48,115% na 49,738%. Dobit prije oporezivanja izražena u ukupnim prihodima čini 0,838%, a pozicija dobiti nakon oporezivanja 0,590% udjela u ukupnim prihodima.

2015. godine unatoč značajnijem porastu financijskog rezultata, pozicije poslovnih i financijskih prihoda i rashoda otprilike zadržavaju svoje udjele u ukupnim prihodima odnosno ukupnim rashodima. Unatoč činjenici da su poslovni rashodi zadržali svoj strukturni udio u ukupnim rashodima, vidljivo je kako najznačajnija promjena u strukturi je ona vezana uz poziciju materijalnih troškova koji su u 2015. godini smanjili svoj udio na 74,099% sa prethodnih 77,893% poradi smanjenja udjela troškova sirovina i materijala za nešto više od 3% i ostalih vanjskih troškova koji su smanjili svoj udio sa 13,125% na 10,777%. Isto tako, unutar pozicije materijalnih troškova pozicija troškova prodane robe bilježi porast svog udjela na 17,046% na 15,030%. Dobit prije oporezivanja iznosi 3,263% ukupnih prihoda, a dobit nakon oporezivanja 4,052%.

2016. godine pozicije poslovnih i financijskih prihoda, te poslovnih i financijskih rashoda otprilike zadržavaju svoj strukturni udio u ukupnim prihodima odnosno rashodima. Ponovo, poslovni rashodi otprilike zadržavaju svoj strukturni udio, ali unutar njih, vidljivo je kako opet najznačajnija promjena vezana je uz poziciju materijalnih troškova koja bilježi porast udjela sa 74,099% na 75,995%. Rast udjela posljedica je porasta udjela troškova sirovina i materijala za nešto manje od 3% i neznatnog porasta udjela ostalih vanjskih troškova dok istovremeno pozicija troškova prodane robe smanjuje svoj udio sa 17,046% na 15,771%. Unutar financijskih rashoda, vidljivo je kako se neznatno smanjuje udio pozicije kamata i tečajnih razlika iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima sa 1,328% na 1,045%. Dobit prije oporezivanja izražena čini 3,667% ukupnih prihoda dok je udio dobiti nakon oporezivanja u ukupnim prihodima 3,060%.

Nakon provedene vertikalne analize računa dobiti i gubitka prehrambene industrije koju predstavlja uzorak odabranih poduzeća, može se zaključiti kako u promatranom razdoblju od 2009. do 2016. godine pozicije poslovnih prihoda održavaju relativno stabilnu strukturu u ukupnim prihodima odnosno ukupnim rashodima s blagim naglaskom rasta. Financijski prihodi i rashodi kroz promatrano razdoblje bilježe blago smanjenje svog udjela u ukupnim prihodima odnosno rashodima. Posebice se smanjenje udjela pozicije kamata, tečajnih razlika i sl. iz odnosa s nepovezanim

poduzetnicima može prihvatiti kao pozitivan signal koji označava kako prehrambena industrija ima manje obveza po kamatama na tuđe pozajmljene izvore financiranja. Posljednje dvije promatrane godine, razlika između ukupnih prihoda i rashoda veća je za nešto više od 3% u korist prihoda.

4.5. Analiza poslovanja prehrambene industrije pomoću financijskih pokazatelja

4.5.1. Pokazatelji likvidnosti

Tablica 18. Pokazatelji likvidnosti prehrambene industrije

Pokazatelji likvidnosti prehrambene industrije								
Pokazatelji	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
pokazatelj trenutne likvidnosti	0,118726	0,109396	0,10213	0,077754	0,115244	0,118744	0,154305	0,165785
pokazatelj ubrzane likvidnosti	0,837609	0,812931	0,868627	0,83995	0,843869	0,815391	0,862206	0,833528
pokazatelj tekuće likvidnosti	1,421533	1,387534	1,487445	1,443699	1,439586	1,437823	1,480015	1,439608
pokazatelj financijske stabilnosti	0,773411	0,786919	0,749099	0,809741	0,760514	0,757435	0,766853	0,774618
udio novca u kratkotrajnoj imovini	0,083519	0,078842	0,068661	0,053857	0,080054	0,082586	0,104259	0,11516
udio radnog kapitala u imovini	0,147372	0,137486	0,165641	0,156976	0,155027	0,156088	0,156927	0,148994

Izvor: izrada autora

Pokazatelj trenutne likvidnosti od 2009. do 2015. godine u prosjeku poprima vrijednost od 0,10 uz izuzetak 2012. godine kada vrijednost pokazatelja blago odstupa od trenda kretanja odnosno poprima vrijednost od 0,077754. 2015. godine je ostvaren nešto izraženiji porast pokazatelja trenutne likvidnosti koji se nastavlja i u 2016. godini kada je sam pokazatelj poprimio vrijednost jednaku 0,165785. Posljedica porasta pokazatelja trenutne likvidnosti u posljednje dvije godine, značajniji je porast novca uz znatno manji porast kratkoročnih obveza. Vidljivo je kako pokazatelj trenutne likvidnosti najnižu vrijednost poprima 2012. kada je njegova vrijednost iznosila 0,077754. Posljedica niske vrijednosti pokazatelja, u prvom redu je smanjenje vrijednosti novca uz zadržavanje vrijednosti kratkoročnih obveza.

Pokazatelj ubrzane likvidnosti kroz promatrano razdoblje ne ostvaruje neka značajnija odstupanja od svog trenda kretanja. Vidljivo je da se otprilike kreće u vrijednosti od 0,8500 sa fluktuacijama +/- 4%. Rezultanta takve dinamike kretanja jest činjenica da pozicije novca, potraživanja i kratkoročnih obveza u pravilu rastu istom dinamikom, dok

pozicija vrijednosnica bilježi trend smanjenja vrijednosti pa stoga sam pokazatelj ubrzane likvidnosti ne odstupa značajnije od svog trenda kretanja u promatranom razdoblju. Pokazatelj poprima zadovoljavajuću vrijednost.

Pokazatelj tekuće likvidnosti, kroz promatrano razdoblje u pravilu se kreće u vrijednosti nešto većoj od 1,4000. Razlog zašto sam pokazatelj ne ostvaruje nešto izraženije odstupanje od svog trenda kretanja je taj što vrijednost kratkoročne imovine i kratkoročnih obveza istovremeno ostvaruju trend rasta. Najveću vrijednost poprimio je 2015. godine kada je iznosio 1,480015, a posljedica je nešto izraženijeg porasta vrijednosti kratkotrajne imovine naspram porasta vrijednosti kratkoročnih obveza. Kako je sam pokazatelj veći od jedan, to je znak kako je i radni kapital prehrambene industrije pozitivan. Pokazatelj tekuće likvidnosti kreće se u prihvatljivom rasponu vrijednosti.

Pokazatelj financijske stabilnosti kroz promatrano razdoblje manji je od jedan te se kreće u rasponu od 0,7400 do 0,8100. Pokazatelj financijske stabilnosti ostvaruje relativno stabilnu dinamiku kretanja poradi činjenice da vrijednosti dugotrajne imovine i kapitala kroz promatrano razdoblje rastu dok istovremeno vrijednost dugoročnih obveza se blago smanjuje. Kako je sam pokazatelj manji od jedan, to je znak da je radni kapital pozitivan što znači da prehrambena industrija jedan dio svoje kratkotrajne imovine financira iz dugoročnih obveza.

Udio novca u kratkotrajnoj imovini kroz promatrano razdoblje kontinuirano povećava se poradi porasta vrijednosti novca čija je vrijednost od 2009. godine iznosila nešto manje od 400.000.000 kuna dok je u 2016. godini vrijednost novca iznosila 800.000.000. odnosno u 2016. godini prehrambena industrija imala je udio novca u kratkotrajnoj imovini nešto više od 10%.

Udio radnog kapitala u kratkotrajnoj imovini kroz promatrano razdoblje je stabilan te otprilike iznosi oko 15% što znači da je vrijednost kratkotrajne imovine za otprilike 15% veća od vrijednosti kratkoročnih obveza što je znak da postoji ročna usklađenost aktive i pasive u bilanci. Posljedica stabilne dinamike kretanja jest činjenica da i kratkotrajna imovina i kratkoročne obveze bilježe porast vrijednost kroz promatrano razdoblje.

Kroz analizu pokazatelja likvidnosti, vidljivo je kako prehrambena industrija kroz razdoblje od 2009. do 2016. godine zadržava otprilike istu razinu likvidnosti. Potrebno je istaknuti kako pokazatelji trenutne i ubrzane likvidnosti prehrambene industrije

poboljšavaju svoju vrijednost u prvom redu poradi porasta vrijednosti novca. Može se zaključiti kako na temelju analiziranih pokazatelja, likvidnost prehrambene industrije je zadovoljavajuća što znači da je u stanju pokriti svoje kratkoročne obveze.

4.5.2. Pokazatelji zaduženosti

Tablica 19. Pokazatelji zaduženosti prehrambene industrije

Pokazatelji zaduženosti prehrambene industrije								
Pokazatelji	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
pokazatelj zaduženosti	0,544617	0,527635	0,532222	0,511978	0,513417	0,505862	0,474856	0,471489
pokazatelj vlastitog financiranja	0,455383	0,472365	0,467778	0,488022	0,486583	0,494138	0,525144	0,528511
pokazatelj financiranja	1,195954	1,117009	1,137768	1,049088	1,055148	1,023727	0,904241	0,892107
pokriće troškova kamata	1,357538	3,412734	3,435351	3,767351	3,029789	1,92235	6,212248	7,03989
faktor zaduženosti	10,88267	7,124077	7,36627	7,18971	8,173725	9,266269	5,513923	6,305962
stupanj pokrića I.	0,905298	0,930324	0,945875	0,93265	0,988374	1,013819	1,017418	1,032087
stupanj pokrića II.	1,292973	1,270779	1,334936	1,234963	1,3149	1,320245	1,304031	1,290959
pokazatelj financijske poluge	3,797476	3,825141	3,948229	3,872674	4,813086	4,66857	4,224113	4,347411
indeks financijske poluge	0,005634	1,104841	1,112363	1,143642	0,985533	0,527094	1,455367	1,391551
pokazatelj autonomije	0,123409	0,118004	0,132245	0,145424	0,197454	0,192069	0,148332	0,171851
EBITDA / neto dug pokazatelj	5,892616	3,674568	3,813421	3,912466	4,589646	5,367122	3,068589	3,285284

Izvor: izrada autora

Pokazatelj zaduženosti prehrambene industrije kroz promatrano razdoblje kontinuirano se smanjuje sa 0,544617 u 2009. na 0,471489 u 2016. godinu dok se istovremeno pokazatelj vlastitog financiranja povećava sa 0,455383 u 2009. na 0,528511 u 2016. godini. Posljedica smanjenja pokazatelja zaduženosti, značajniji je porast vrijednosti ukupne imovine uz nešto sporiji porast ukupnih obveza dok poboljšanje pokazatelja vlastitog financiranja rezultanta je značajnijeg rasta vrijednosti kapitala. Iz navedenog, može se reći kako prehrambena industrija u promatranom razdoblje je uspjela povećati udio vlastitih izvora financiranja uz istovremeno smanjenje tuđih izvora tj. obveza.

Pokazatelj financiranja bilježi kontinuirani trend smanjenja vrijednosti poradi značajnijeg porasta vrijednosti kapitala uz tek blagi porast vrijednosti ukupnih obveza. Vidljivo je kako u 2009. godini vrijednost ukupnih obveza bila je veća od vrijednosti kapitala budući da je pokazatelj poprimio vrijednost 1,195954 dok u 2016. godini

vrijednost pokazatelja iznosila je 0,892107 što znači da je vrijednosti kapitala veća od vrijednosti ukupnih obveza što je znak da vlastiti izvori financiranja prevladavaju.

Pokazatelj pokrića troškova kamata, također bilježi poboljšanje svoje vrijednosti sa 1,357538 u 2009. godini na 7,03989 u 2016. godini. U 2016. godini, troškovi kamata bili su pokriveni nešto više od 7 puta iz dobiti prije oporezivanja i kamata, dok u 2009. godini, troškovi kamata bili su pokriveni tek nešto više jedanput. Posljedica povećanja pokrića troškova kamata, porast je vrijednosti dobiti prije oporezivanja i kamata uz istovremeno smanjenje vrijednosti troškova kamata.

Faktor zaduženosti ostvaruje smanjenje vrijednosti kroz promatrano razdoblje što je znak da je manje godina potrebno da je iz neto dobiti i amortizacije pokriju ukupne obveze. Primjerice, u 2009. godini bilo je potrebno gotovo jedanaest godina da bi se iz neto dobiti i amortizacije pokrile ukupne obveze dok je u 2016. godini za pokriće ukupnih obveza potrebno nešto više od šest godina. Posljedica smanjenja pokrića ukupnih obveza, porast je vrijednosti neto dobiti koji je veći od porasta vrijednosti ukupnih obveza. Unatoč činjenici kako je smanjeno vrijeme potrebno za pokriće ukupnih obveza, potrebno je istaknuti kako sam faktor zaduženosti još uvijek u manjoj mjeri premašuje kritičnu referentnu vrijednosti.

Stupanj pokrića I. bilježi kroz promatrano razdoblje porast vrijednosti te je od 2014. godine premašio vrijednosti veću od jedan što je znak da je od te godine cjelokupna dugotrajna imovina prehrambene industrije pokrivena glavnicom. U razdoblju od 2009. do 2014. godine, stupanj pokrića bio je manji od jedan poradi činjenice što je vrijednosti dugotrajne imovine bila veća od vrijednosti kapitala.

Stupanj pokrića II. kroz veći dio promatranog razdoblje kreće se otprilike u istoj vrijednosti uz izuzetak 2012. godine kada je poprimio najmanju vrijednost od 1,234963 poradi nešto izraženijeg smanjenja dugoročnih obveza. Kako je sama vrijednosti pokazatelja veća od jedan to je znak da prehrambena industrija jednim dijelom dugoročnih obveza pokriva svoju kratkotrajnu imovinu.

Pokazatelj financijske poluge kroz promatrano razdoblje ostvaruje porast vrijednosti sve dok 2013. godine kada je iznosio 4,813086 te potom ostvaruje blago smanjenje vrijednosti. U 2016. godini pokazatelj financijske poluge poprimio je vrijednosti jednaku 4,347411. Porast pokazatelja upućuje na činjenicu kako je sve veći dio ukupne imovine

prehrambene industrije stvoren iz temeljnog kapitala. Porast vrijednosti pokazatelja posljedica je izraženijeg rasta vrijednosti ukupne imovine u promatranom razdoblju.

Indeks financijske poluge kroz veći dio razdoblja poprima vrijednosti veću od jedan. Izuzetak su 2009., 2013. i 2014. godina. Najveću vrijednosti poprimio je 2015. godine od 1,455367. Porast indeks financijske poluge posljedica je u prvom redu rasta povrata na glavnici tj. ROE. Povrat na glavnici bilježi porast radi značajnijeg porasta vrijednosti ostvarene neto dobiti kroz promatrano razdoblje. Kako je sam indeks financijske poluge većim dijelom razdoblja veći od jedan, to je znam da se prehrambenoj industriji isplati dodatno zaduživanja poradi činjenice kako financijska poluga djeluje pa je stoga dodatni trošak kamata manji od rentabilnosti imovine što u konačnici znači da se obveze mogu dodatno povećati. U godinama kada je indeks financijske poluge poprimao vrijednost manju od jedan, prehrambenoj industriji nije bilo isplativo dodatno zaduživanje, jer u tom slučaju financijska poluga nije djelovala pa će stoga dodatno zaduživanje dovesti do smanjenja rentabilnosti kapitala.

Pokazatelj autonomije kroz promatrano razdoblje ostvaruje porast vrijednosti sve do 2015. godine kada je ostvareno neznatno smanjenje pokazatelja. U 2016. godini pokazatelj autonomije ponovo povećava svoju vrijednost na 0,171851. Porast pokazatelja autonomije posljedica je porasta vrijednosti zadržane dobiti uz istovremeni porast vrijednosti ukupne imovine. Vrijednosti pokazatelja autonomije ukazuje da prehrambena industrija svoju imovinu financira sa nešto manje od 20% zadržane dobiti u prosjeku.

EBITDA / neto dug pokazatelj, ostvaruje kroz promatrano razdoblje smanjenje svoje vrijednosti što je pozitivan znak jer upućuje na činjenicu da prehrambena industrija poboljšava svoju financijsku sposobnost. Kako je vrijednosti pokazatelja posljednje dvije godine nešto veća od 3, to znak da se prehrambena industrija nalazi u zoni ranog upozorenja, odnosno približava se prema opasnoj zoni zaduživanja, ali to je zapravo poboljšanje financijske sposobnosti prehrambene industrije budući da se njena financijska sposobnost u prijašnjim godinama nalazila u zoni narančastog upozorenja odnosno prehrambena industrija se nalazila na granici izdržljivosti zaduženosti. Poboljšanje financijske sposobnosti u prvom redu je posljedica većeg porasta vrijednosti novca naspram porasta vrijednosti ukupnih obveza kao i značajnijeg porasta vrijednosti dobiti prije oporezivanja i kamata.

Temeljem analize pokazatelja zaduženosti prehrambene industrije može se zaključiti kako je prehrambena industrija kroz razdoblje od 2009. do 2016. godine uspjela poboljšati svoju financijsku sliku uz smanjenje zaduženosti koju istovremeno prati porast vlastitih izvora financiranja tj. glavnice. Vidljivo je kako svi pokazatelji zaduženosti bilježe poboljšanje, što je svakako pozitivan znak no potrebno je naglasiti kako prostora za daljnje poboljšanje zaduženosti svakako ima i posljednje dvije promatrane godine ukazuju na činjenicu kako bi se trend poboljšanja mogao nastaviti i u narednim godinama.

4.5.3. Pokazatelji aktivnosti

Tablica 20. Pokazatelji aktivnosti prehrambene industrije

Pokazatelji aktivnosti prehrambene industrije								
Pokazatelji	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
pokazatelj obrta ukupne imovine	1,144141	1,105704	1,155351	1,178241	1,205043	1,198942	1,17127	1,106951
pokazatelj obrta kratkotrajne imovine	2,302187	2,235504	2,315513	2,318986	2,366556	2,350255	2,354027	2,278008
pokazatelj obrta dugotrajne imovine	2,274544	2,187825	2,305912	2,315883	2,374652	2,447486	2,331165	2,153306
pokazatelj obrta potraživanja	4,363631	4,268361	4,368933	4,311585	4,405919	4,586521	4,715953	4,708307
prosječna naplata u danima	83,64594	85,51292	83,54443	84,65564	82,8431	79,58102	77,39686	77,52256
pokazatelj obrta zaliha	6,847949	6,573869	6,723074	6,283104	6,442996	6,680324	6,415998	6,314391
prosječno vezivanje zaliha u danima	53,30063	55,52286	54,29064	58,09231	56,65066	54,63807	56,88904	57,80446
operativni ciklus	136,9466	141,0358	137,8351	142,748	139,4938	134,2191	134,2859	135,327

Izvor: izrada autora

Pokazatelj obrta ukupne imovine najprije ostvaruju blagi trend porasta sve do 2014. godine kada započinje blago smanjenje pokazatelja obrta ukupne imovine. Vidljivo je kako kroz cjelokupno promatrano razdoblje, prehrambena industrija ostvaruje veći prihod od uložene imovine pa tako primjerice vrijednost obrta ukupne imovine u 2016. godini od 1,106951 upućuje na to da prehrambena industrija je na 1kn uložene imovine ostvarila 1,11kn prihoda.

Pokazatelj obrta kratkotrajne imovine najveću vrijednost poprima u 2013. godini od 2,366556 što znači da je u toj godini prehrambena industrija na 1kn kratkotrajne imovine ostvarila prihod od 2,37kn. U narednim godinama, pokazatelj obrta

kratkotrajne imovine bilježe blago smanjenje pa je tako u 2016. godini prehrambena industrija na 1kn kratkotrajne imovine ostvarila 2,28kn prihoda.

Pokazatelj obrta dugotrajne imovine najprije ostvaruju trend porasta pa je tako najveći obrta dugotrajne imovine ostvaren 2014. godine kada je prehrambena industrija na 1kn dugotrajne imovine ostvarila 2,45kn prihoda. Nakon 2014. godine, obrt dugotrajne imovine se smanjuje, a najizraženije smanjenje ostvareno je u 2016. godini kada je na 1kn dugotrajne imovine prehrambena industrija ostvarila 2,15kn prihoda. Navedeno smanjenje obrta dugotrajne imovine, posljedica je u prvom redu nešto izraženijeg porasta vrijednosti dugotrajne imovine u navedenoj godini.

Pokazatelj obrta potraživanja kroz promatrano razdoblje ostvaruju povećanje vrijednosti poradi nešto izraženijeg porasta vrijednosti prihoda od prodaje. Naime, vrijednost obrta potraživanja u 2016. iznosila je 4,708307 što znači da je te godine prehrambena industrija na 1kn potraživanja ostvarila 4,71kn prihoda.

Prosječna naplata potraživanja u danima se bilježi blago smanjenje poradi porasta obrta potraživanja pa je tako u 2016. godini bilo potrebno otprilike 78 dana da prehrambena industrija naplati svoja potraživanja. Zapravo, može se reći kako je vrijeme naplate potraživanja relativno dugo s obzirom na činjenicu da se radi o relativno jednostavnoj djelatnosti koja ne zahtjeva pretjerano dugi vremenski period kako bi se proizveli i prodali proizvodi. Također, potrebno je naglasiti kako rok naplate potraživanja od 77 dana prekoračuje zakonski rok koji je predviđen za naplatu potraživanja, a koji iznosi 60 dana.

Pokazatelj obrta zaliha kroz promatrano razdoblje bilježi blago smanjenje, poradi nešto izraženijeg porasta troškova prodane robe uz nešto sporiji porast vrijednosti zaliha. Vidljivo je kako prehrambena industrija u 2016. godinu na 1kn zaliha ostvaruje 6,31kn troškova.

Prosječno vezivanje zaliha u danima kroz veći dio promatranog razdoblja iznosi u prosjeku 55 dana je te vidljivo kako se u posljednje tri promatrane godine, vezivanje zaliha u danima blago povećava poradi smanjenja obrta zaliha.

Operativni ciklus kroz promatrano razdoblje bilježi blago smanjivanje, pa je tako u 2016. godini prehrambenoj industriji bilo potrebno otprilike 135 dana od trenutka kada je prehrambena industrija imala novac kojim je kupila potrebne sirovine i materijal za

proizvodnju proizvoda, same proizvodnje pa do trenutka kada je prodala proizvedene proizvode i u konačnici trenutka same naplate potraživanja. Može se reći kako je vrijeme trajanja operativnog ciklusa prehrambene industrije predugo.

Na temelju analize pokazatelja aktivnosti može se vidjeti kako se obrt ukupne, dugotrajne i kratkotrajne imovine usporio poradi izraženijeg porasta vrijednosti kako kratkotrajne i dugotrajne pa tako i ukupne imovine. Isto tako, vidljivo je kako obrt potraživanja bilježi blagu tendenciju rasta sa kojoj je povezano smanjivanje prosječne naplate potraživanja u danima dok suprotno tome, obrt zaliha bilježi blagi pad što za posljedicu ima porast prosječnog vezivanja zaliha u danima. Svakako, potrebno je naglasiti kako bi poduzeća u prehrambenoj industriji trebala pokušati način kako da ubrzaju naplatu svojih potraživanja jer postojeće vrijeme potrebno da se naplate potraživanja definitivno je predugo s obzirom na prirodu sam djelatnosti prehrambene industrije.

4.5.4. Pokazatelji ekonomičnosti

Tablica 21. Pokazatelji ekonomičnosti prehrambene industrije

Pokazatelji ekonomičnosti								
Pokazatelji	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
ekonomičnost ukupnog poslovanja	1,008521	1,032733	1,030787	1,028221	1,018328	1,009716	1,033727	1,038061
ekonomičnost poslovnih aktivnosti	1,02655	1,052347	1,046891	1,040438	1,032103	1,019759	1,041711	1,041363
ekonomičnost financijskih aktivnosti	0,398325	0,337437	0,370854	0,388389	0,309916	0,448926	0,522467	0,769352

Izvor: izrada autora

Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja kroz cijelo promatrano razdoblje poprima vrijednost veću od 1 što je znak da prehrambena industrija u promatranom razdoblju posluje sa pozitivnim rezultatom poslovanja. Vidljivo je kako pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja najprije ostvaruje manji u 2010. godini kada je na 1kn rashoda prehrambena industrija ostvarila 1,03kn prihoda, te potom u narednim godinama je prisutno smanjenje ekonomičnosti ukupnog poslovanja poradi smanjivanja razlike između ukupnih prihoda i rashoda. Od 2015. godine, prisutno je povećanje ekonomičnosti ukupnog poslovanja poradi nešto izraženijeg porasta

ukupnih prihoda naspram rasta ukupnih rashoda. 2015. i 2016. godine prehrambena industrija je na 1kn rashoda ostvarila približno 1,03 kn prihoda.

Pokazatelj ekonomičnosti poslovnih aktivnosti sve do 2012. godine održava svoju vrijednost od približno 1,04 što znači da je prehrambena industrija na 1kn poslovnih rashoda ostvarila 1,04 kn poslovnih prihoda. Od 2013. godine, ekonomičnost poslovnih aktivnosti se smanjuje poradi smanjenja razlike između poslovnih prihoda i rashoda tj. rast poslovnih rashoda bio je nešto izraženiji od rasta poslovnih prihoda. Vidljivo je kako se ekonomičnost poslovnih aktivnosti poboljšava u posljednje dvije godine radi izraženijeg porasta poslovnih prihoda kojeg prati mnogo manji porast poslovnih rashoda. U 2015. i 2016. godini prehrambena industrija je na 1kn poslovnih rashoda ostvarila 1,04kn poslovnih prihoda.

Pokazatelj ekonomičnosti financijskih aktivnosti, kroz cijelo promatrano razdoblje je manji od 1 što je znak da su financijski rashodi veći od financijskih prihoda. Vidljivo je kako se vrijednost samog pokazatelja postepeno povećava poradi porasta financijskih prihoda uz istovremeno smanjenje financijskih rashoda.

Na temelju analize pokazatelja ekonomičnosti, može se zaključiti kako prehrambena industrija u promatranom razdoblju posluje ekonomično tj., uspijeva prihodima pokriti nastale rashode.

4.5.5. Pokazatelj profitabilnosti

Tablica 22. Pokazatelji profitabilnosti prehrambene industrije

Pokazatelji profitabilnosti								
Pokazatelji	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
neto profitna marža	0,023865	0,047765	0,046728	0,038726	0,031313	0,022615	0,054553	0,041735
bruto profitna marža	0,032314	0,079461	0,076595	0,066172	0,049311	0,032238	0,08718	0,0784
operativna profitna marža	0,02557	0,049297	0,044407	0,038591	0,030923	0,019225	0,03973	0,039362
neto rentabilnost imovine (ROA)	0,027305	0,052814	0,053987	0,045628	0,037733	0,027114	0,063896	0,046199
bruto rentabilnost imovine	0,036972	0,08786	0,088495	0,077966	0,059421	0,038651	0,102111	0,086785
rentabilnost glavnice (ROE)	0,000154	0,058351	0,060053	0,052182	0,037187	0,014292	0,092992	0,064288
EBITDA marža	0,075993	0,122206	0,11569	0,104865	0,087489	0,071692	0,123572	0,116882
rentabilnost obične glavnice (ROCE)	0,000266	0,10317	0,10971	0,097498	0,077951	0,033218	0,210008	0,145181

Izvor: izrada autora

Pokazatelj neto profitne marže kroz promatrano razdoblje najprije bilježi rast sve do 2012. godine kada se neto profitna marža prehrambena industrije započinje blago smanjivati sve do 2015. godine kada neto profitna marža ponovo ostvaruje rast. Posljedica rasta neto profitne marže u 2010. i 2011. godini, rast je u prvom redu neto dobiti dok pak je smanjenje neto profitne marže od 2012. do 2015. godine posljedica nešto izraženijeg smanjenja neto dobiti. 2015. godine pokazatelj neto profitne marže ostvaruje nešto izraženiji rast poradi značajnijeg porasta neto dobiti pa je sama neto marža profita prehrambene industrije u 2015. godini iznosila 0,054553 što znači da je na 1kn ukupnih prihoda, prehrambena industrija ostvarila 0,05kn neto dobiti. U 2016. godini neto marža profita iznosi 0,041735 što je blago smanjenje u odnosu na godinu ranije, a posljedica je smanjenja neto dobiti. Rentabilnost obične glavnice poprima najveću vrijednost u 2015. godini poradi značajnijeg porasta neto dobiti.

Pokazatelj bruto profitne marže, najprije ostvaruje rast sve do 2012. godine kada započinje trend smanjenja bruto profitne marže koji traje sve do 2015. godine. Posljedica smanjenja bruto profitne marže kroz navedene godine, u prvom redu je smanjenje dobiti prije poreza i kamata poradi smanjiva razlike između ukupnih prihoda i rashoda. U 2015. godine bruto marža profita ostvarila je nešto izraženiji porast u odnosu na godinu ranije te je iznosila 0,08718 što znači da je te godine prehrambena industrija na 1kn ukupnih prihoda ostvarila 0,09 kn dobiti prije poreza i kamata. U 2016. godini, bruto profitna marža, blago je smanjena te je iznosila 0,0784. Kada se usporede bruto i neto profitna marža, razlika predstavlja porezno opterećenje porezom na dobit.

Operativna profitna marža kroz promatrano razdoblje najprije bilježi rast poradi porasta operativne dobiti tj. razlike između poslovnih prihoda i rashoda sve do 2012. godine kada se operativna profitna marža smanjuje poradi smanjenja operativne dobiti. Porast operativne profitne marže, prisutan je u 2015. godini kada je operativna profitna marža iznosila 0,03973 što znači da je te godine prehrambena industrija na 1kn ukupnih prihoda ostvarila 0,04kn operativne dobiti. Posljedica rasta, porast je operativne dobiti poradi izraženije porasta poslovnih prihoda naspram poslovnih rashoda. U 2016. godini operativna profitna marža zadržala je približno svoju vrijednost u odnosu na godinu ranije, te je iznosila 0,039362.

Pokazatelj neto rentabilnosti imovine kroz promatrano razdoblje najprije ostvaruje trend rasta koji traje do 2012. godine. Od 2012. do 2015. godine neto rentabilnosti imovine se smanjuje. Posljedica porasta neto rentabilnosti imovine u prvim godinama

promatranog razdoblja, rast je vrijednosti neto dobiti uz zadržavanje približno jednake vrijednosti ukupne imovine dok smanjenje neto rentabilnosti imovine od 2012. do 2015. posljedica je smanjenja neto dobiti uz istovremeni blagi porast vrijednosti ukupne imovine. 2015. godine porast neto rentabilnosti imovine posljedica je nešto izraženijeg rasta neto dobiti uz istovremeno povećanje vrijednosti ukupne imovine. 2015. godine, neto rentabilnosti imovine iznosila je 0,063896 što znači da je prehrambena industrija na 1kn ukupne imovine ostvarila 0,06kn neto dobiti. U 2016. godini prisutno je smanjenje neto rentabilnosti imovine poradi smanjenja neto dobiti uz istovremeni porast ukupne imovine.

Pokazatelj bruto rentabilnosti imovine, ostvaruje najprije porast do 2011. godine. Od 2012. do 2015. godine prisutno je smanjenje bruto rentabilnosti imovine poradi smanjenja dobiti prije poraza i kamata uz istovremeno povećanje vrijednosti ukupne imovine. 2015. godine bruto rentabilnost imovine poprimila je najveću vrijednost te je iznosila 0,102111 što znači da je prehrambena industrija u 2015. godini na 1kn ukupne imovine ostvarila 0,10kn dobiti prije poreza i kamata. U 2016. godini, bruto rentabilnosti imovine se smanjila te je iznosila 0,086785.

Rentabilnost glavnice kroz promatrano razdoblje ostvaruje rast do 2012. godine kada započinje trend smanjenja poradi smanjenja neto dobiti koje je praćeno istovremenim povećanjem vrijednosti glavnice. 2015. godine rentabilnost glavnice ponovo se povećava poradi nešto izraženijeg porasta neto dobiti te je navedene godine prehrambena industrija na 1kn glavnice ostvarila 0,09kn neto dobiti. U 2016. godini, rentabilnost glavnice se smanjuje poradi smanjenja neto dobiti uz istovremeni porast vrijednosti glavnice.

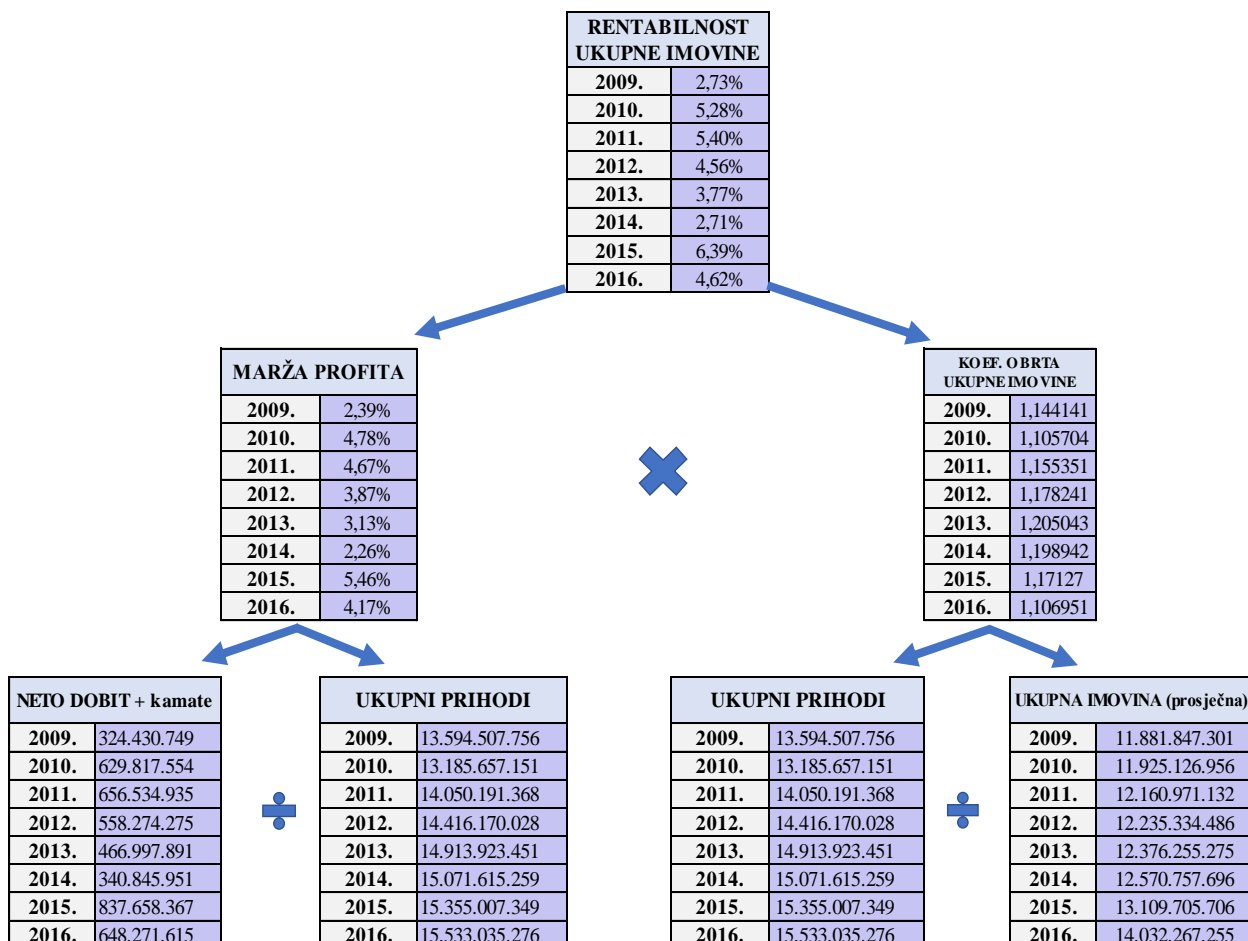
EBITDA marža kroz promatrano razdoblje u prosjeku iznosi oko 10%, te je vidljivo kako ostvaruje blago smanjenje u 2013. i 2014. godini kada je EBITDA marža iznosila otprilike 8%. Posljedica smanjenja EBITDA marže u te dvije godine, smanjenje je dobiti prije poreza i kamata. Nešto izraženiji porasta EBITDA marže prisutan je u 2015. godini kada je ona iznosila 12,35% što znači da je prehrambena industrija na 1kn ukupnih prihoda ostvarila 0,12kn dobiti prije poreza, kamata i amortizacije. Porast EBITDA marže u 2015. godini posljedica je nešto izraženijeg porasta dobiti prije poreza i kamata. U 2016. godini EBITDA marža iznosila je 11,67%.

Rentabilnost obične glavnice najveća je u 2015. godini kada je prehrambena industrija na 1kn temeljnog kapitala ostvarila neto dobit od 0,21kn. Od 2011. do 2014. godine, rentabilnost obične glavnice se smanjuje poradi smanjenja neto dobiti i smanjenja temeljnog kapitala u 2013. godini.

Na temelju analize pokazatelja profitabilnosti, može se zaključiti kako prehrambena industrija koju predstavlja uzorak odabranih poduzeća, profitabilno posluje. Vidljivo je da se u posljednje dvije promatrane godine, profitabilnost nešto značajnije poboljšala poradi značajnijeg povećanja rezultata poslovanja.

4.6. Du Punt sustav pokazatelja prehrambene industrije

Slika 4. Du Punt sustav pokazatelja prehrambene industrije

Izvor: izrada autora

Iako je već rentabilnost ukupne imovine ili pokazatelj ROA, već prikazan u analizi pokazatelja profitabilnosti prehrambene industrije, Du Punt sustav pokazatelja pruža nešto detaljniji uvid u samu strukturu rentabilnosti ukupne imovine. Vidljivo je kako se na vrhu nalazi vršni ili krajnji pokazatelj, a to je u ovom slučaju pokazatelj rentabilnosti ukupne imovine. Ispod njega, s jedne strane nalazi se marža profita koja je dobivena dijeljenjem neto dobiti uvećane za kamate sa ukupnim prihodima dok se sa druge strane nalazi koeficijent obrta ukupne imovine koji je dobiven dijeljenjem ukupnih prihoda sa prosječnom ukupnom imovinom. U konačnici, kada se marža profita pomnoži sa koeficijentom obrta ukupne imovine, dobiva se vršni pokazatelj rentabilnosti ukupne imovine ili ROA.

Vidljivo je kako rentabilnost ukupne imovine najprije ostvaruje rast sve do 2010. godine. Potom bilježi smanjenje u razdoblju od 2011. do 2014. godine, te u 2015. godini ostvaruje nešto izraženiji porast. Kroz promatrano razdoblje, neto dobit uvećana za kamate, ostvaruje izraženiji rast u 2011. godini te potom u razdoblju od 2012. do 2015. bilježi smanjenje koje traje sve do 2015. godine kada je ostvaren nešto izraženiji porast vrijednosti neto dobiti uvećane za kamate. S druge strane, ukupni prihodi i ukupna imovina kroz cijelo promatrano razdoblje ostvaruju kontinuiran porast vrijednosti. Rezultanta takve dinamike kretanja navedenih pozicija je da koeficijent obrta ukupne imovine kroz promatrano razdoblje ostvaruje relativno stabilnu dinamiku kretanja u prosječnoj vrijednosti nešto većoj od 1,10. S druge strane, vrijednost marže profita oscilira, poradi vrijednosti ostvarene neto dobiti uvećane za kamate. U godinama u kojima je ostvarena nešto veća neto dobit uvećana za kamate, marža profita poprima veću vrijednost o obratno.

Temeljem takve dinamike kretanja pozicija neto dobiti uvećane za kamate, ukupnih prihoda i prosječne ukupne imovine, može se reći kako je nešto izraženiji porast rentabilnosti ukupne imovine prehrambene industrije u 2010., 2011. i 2015. rezultanta porasta marže profita koja pak rasta radi nešto većeg porasta vrijednosti ostvarene neto dobiti u poslovanju. S druge, vrijednost koeficijenta obrta ukupne imovine nije imalo značajniji utjecaj na porast rentabilnosti ukupne imovine u prethodno navedenim godinama. Može se vidjeti kako je rentabilnost ukupne imovine prehrambene industrija poprimila najveću vrijednost od 6,39% u 2015. godini. Navedene godine, prehrambena industrija je na jednu kunu ukupne imovine ostvarila neto dobit uvećanu za kamate u iznosu od 0,06 kn.

4.7. Analiza Kralicekovog DF pokazatelja prehrambene industrije

Na temelju Kralicekovog DF pokazatelja kojeg je prehrambene industrija ostvarivala u razdoblju od 2009. do 2016. godine, može se vidjeti kako je financijska stabilnost prehrambene industrije kroz veći dio promatranog razdoblja, sukladno Kralicekovom DF pokazatelju bila ocijenjena osrednjom. U 2009., 2013. i 2014. godini, financijska stabilnost prehrambena industrije bila je loša. Razlozi loše financijske stabilnosti, posebice u 2009. i 2014. godini su negativni ili veoma mala vrijednost čistog novčanog toka te niža vrijednost ostvarene dobiti prije oporezivanja naspram ostalih godina. Vidljivo je kako se financijska stabilnost prehrambene industrije nešto izraženije poboljšava u posljednje dvije promatrane godine. Naime, 2015. godine, Kralicekov DF pokazatelj prehrambene industrije iznosio je 1,116 dok je u 2016. godini poprimio vrijednost jednaku 1,106. Posljedica poboljšanja financijske stabilnosti u 2015. i 2016. godine u prvom redu je posljedica ostvarenog pozitivnog novčanog toka u poslovanju, porasta vrijednosti ukupnu imovine naspram vrijednosti ukupnih obveza te nešto izraženijeg porasta dobiti prije oporezivanja. Kroz analizu kretanja Kralicekovog DF pokazatelja, može se vidjeti kako se ocjena financijske stabilnosti prehrambene industrije nalazi u intervalu ocjena osrednje i loše s naznakom poboljšanja financijske stabilnosti. Svakako, pozitivan je znak što prehrambena industrija poboljšava svoj rezultat poslovanja i povećava vrijednost ukupnih prihoda, povećava u nešto izraženijoj mjeri vrijednost ukupne imovine uz istovremeno nešto sporiji porast ukupnih obveza. Sve navedeno se u konačnici reflektiralo u samu financijsku stabilnost prehrambene industrije koja je trenutno osrednja, ali može se zaključiti kako potencijal definitivno postoji za put prema boljoj financijskoj stabilnosti prehrambene industrije u godinama koje dolaze.

Tablica 23. Kralicekov DF pokazatelj prehrambene industrije

Kralicekov DF pokazatelj prehrambene industrije							
2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
0,791445318	1,18569186	1,151269801	1,056913758	0,940204283	0,753172283	1,116324982	1,106348619

Izvor: izrada autora

4.8. Horizontalna analiza izvještaja o novčanom toku

Tablica 24. Komparativni izvještaj o novčanom toku prehrambene industrije

KUMULATIVNI IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU PREHRAMBENE INDUSTRIJE (relativna promjena)							
	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
NOVČANI TIJEK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI							
I. Ukupno povećanje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	-6,50%	-10,82%	-7,31%	3,29%	-16,52%	30,91%	8,41%
II. Ukupno smanjenje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti	-19,49%	22,74%	-25,19%	14,20%	-1,64%	30,55%	-39,29%
A.) NETO POVEĆANJE ili SMANJENJE NOVČANOG TIJEKA OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI	2,22%	-28,57%	8,94%	-3,53%	-27,51%	31,26%	55,98%
NOVČANI TIJEK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI							
1. Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	104,37%	-49,72%	8,19%	-48,81%	127,73%	-39,16%	385,42%
2. Novčani primici od prodaje vlasničkih i dužničkih instrumenata	1738,94%	56,87%	-21,41%	72,27%	26,89%	-98,86%	20,59%
3. Novčani primici od kamata	-46,88%	-9,08%	-11,30%	-49,99%	113,15%	24,38%	-14,89%
4. Novčani primici od dividendi	-100,00%	210554,00%	139,76%	-42,38%	55,66%	498,54%	19,96%
5. Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti	-82,92%	228,14%	-30,11%	-2,76%	25,59%	205,43%	36,57%
III. Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti	-49,08%	73,52%	-23,39%	17,94%	32,50%	25,12%	47,82%
1. Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine	9,26%	-6,22%	-34,95%	16,14%	9,06%	21,19%	25,48%
2. Novčani izdaci za stjecanje vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata	-9,50%	110,22%	-41,26%	100,09%	-4,36%	150,56%	-95,64%
3. Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	-82,29%	166,67%	14,36%	88,73%	-56,63%	142,46%	43,94%
IV. Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti	-25,62%	21,17%	-26,74%	50,18%	-18,12%	75,09%	-9,56%
B) NETO POVEĆANJE ili SMANJENJE NOVČANOG TIJEKA OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	-13,89%	5,68%	-28,36%	66,93%	-36,70%	113,49%	-35,40%
NOVČANI TIJEK OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI							
1. Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata	-100,00%	-	-	-100,00%	-	-	-100,00%
2. Novčani primici od glavnice kredita, zadužnica, pozajmica i drugih posudbi	2,65%	34,60%	-55,49%	123,53%	36,88%	3,31%	-1,48%
3. Ostali primici od financijskih aktivnosti	-69,54%	179,15%	399,44%	-22,57%	33,72%	17,13%	-35,96%
V. Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti	-9,77%	38,37%	-28,42%	60,07%	36,32%	28,81%	-24,60%
1. Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita i obveznica	-11,68%	9,22%	-20,96%	-4,48%	67,80%	-3,63%	20,20%
2. Novčani izdaci za isplatu dividendi	119,77%	14,84%	-8,88%	-93,92%	373,85%	676,35%	-69,79%
3. Novčani izdaci za financijski najam	316,61%	82,73%	24,20%	166,31%	-63,76%	98,45%	-7,73%
4. Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica	-23,55%	109,08%	-82,42%	272,40%	-6,92%	-43,92%	455,32%
5. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti	-19,59%	-79,49%	1330,70%	10,89%	32,14%	4,44%	-30,13%
VI. Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti	-9,50%	5,43%	-5,30%	-3,56%	56,97%	4,47%	6,88%

C) NETO POVEĆANJE ili SMANJENJE NOVČANOG TIJEKA OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI	-8,96%	-62,70%	172,13%	-132,01%	-151,58%	-644,78%	-191,72%
Ukupno povećanje novčanog tijeka	-	-100,00%	-	-	-86,34%	499,46%	-7,46%
Ukupno smanjenje novčanog tijeka	-100,00%	-	118,71%	-100,00%	-	-	-
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	-28,65%	3,58%	-8,98%	-24,03%	72,49%	5,84%	32,51%
Povećanje novca i novčanih ekvivalenata	-	-100,00%	-	-	-86,39%	501,56%	-7,46%
Smanjenje novca i novčanih ekvivalenata	-100,00%	-	118,71%	-100,00%	-	-	-
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	3,58%	-10,00%	-23,17%	72,49%	5,72%	32,66%	22,70%

Izvor: izrada autora

Tablicom 24. prikazan je komparativni izvještaj o novčanom toku prehrambene industrije za razdoblje od 2009. do 2016. godine. Polazeći u horizontalnoj analizi izvještaja o novčanom toku od pozicije ukupnog povećanja novčanog toka od poslovnih aktivnosti, vidljivo je kako navedena pozicija kroz veći dio promatranog razdoblja bilježi negativan trend kretanja. Od 2015. godine započinje trend rasta od 30,91% koji se nastavlja i u 2016. godini kada je ostvareno povećanje od 8,41%. Pozicija ukupnog smanjenja novčanog toka od poslovnih aktivnosti kroz promatrano razdoblje ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja te je vidljivo kako je u 2016. godini ostvareno nešto izraženije smanjenje od 39,29%. Rezultanta takve dinamike kretanja navedenih pozicija, reflektira se na kretanja pozicije neto povećanja ili smanjenja novčanog toka od poslovnih aktivnosti. Naime, sve do 2015. godine može se reći kako novčani tok od poslovnih aktivnosti ostvaruje nešto izraženije smanjenje naspram povećanja, ali se takva dinamika kretanja zaustavlja u 2015. godini kada započinje nešto izraženiji rast neto novčanog toka od poslovnih aktivnosti od 31,26%, a posljedica je izraženijeg porasta ukupnog povećanja novčanog toka od poslovnih aktivnosti naspram nešto manje izraženijeg porasta vrijednosti ukupnog smanjenja novčanog toka od poslovnih aktivnosti. U 2016. godini trend rasta se nastavlja pa je tako navedene godine ostvaren rast neto novčanog toka od 55,98% u odnosu na 2015. godinu.

Unutar pozicije novčanog toka od investicijskih aktivnosti, vidljivo je kako pozicija novčanih primitaka od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine kroz promatrano razdoblje većim dijelom bilježi pozitivan trend kretanja, uz izuzetak 2011., 2013. i 2015. godinu kada je ostvareno smanjenje novčanih primitaka od prodaje

dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine. Novčani primici od prodaje vlasničkih i dužničkih instrumenata, kroz cijelo promatrano razdoblje ostvaruju pozitivnu dinamiku kretanja uz izuzetak 2015. godinu kada je ostvareno smanjenje od 98,86%. Pozicija novčanih primitaka od kamata bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja kroz promatrano razdoblje, naspram pozicije novčanih primitaka od dividendi koja kroz gotovo cijelo promatrano razdoblje bilježi pozitivnu dinamiku kretanja uz izuzetak 2013. godinu kada su primici od dividendi smanjeni za 42,38% i 2010. godinu kada je ostvareno smanjenje od 100% u odnosu na godinu ranije. Pozicija ostalih novčanih primitaka od investicijskih aktivnosti bilježi najprije fluktuirajuću dinamiku kretanja sve do 2014. godine kada je započeta pozitivna dinamika kretanja koja je najizraženija u 2015. godini kada su ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti povećani za 205,43%. Rezultanta navedene dinamike kretanja pozicija novčanih primitaka od investicijskih aktivnosti je ta da ukupni novčani primici od 2014. do 2016. godine uspijevaju ostvariti pozitivnu dinamiku kretanja sa naglaskom na rast. Pozicija novčanih izdataka za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine kroz promatrano razdoblje najprije u 2011. i 2012. godini ostvaruje negativnu dinamiku kretanja da bi od 2013. godine započeo pozitivan trend kretanja koji traje sve do kraja promatranog razdoblja. Pozicija novčanih izdataka za stjecanje vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata, kroz promatrano razdoblje bilježi fluktuirajuću dinamiku kretanja sa najizraženijim porastom vrijednosti od 150,56% u 2015. godini. Pozicija ostalih novčanih izdataka od investicijskih aktivnosti ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja. Naposljetku, pozicija neto povećanja ili smanjenja novčanog toka od poslovnih aktivnosti ostvaruje promjenjivu dinamiku kretanja kroz promatrano razdoblje te kroz cijelo razdoblje neto novčani tok od investicijskih aktivnosti je negativan.

Unutar pozicije novčanog toka od financijskih aktivnosti, pozicija novčanih primitaka od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata iskazuje svoju vrijednost u 2009., 2012. i 2015. godine pa je samim time u narednim godinama ostvareno smanjenje od 100%. Novčani primici od glavnice kredita i sl. ostvaruje kroz veći dio razdoblja pozitivnu dinamiku kretanja uz izuzetak 2012. i 2016. godinu kada je ostvaren negativan trend kretanja. Pozicija ostalih primitaka od financijskih aktivnosti ostvaruje najprije nešto izraženiji porast u 2011. godini od 179,15% i 2012. od 399,44% te potom u narednim godinama ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja. Pozicija ukupnih novčanih primitaka od financijskih aktivnosti ostvaruje oscilirajuću dinamiku

kretanja, sa naglašenijim trendom rasta od 2013. do 2015. godine koji je završio u 2016. godini kada je ostvareno nešto izraženije smanjenje pozicije ukupnih novčanih primitaka od financijskih aktivnosti od 24,60%. Pozicija novčanih izdataka za otplatu glavnice kredita i obveznica ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja sa najizraženijim porastom od 67,80% u 2014. godini. U 2015. godini navedena pozicija ostvaruje neznatno smanjenje od 3,63% dok u 2016. ostvaruje ponovni rast od 20,20%. Pozicija novčanih izdataka za isplatu dividendi ostvaruje kroz veći dio promatranog razdoblja pozitivnu dinamiku kretanja s posebnim naglaskom na 2015. godinu kada je ostvaren najizraženiji porast od 676,35%. Pozicija novčanih izdataka za financijski najam kao i prethodno navedena pozicija ostvaruje kroz veći dio razdoblja pozitivnu dinamiku kretanja s naglaskom na 2013. godinu kada je ostvareno najizraženije povećanje od 166,31%. Pozicija novčanih izdataka za otkup vlastitih dionica ostvaruje fluktuirajuću dinamiku kretanja sa posebnim naglaskom na 2016. godinu kada je ostvareno najizraženije povećanje od 455,32%. Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti u pravilu ostvaruju pozitivnu dinamiku kretanja uz naglasak na 2012. godinu kada su ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti ostvarili najveći porast vrijednosti od 1330,70%. Naposljetku, pozicija ukupnih novčanih izdataka od financijskih aktivnosti, najprije ostvaruje negativnu dinamiku kretanja koja traje sve do 2014. godine kada započinje trend rasta od 56,97% te traje sve do kraja promatranog razdoblja. U konačnici, pozicija neto povećanja ili smanjenja novčanog toka od financijskih aktivnosti ostvaruje pretežito smanjenje negativne vrijednosti da bi u 2015. godini sam neto novčani tok od financijskih aktivnosti postao pozitivan. Naredne godine, neto novčani tok od financijskih aktivnosti ponovo poprima negativan predznak odnosno smanjuje svoju vrijednost za 191,72% u odnosu na 2015. godinu.

Naposljetku, vidljivo je kako pozicija novca i novčanih ekvivalenata najprije ostvaruje negativnu dinamiku kretanja u 2010., 2012. i 2013. godini poradi negativnog novčanog toka u 2009., 2011. i 2012. godini. Od 2014. prisutan je pozitivan trend kretanja novca i novčanih ekvivalenata na početku razdoblja poradi ostvarivanja pozitivnog ukupnog novčanog toka u 2013., 2014. i 2015. godine. Najznačajniji porast novca i novčanih ekvivalenata ostvaren je u 2014. godini od 72,49%.

Nakon provedene horizontalne analize izvještaja o novčanom toku prehrambene industrije u razdoblju od 2009. do 2016. godine, može se vidjeti kako prehrambena industrija u posljednjim godinama ostvaruje pozitivan neto novčani tok sa izraženim

trendom rasta. Isto tako, novčani izdaci za otplatu glavnice kredita ostvaruju značajniji trend rasta u posljednje tri godine što se pozitivno reflektira na smanjivanje samih obveza u pasivi bilance. U konačnici može se reći kako je prehrambena industrija kroz promatrano razdoblje uspjela poboljšati svoje novčane tokove od poslovnih, financijskih i investicijskih aktivnosti što se u konačnici u pozitivnom kontekstu reflektira na samo poslovanje.

5. ZAKLJUČAK

Polazeći od temeljnih kriterija dobrog poslovanja koji se reflektiraju u sigurnosti i efikasnosti, može se zaključiti kako je temeljem provedene analize financijskih izvještaja prehrambene industrije u razdoblju od 2009. do 2016. godine, prehrambena industrija uspjela ostvariti značajniji iskorak. Naime, vidljivo je kako je prehrambena industrija poboljšala svoju likvidnost te istodobno smanjila zaduženost te je ostvarila poboljšanje u segmentu efikasnosti poslovanja. Također, prehrambena industrija kroz promatrano razdoblje bilježi značajnije poboljšanje rezultata poslovanja što se u konačnici reflektira na profitabilnost. Razlozi poboljšanja u svim segmentima poslovanja prehrambene industrije leže u tome što je prehrambena industrija kroz promatrano razdoblje povećala udio vlastitih izvora financiranja uz istovremeno smanjivanje udjela tuđih izvora tj. obveza te je isto tako povećala vrijednost prihoda što se može povezati sa oporavkom hrvatskog, ali i gospodarstva u regiji koja čine značajno tržište na koje prehrambena industrija plasira svoje proizvode. Može se reći kako danas prehrambena industrija u Republici Hrvatskoj dobro posluje te sa razlogom čini jedan od glavnih „stupova“ prerađivačke industrije. Kao konačni zaključak cjelokupne provedene financijske analize može se istaknuti kako je prehrambena industrija napravila dobar iskorak prema naprijed te se trenutno nalazi u stabilnoj financijskog situaciji sa naglaskom na veliki neiskorišteni potencijal koji leži u oporavku ekonomije i novim potencijalnim tržištima koja bi prehrambenoj industriji mogla omogućiti da ubrza i nastavi svoj rast što će se u konačnici preliti i na samu financijsku stranu poslovanja. Nema sumnje da prehrambena industrija u Republici Hrvatskoj ima kvalitetu i prepoznatljive proizvode, te je sada na prehrambenoj industriji da kroz kvalitetno osmišljenu i razvijenu strategiju iznjedri ciljeve koji će je odvesti na novi put uspjeha.

Nakon detaljno provedenog istraživanja problematike vezane uz analizu financijskih izvještaja može se zaključiti kako je to područje računovodstva i financijske analize od izuzetnog značaja jer pruža ključne informacije ne samo internim nego i eksternim korisnicima koji putem tih informacije u konačnici donose važne poslovne odluke. Za samu provedbu i razumijevanje dobivenih rezultata pomoću analize financijskih izvještaja, potrebno je sintetizirano znanje iz područja temeljnih računovodstvenih kategorija, financijskih izvještaja i analize financijskih izvještaja. Kroz ovaj rad ostvaruje se kohezija teorijskog i empirijskog motrišta problematike analize financijskih

izvještaja, jer je teorijsko motrište najprije postavilo temelje na kojima je provedena i interpretirana analiza financijskih izvještaja prehrambene industrije čime je rad u konačnici dobio zaokruženu kompoziciju.

POPIS LITERATURE

Knjige:

- Žager, K., Tušek, K., Mamić-Šačer, I., Sever Mališ, S., Žager, L. (2016): *Računovodstvo I*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
- Žager, K., Mamić-Šačer, I., Sever, S., Žager, L. (2008): *Analiza financijskih izvještaja*, 2. prošireno izdanje, Masmedia, Zagreb
- Dražić-Lutilsky, I., Gulin, D., Mamić-Sačer, I., Tadijančević, S., Tušek, B., Vasiček, V., Žager, K., Žager, L. (2010): *Računovodstvo*, III. izmijenjeno izdanje, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
- Tintor, Ž. (2014): *Analiza financijskih izvještaja*, Školska knjiga, Zagreb

Zakoni i pravilnici:

- Zakon o računovodstvu (NN 78/15)
- Zakon o reviziji (NN 127/17)
- Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja (NN 95/16)

Prezentacije i predavanja

- Zenzerović, R. (2018): *Analiza financijskih izvještaja*, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“ Pula

Članci

- Belak, V. (2017): *Odnos duga i EBITDA-a kao mjera financijske sposobnosti poduzeća*, Računovodstvo, revizija i financije, br. 7/17, Zagreb, str. 173-179
- Pretnar-Abičić, S. (2018): *Izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti za 2017. godinu*, br. 1/18, Zagreb, Računovodstvo i financije, Zagreb, str. 93-94

Web

- Zagrebačka burza
<http://www.zse.hr/> [28.3.2018.]

- Registar godišnjih financijskih izvještaja
<http://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> [24.3.2018.]

POPIS TABLICA I SLIKA

TABLICE

Tablica 1. Skraćeni shematski prikaz bilance u Republici Hrvatskoj.....	7
Tablica 2. Skraćeni shematski prikaz računa dobiti i gubitka prema ZOR-u	9
Tablica 3. Skraćeni shematski prikaz izvještaja o novčanom toku-direktna metoda ..	12
Tablica 4. Skraćeni shematski prikaz izvještaja o novčanom toku-indirektna metoda..	13
Tablica 5. Struktura kapitala u Republici Hrvatskoj.....	14
Tablica 6. Kriteriji za razvrstavanje poduzetnika prema ZOR-u	16
Tablica 7. Pokazatelji likvidnosti.....	23
Tablica 8. Pokazatelji zaduženosti.....	25
Tablica 9. Pokazatelji aktivnosti	27
Tablica 10. Pokazatelji ekonomičnosti.....	28
Tablica 11. Pokazatelji profitabilnosti.....	29
Tablica 12. Kralicekov DF pokazatelj.....	32
Tablica 13. Vrijednosti DF pokazatelja s pripadajućom ocjenom financijske stabilnosti	33
Tablica 14. Komparativna bilanca prehrambene industrije	36
Tablica 15. Strukturna bilanca prehrambene industrije	44
Tablica 16. Komparativni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije	52
Tablica 17. Strukturni račun dobiti i gubitka prehrambene industrije	57
Tablica 18. Pokazatelji likvidnosti prehrambene industrije.....	62
Tablica 19. Pokazatelji zaduženosti prehrambene industrije	64
Tablica 20. Pokazatelji aktivnosti prehrambene industrije	67
Tablica 21. Pokazatelji ekonomičnosti prehrambene industrije	69
Tablica 22. Pokazatelji profitabilnosti prehrambene industrije	70

Tablica 23. Kralicekov DF pokazatelj prehrambene industrije	75
Tablica 24. Komparativni izvještaj o novčanom toku prehrambene industrije.....	76

POPIS SLIKA

Slika 1. Klasifikacija instrumenata i postupaka analize financijskih izvještaja.....	20
Slika 2. Klasifikacija skupina financijskih pokazatelja	22
Slika 3. Du Puntov sustav pokazatelja.....	31
Slika 4. Du Punt sustav pokazatelja prehrambene industrije	73

PRILOZI

Prilog 1. Varijable za izračun financijskih pokazatelja	90
Prilog 2. Varijable za izračun Kralicekovog DF pokazatelja	92

SAŽETAK

Financijski izvještaji pružaju informacije ne samo menadžmentu nego i širokom spektru zainteresiranih eksternih korisnika koji pomoću njih mogu ocijeniti financijsku stabilnost i uspješnost poslovanja kompanije. Prema tome, od ključne važnosti je da financijski izvještaji budu realni, istiniti i objektivni kako bi u konačnici mogli pružiti kvalitetne informacije pomoću kojih će se moći donijeti i kvalitetne odluke. Kako bi se dobio detaljniji uvid u poslovanje kompanije, potrebno je provesti analizu financijskih izvještaja. U tom kontekstu, diferencira se horizontalna i vertikalna analiza, kao i analiza pomoću financijskih pokazatelja. Horizontalna analiza pruža uvid u dinamiku kretanja pozicija financijskih izvještaja u određenom razdoblju dok vertikalna analiza pruža uvid u kretanje strukture financijskih izvještaja u određenom razdoblju. Analiza pomoću financijskih pokazatelja daje odgovore na to kakva je likvidnost, zaduženost, ekonomičnost, aktivnost i profitabilnost neke kompanije. Kada se zajedno objedine dobiveni podaci može se donijeti odluka o tome kakva je financijska stabilnost i uspješnost poslovanja kompanije. Prehrambena industrija čini jednu od najvažnijih sastavnica prerađivačke industrije te je stoga od iznimnog značaja uvidjeti kakva je financijska stabilnost i uspješnost njenog poslovanja. Temeljem provedene analize financijskih izvještaja, može se vidjeti kako prehrambena industrija bilježi poboljšanje likvidnosti, smanjenje zaduženosti uz istovremeno poboljšanje profitabilnosti. Može se u konačnici reći kako je prehrambena industrija u razdoblju od 2009. do 2016. godine napravila pozitivan iskorak u svim područjima financijske stabilnosti i uspješnosti, ali isto tako važno je naglasiti kako potencijala da daljnji napredak ima te će zanimljivo biti prati razvoj prehrambene industrije u godinama koje dolaze.

Ključne riječi: financijski izvještaji, analiza financijskih izvještaja, financijski pokazatelji, prehrambena industrija

SUMMARY

Financial reports are of great importance because they do not give information to the management only but also to a large number of external users. When external users get these information they can easily evaluate how successful a specific company is. It is therefore very important that these financial reports are authentic, accurate and unbiased because this is the only way to get accurate information and only accurate information finally lead to right decisions. It is necessary that these financial reports are analyzed to get a more detailed insight into the company's work. Horizontal and vertical analysis and financial indicators analysis are to be used. Horizontal analysis shows how dynamic the positions of financial reports over a specific period of time whereas vertical analysis indicates how the structures of financial reports developed in some period. Financial indicators analysis deals with liquidity, indebtedness, economy, activity and profitability of a company. When all of these factors are put together it is easy to get insight into the company's stability and how successful it is. The food industry is one of the most important parts of the manufacturing industry and it is of great importance to know how stable and successful it is. Based on financial reports analysis one can see that the food industry has improved its liquidity and profitability and at the same time the indebtedness has also been reduced. One can say that the food industry was very stable and successful from 2009. to 2016. It is also important to point out that there is always enough space for improvement and it will be very interesting to see the development of the food industry in the years to come.

Key words: financial reports, financial reports analysis, financial indicators, food industry

Prilog 1. Varijable za izračun financijskih pokazatelja

Varijable	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
novac	383.483.130	393.895.232	376.230.939	289.056.255	498.594.584	527.113.122	689.326.168	801.924.311
utržive vrijednosnice (ulaganje u krat. VP)	109.702.023	70.608.197	52.500.692	44.267.937	14.941.059	2.316.000	2.445.000	4.453.000
kratkoročne obveze (sumarno D. i E.)	4.153.994.632	4.246.055.942	4.197.909.827	4.286.908.484	4.456.070.505	4.458.560.214	4.483.141.379	4.864.007.916
kratkoročne obveze (D.)	3.831.762.162	4.051.465.955	4.016.446.151	4.087.468.623	4.259.067.134	4.315.336.103	4.320.267.109	4.681.989.293
odgođeno plaćanje troškova (E.)	322.232.469	194.589.987	181.463.676	199.439.861	197.003.371	143.224.111	162.874.269	182.018.623
kratkotrajna imovina (sumarno C. i D.)	5.905.040.480	5.891.544.909	6.244.161.574	6.189.005.120	6.414.898.762	6.410.618.321	6.635.118.391	7.002.263.925
kratkotrajna imovina (C.)	5.860.257.445	5.843.893.622	6.193.368.979	6.138.401.584	6.368.874.646	6.315.037.185	6.533.787.669	6.942.518.074
unaprijed plaćeni troškovi (D.)	44.783.035	47.651.287	50.792.596	50.603.535	46.024.115	95.581.137	101.330.722	59.745.851
potraživanja	2.986.236.061	2.987.246.394	3.217.686.630	3.267.464.792	3.246.804.522	3.106.039.881	3.173.621.511	3.247.910.025
dugotrajna imovina	5.976.806.822	6.076.861.702	6.109.374.078	6.340.453.363	6.220.478.468	6.095.519.841	7.078.154.859	7.348.997.336
glavnica (sumarno A i B.)	5.410.789.811	5.653.450.764	5.778.706.266	5.913.426.198	6.148.160.560	6.179.756.756	7.201.439.318	7.584.802.924
kapital i rezerve (A.)	5.310.794.378	5.554.063.895	5.679.685.114	5.808.225.277	6.049.331.752	6.089.823.775	7.101.375.329	7.478.672.514
rezerviranja	99.995.433	99.386.869	99.021.152	105.200.921	98.828.808	89.932.981	100.063.989	106.130.410
dugoročne obveze	2.317.062.859	2.068.899.904	2.376.919.561	1.916.798.637	2.031.146.166	1.867.821.193	2.028.692.553	1.902.450.420
radni kapital	1.751.045.848	1.645.488.967	2.046.251.748	1.902.096.635	1.958.828.257	1.952.058.107	2.151.977.013	2.138.256.009
ukupna imovina (aktiva)	11.881.847.301	11.968.406.610	12.353.535.653	12.117.133.319	12.635.377.230	12.506.138.162	13.713.273.250	14.351.261.260
ukupne obveze (sumarno)	6.471.057.490	6.314.955.846	6.574.829.388	6.203.707.121	6.487.216.671	6.326.381.407	6.511.833.932	6.766.458.336
kamate (rashodi)	323.598.311	307.010.510	313.266.191	253.213.977	242.727.880	252.752.352	215.485.164	172.984.554
porez na dobit	114.866.345	417.927.670	419.644.341	395.671.760	268.416.379	145.032.542	500.988.881	569.520.700
neto dobit	832.438	322.807.045	343.268.744	305.060.299	224.270.011	88.093.599	622.173.203	475.287.061
dobit prije poreza i kamata (NT + K + PD)	439.297.093	1.047.745.224	1.076.179.276	953.946.035	735.414.270	485.878.492	1.338.647.248	1.217.792.315
amortizacija	593.788.047	563.617.350	549.290.135	557.798.843	569.397.084	594.638.736	558.806.966	597.738.449
zadržana dobit	1.466.325.927	1.412.316.461	1.633.689.904	1.762.124.062	2.494.908.560	2.402.046.431	2.034.112.322	2.466.278.392
ukupni prihodi	13.594.507.756	13.185.657.151	14.050.191.368	14.416.170.028	14.913.923.451	15.071.615.259	15.355.007.349	15.533.035.276
prosječno stanje imovine (aktive)	11.881.847.301	11.925.126.956	12.160.971.132	12.235.334.486	12.376.255.275	12.570.757.696	13.109.705.706	14.032.267.255
prosječno stanje kratkotrajne imovine	5.905.040.480	5.898.292.694	6.067.853.242	6.216.583.347	6.301.951.941	6.412.758.541	6.522.868.356	6.818.691.158
prosječno stanje dugotrajne imovine	5.976.806.822	6.026.834.262	6.093.117.890	6.224.913.720	6.280.465.916	6.157.999.155	6.586.837.350	7.213.576.097
prihodi od prodaje (sumarno)	13.030.831.849	12.748.489.189	13.554.468.140	13.980.640.747	14.350.671.319	14.568.726.956	14.807.294.947	15.117.270.034
prosječno stanje potraživanja	2.986.236.061	2.986.741.227	3.102.466.512	3.242.575.711	3.257.134.657	3.176.422.201	3.139.830.696	3.210.765.768
sirovine i materijal	632.747.567	658.068.527	713.588.500	801.755.120	708.573.902	621.976.837	757.712.709	752.139.015
proizvodnja u tijeku	118.399.301	144.098.463	179.056.373	172.590.001	164.464.896	183.330.403	207.247.263	218.555.467
gotovi proizvodi	656.893.341	648.031.170	844.979.039	770.563.946	902.001.634	937.962.234	745.610.150	867.178.253
trgovačka roba	346.052.676	345.132.701	306.103.406	372.892.946	347.127.003	327.652.488	411.622.141	481.713.455
vrijednost zaliha (sumarno)	1.754.092.885	1.795.330.860	2.043.727.318	2.117.802.014	2.122.167.435	2.070.921.961	2.122.192.263	2.319.586.190
prosječno stanje zaliha	1.754.092.885	1.774.711.873	1.919.529.089	2.080.764.666	2.119.984.724	2.096.544.698	2.096.557.112	2.220.889.227
materijalni troškovi	9.542.164.032	9.245.791.012	10.510.543.161	10.653.605.156	11.247.838.476	11.572.045.627	11.006.727.032	11.371.544.245
troškovi osoblja	1.875.986.425	1.857.315.567	1.845.302.032	1.862.256.348	1.841.817.569	1.838.912.894	1.885.972.727	2.054.281.032
troškovi prodane robe (sumarno)	12.011.938.504	11.666.723.929	12.905.135.329	13.073.660.347	13.659.053.129	14.005.597.258	13.451.506.725	14.023.563.726
ukupni rashodi	13.479.641.411	12.767.729.481	13.630.547.027	14.020.498.269	14.645.507.072	14.926.582.718	14.854.018.468	14.963.514.576
poslovni prihodi	13.440.422.850	13.067.458.184	13.929.775.608	14.314.142.269	14.827.348.931	14.953.725.634	15.235.677.279	14.393.288.059
poslovni rashodi	13.092.809.065	12.417.445.234	13.305.848.578	13.757.803.717	14.366.158.586	14.663.979.015	14.625.621.237	14.781.871.751

financijski prihodi	154.084.906	118.198.967	120.415.760	102.027.759	86.574.520	117.889.626	119.330.070	139.747.217
financijski rashodi	386.832.346	350.284.247	324.698.449	262.694.552	279.348.486	262.603.703	228.397.231	181.642.825
<i>prosječna glavnica</i>	<i>5.410.789.811</i>	<i>5.532.120.287</i>	<i>5.716.078.515</i>	<i>5.846.066.232</i>	<i>6.030.793.379</i>	<i>6.163.958.658</i>	<i>6.690.598.037</i>	<i>7.393.121.121</i>
temeljni kapital (obična glavnica)	3.128.880.260	3.128.880.260	3.128.880.260	3.128.880.260	2.625.213.280	2.678.794.260	3.246.426.740	3.301.105.200
<i>prosječna obična glavnica</i>	<i>3.128.880.260</i>	<i>3.128.880.260</i>	<i>3.128.880.260</i>	<i>3.128.880.260</i>	<i>2.877.046.770</i>	<i>2.652.003.770</i>	<i>2.962.610.500</i>	<i>3.273.765.970</i>
preferencijalne dividende	0	0	0	0	0	0	0	0

<i>Kamate (troškovi) sumarno</i>	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	21.709.485	13.781.173	18.929.486	16.696.359	16.872.430	17.181.932	18.272.028	16.576.814
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	301.888.826	293.229.337	294.336.705	236.517.618	225.855.450	235.570.420	197.213.136	156.407.740
Sumarno kamate	323.598.311	307.010.510	313.266.191	253.213.977	242.727.880	252.752.352	215.485.164	172.984.554

Prilog 2. Varijable za izračun Kralicekovog DF pokazatelja

Varjabla	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Čisti novčani tok	-162.030.913	14.462.886	-41.811.926	-91.448.817	209.538.329	28.518.537	171.556.887	158.752.478
Ukupne obveze	6471057490	6314955846	6574829388	6203707121	6487216671	6326381407	6511833932	6766458336
Ukupna imovina (aktiva)	11881847301	11968406610	12353535653	12117133319	12635377230	12506138162	13713273250	14351261260
Kapital (glavnica)	5310794378	5554063895	5679685114	5808225277	6049331752	6089823775	7101375329	7478672514
Dobit prije kamata i poreza	438.464.656	724.938.179	732.910.533	648.885.736	511.144.259	377.840.029	716.474.045	742.505.254
Zalihe	1754092885	1795330860	2043727318	2117802014	2122167435	2070921961	2122192263	2319586190
Poslovni prihodi	13440422850	13067458184	13929775608	14314142269	14827348931	14953725634	15235677279	14393288059
Ukupni prihodi	13594507756	13185657151	14050191368	14416170028	14913923451	15071615259	15355007349	15533035276
Dobit prije poreza	114.866.345	417.927.670	419.644.341	395.671.760	268.416.379	125.087.677	500.988.881	569.520.700

Čisti novčani tok								
Godina	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Novac i novčani ekvivalenti na početku razdoblja	565.610.894	403.579.979	418.042.866	380.505.072	289.056.255	498.594.584	527.737.364	699.294.251
Novac i novčani ekvivalenti na kraju razdoblja	403.579.980	418.042.866	376.230.939	289.056.255	498.594.584	527.113.122	699.294.251	858.046.729
ČISTI NOVČANI TOK	-162.030.913	14.462.886	-41.811.926	-91.448.817	209.538.329	28.518.537	171.556.887	158.752.478

Kamate (troškovi) sumarno	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
1. Kamate, tečajne razlike, dividende i slični prihodi iz odnosa s povezanim poduzetnicima	21.709.485	13.781.173	18.929.486	16.696.359	16.872.430	17.181.932	18.272.028	16.576.814
2. Kamate, tečajne razlike, dividende, slični prihodi iz odnosa s nepovezanim poduzetnicima i drugim osobama	301.888.826	293.229.337	294.336.705	236.517.618	225.855.450	235.570.420	197.213.136	156.407.740
Sumarno kamate	323.598.311	307.010.510	313.266.191	253.213.977	242.727.880	252.752.352	215.485.164	172.984.554